

SISÄLLYSLUETTELO

Tarkastuslautakunta pöytäkirja 06.05.2026

Pöytäkirjan kansilehti, tarkastuslautakunta	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / SH	3
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen / SH	4
3 § Tilintarkastajan raportointi vuotta 2025 koskevista tilintarkastuksista / SH	5
4 § Vuoden 2025 tilintarkastuskertomus, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen /SH	6
- Vuoden 2025 tilintarkastuskertomus	8
5 § Arviointikertomus 2025 / SH	11
6 § Tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksen hyväksyminen / SH	13
- Arviointikertomus 2025	15
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus tarkastuslautakunnalle	138
Muutoksenhakuohje 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	139

Tarkastuslautakunnan kokous

Aika 6.5.2026 klo 17.00–19.42

Paikka Kaupungintalo, kaupunginhallituksen kokoushuone, Asematie 7, 01300 Vantaa

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Seppänen Tia, puheenjohtaja	x	Tawasoli Eva	
Suoniemi Juha, varapuheenjohtaja	x	Karhu Suvi	
Borg Patrik	x	Kaira Lauri	
Eklund Tarja	-	Kiljunen Kimmo	x
Järä Juha	x	Liukkonen Pasi	
Kauppinen Sirpa	-	Norrena Vaula	klo 17.00–17.37, klo 18.01–19.42
Klllokoqi Drilon	klo 17.00–18.20, klo 18.28–19.42	Kähärä Sirkka-Liisa	
Kopra Ulla-Maija	poissa	Shire Mohamuud	
Kotiranta Matti	klo 17.00–17.37, klo 18.01–19.42	Hynninen Mari	
Lehmuskallio Paula	x	Holmberg Hanna	
Nykyri Elina	x	Eerola Antero	
Orpana Anitta	x	Liutu Topi	
Phull Manav	-	Raja-Aho Maarit	x
Muut osallistujat			
Hännikäinen Sari, kaupunginreviisori		esittelijä §:t 1–6	x
Bosisio-Hillberg Katja, kaupunkitarkastaja			x
Pietilä Reima, kaupunkitarkastaja			x
Sohlberg Kati, tarkastussihteeri, pöytäkirjanpitäjä			x
Huuskonen Juha, vastuunalainen tilintarkastaja, KPMG Oy Ab			§ 3 klo 17.00–17.34

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Tia Seppänen

Pöytäkirjanpitäjä Kati Sohlberg

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 10.6.2026 tarkastuslautakunta

Pykälät 4 ja 6, tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 17.6.2026 Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus / SH

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 1

Kaupunginreviisorin esitys:

- a) Todetaan läsnä olevat lautakunnan jäsenet ja
- b) todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

2 §

Pöytäkirjan tarkastaminen / SH

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 2

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirja nro 7/2026.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

3 § Tilintarkastajan raportointi vuotta 2025 koskevista tilintarkastuksista / SH

VD/8143/00.03.00.01/2025

SH/KS

Vastuunalainen tilintarkastaja JHT, KHT Juha Huuskonen KPMG Oy Ab:stä raportoi tarkastuslautakunnalle vuoden 2025 tarkastussuunnitelman toteutumisesta ja tarkastushavainnoista kevätkaudella 2026.

Tilintarkastusraportti kevätkaudelta 2026 esitellään tarkastuslautakunnalle kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 3

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi vastuunalaisen tilintarkastajan JHT, KHT Juha Huuskosen raportointi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

4 § Vuoden 2025 tilintarkastuskertomus, tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen /SH

VD/8143/00.03.00.01/2025

SH/KS

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti, antavatko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta, ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita sekä, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

Tarkastuslautakunta on määritellyt tilivelvolliset ja kuullut kaupunginhallitusta ja tilintarkastajaa asiasta. Tilivelvollisten luettelo on liitetty osaksi kaupungin tilinpäätöstä ja tuodaan jatkossa myös talousarviokirjaan.

Kaupungin vastuunalainen tilintarkastaja JHT, KHT Juha Huuskonen KPMG Oy Ab:sta on antanut vuotta 2025 koskevan tilintarkastuskertomuksen. Tilintarkastaja on kertomuksessaan esittänyt tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastetulta tilikaudelta.

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 4

Kaupunginreiviisorin esitys:

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto päättää:

- merkitä tiedoksi tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2025,
- hyväksyä vuoden 2025 tilinpäätöksen sekä tilivelvollisten luettelon osana tilinpäätöstä ja
- myöntää tilivelvollisille vastuuvapauden tilikaudelta 1.1.–31.12.2025

Pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Tilintarkastuskertomus vuodelta 2025

Täytäntöönpano: ulkoinen tarkastus, esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginrevisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Tilintarkastuskertomus 2025

Vantaan kaupungin kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Vantaan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2025. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallituksen ja muiden tilivelvollisten velvollisuudet

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloushoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konserni johto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat myös sisäisen valvonnan järjestämisestä ja sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheellisyyksien havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet ja voidaksemme lausua sisäisen valvonnan järjestämisestä mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon kaupungin sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta.

Olemme tehneet tarkastuksen kohtuullisen varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Vantaan kaupunkiClient
Tilintarkastuskertomus 2025
6.5.2026

Helsingissä 6. toukokuuta 2026

KPMG OY AB

Tilintarkastusyhteisö

Juha Huuskonen
JHT, KHT

Allekirjoittajat:

<i>Nimi</i>	<i>Allekirjoitettu tunnisteella</i>	<i>Allekirjoituspäivä</i>
JUHA PEKKA HUUSKONEN	Vahva sähköinen tunnistauminen	2026-05-06 09:50

Tämä tiedosto on sinetöity digitaalisella allekirjoituksella, joka toimii asiakirjan eheyden takaajana. Asiakirjamuoto tukee pitkäaikaista säilytystä.

5 § Arviointikertomus 2025 / SH

VD/1468/00.03.00.00/2026

SH/KS

Kaupunginreviisori on laatinut esityksen vuoden 2025 arviointikertomuksen laadintaprosessista sekä arviointikertomukseen sisällytettävistä asioista. Tavoitteena on hyväksyä arviointikertomus tarkastuslautakunnan 6.5.2026 kokouksessa (tai viimeistään varakokouksessa 11.5.2026), jotta arviointikertomus ja vuoden 2025 tilinpäätös voidaan käsitellä kaupunginvaltuustossa toukokuussa.

Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomukseen sisällytettävät asiat ja hyväksyy laadintaperiaatteet 11.3.2026. Tarkastuslautakunnan kokouksissa 26.3.2026, 9.4.2026, 22.4.2026 ja 6.5.2026 laaditaan arviointikertomusta.

Tavoitteena on, että tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle 6.5.2026 kokouksessa.

Asiaa selostetaan kokouksessa.

Tarkastuslautakunta 11.3.2026 § 6

Kaupunginreviisorin esitys:

Merkitään tiedoksi arviointikertomuksen laadintaprosessi ja keskustellaan arviointikertomukseen sisällytettävistä asioista ja laadintatavasta. Laaditaan arviointikertomusta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastuslautakunta 26.3.2026 § 4

Kaupunginreviisorin esitys:

Laaditaan arviointikertomusta.

Käsittely:

Juha Suoniemi ilmoitti olevansa esteellinen Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:tä koskevassa asiassa ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 19.05–19.06.

Drilon Kllokogi ilmoitti olevansa esteellinen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialaa koskevassa asiassa ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 19.10–19.32.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastuslautakunta 9.4.2026 § 5

Kaupunginreviisorin esitys:

Laaditaan arviointikertomusta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastuslautakunta 22.4.2026 § 3**Käsittely:**

Siru Kauppinen ja Mohamuud Shire ilmoittivat olevansa esteellisiä kasvatuksen ja oppimisen toimialaa koskevassa asiassa ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 17.17–17.40 ja klo 19.48–20.00. Drilon Kllokoqi ilmoitti olevansa esteellinen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialaa koskevassa asiassa ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 17.41–17.46.

Mari Hynninen ilmoitti olevansa esteellinen kaupunkiympäristön toimialaa koskevassa asiassa ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 19.35–19.45.

Kaupunginreviisorin esitys:

Laaditaan arviointikertomusta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 5**Kaupunginreviisorin esitys:**

Laaditaan arviointikertomusta.

Käsittely:

Matti Kotiranta ja Vaula Norrena ilmoittivat olevansa esteellisiä kaupunkiympäristön toimialaa koskevassa asiassa ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 17.37–18.01.

Drilon Kllokoqi ilmoitti olevansa esteellinen kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialaa koskevassa asiassa ja poistui kokouksesta asian käsittelyn ajaksi klo 18.20–18.28.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

6 § Tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksen hyväksyminen / SH

VD/1468/00.03.00.00/2026

SH/KS

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan tulee antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomus, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Tarkastuslautakunta on käsitellyt vuoden 2025 arviointikertomusta kokouksissaan 26.3.2026, 9.4.2026, 22.4.2026 ja 6.5.2026

Tarkastuslautakunta 6.5.2026 § 6

Kaupunginreviisorin esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä arviointikertomus vuodelta 2025 ja todetaan yhteenveto esteellisyyksistä,
- b) valtuuttaa kaupunginreviisori tekemään arviointikertomukseen vuodelta 2025 tarvittaessa teknisiä korjauksia,
- c) esittää arviointikertomus vuodelta 2025 kaupunginvaltuustolle tiedoksi ja
- d) esittää kaupunginvaltuustolle, että arviointikertomus lähetetään kaupunginhallitukselle toimenpiteitä varten.

Pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Merkittiin, että esteellisyyden vuoksi käsittelyyn ja päätöksentekoon eivät ole osallistuneet seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Juha Suoniemi Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:n,
Tarja Eklund kaupunkiympäristölautakunnan,
Sirpa Kauppinen kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
Drilon Kllokoqi kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan,
Matti Kotiranta kaupunkiympäristölautakunnan,
Hanna Holmberg kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
Mari Hynninen kaupunkitilalautakunnan,
Suvi Karhu kaupunkitilalautakunnan ja VAV-yhtymä Oy:n,
Pasi Liukkonen kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan,
Vaula Norrena kaupunkiympäristölautakunnan,
Mohamuud Shire kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan osalta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Arviointikertomus 2025

Täytäntöönpano: ulkoinen tarkastus, esitys kaupunginvaltuustolle

Muutoksenhakuohje: 5.2 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginreviisori Sari Hännikäinen, puh. 050 302 6473, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa

Vantaan kaupunki ARVIOINTIKERTOMUS 2025

Tarkastuslautakunta 6.5.2026

Sisällysluettelo

Tiivistelmä.....	3
Puheenjohtajan tervehdys.....	7
1. Tavoitteiden toteutuminen.....	9
1.1 Vuoden 2025 sitovien tavoitteiden toteutuminen.....	9
1.2 Strategiakauden 2022–2025 yhteenvetoa.....	19
1.3 Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen.....	24
2. Kaupungin ja konsernin talous.....	28
2.1 Kaupungin talouden ja tunnuslukujen kehitys.....	29
2.2 Kaupungin investoinnit ja lainakannan kehitys.....	33
2.3 Ratikkahankkeen talousvaikutukset.....	36
2.4 Kaupunkikonsernin talous.....	37
2.5 Suurten kaupunkikonsernien vertailua.....	40
2.6 Kuntatalouden kestävyys muuttuvassa ja epävarmassa toimintaympäristössä.....	42
3. Kaupungin rahoitus- ja sijoitustoiminta sekä varallisuuden hoito.....	45
4. Talouspalvelut.....	50
5. Henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöpalvelut.....	54
6. Yhdyspinnat ja yhteistyö työ- ja elinkeinopalveluissa.....	59
7. Ammattiopisto Varia.....	65
8. Elinikäinen oppiminen.....	72
9. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta.....	78
10. Rakennusvalvonta.....	85
11. Kiinteistöt ja tilat.....	91
12. Koulujen ja päiväkotien sisäilmatilanne.....	100
13. VAV-konserni.....	107
14. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta.....	115
Lyhenteet ja termit:.....	120

Tiivistelmä

1. Tarkastuslautakunnan tulkinnan mukaan vuodelle 2025 asetetuista 30 tavoitteesta kymmenen toteutui täysin, kahdeksan osittain ja 12 ei lainkaan. Toteutumatta jäi erityisesti talouteen, työllisyyteen ja rakentamiseen kohdistuneita tavoitteita. Kokonaistoteuma oli hieman edellisvuotta heikompi. Suurten tytäryhtiöiden tavoitteet toteutuivat pääosin hyvin. Mittareiden tavoitetasot tulisi sovittaa vallitsevaan taloustilanteeseen.
2. Vantaan kaupungin taloudellinen asema jatkoi heikkenemistään vuonna 2025 toista vuotta peräkkäin. Talouskehitystä heikensivät erityisesti verotulojen heikko kehitys, työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu sekä maanmyyntitulojen merkittävä vähentyminen. Samaan aikaan investointitaso pysyi korkeana, minkä seurauksena kaupungin lainakannan ennakoitaan kasvavan tuntuvasti tulevina vuosina. Talouden heikentyminen ulottui myös konsernitilille. Päätösten ennakoarvioinnin merkitys korostuu etenkin vaikeassa taloustilanteessa.
3. Rahoitustoiminnan keskeinen tavoite on varmistaa kohtuuhintaisen ja pitkäaikaisen lainarahoituksen saatavuus lähivuosien mittavien investointien rahoittamiseksi. Rahoitusmarkkinoiden epävakaus korostaa ennakoivan varainhankinnan tärkeyttä, jotta rahoitus voidaan järjestää oikea-aikaisesti ja kilpailukykyisin ehdoin.
4. Talouspalveluissa automatisointi on edennyt pitkälle ja tekoälyn hyödyntämistä valmistellaan. Uuteen teknologiaan liittyvät riskit ja riippuvuudet tulee huomioida kaupunkitasoisesti. Sidosyksikkösääntelyn muutosten ei arvioida vaikuttavan suoraan yksikön toimintaan.
5. Kaupungin henkilöstön työhyvinvoinnin varmistamista, ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja sairauspoissaolojen hallintaa tulee vahvistaa. Ennakoiviin

toimintamalleihin tulee panostaa, jotta työkykyhaasteisiin voidaan puuttua oikea-aikaisesti. Työyhteisöjen monimuotoisuuden johtamista on tarpeen tukea ja ratkaista erityisesti kielitaitoon liittyviä haasteita.

6. Työllisyyspalvelut aloitti toimintansa vaikeassa työmarkkinatilanteessa. Vuonna 2025 Vantaan työttömyys oli maan keskiarvoa korkeampi ja kasvoi kaikissa seuratuissa ryhmissä. Palvelujen sujuvuutta pyrittiin varmistamaan tiiviillä yhteistyöllä hyvinvointialueen ja pääkaupunkiseudun toimijoiden kanssa, mutta työ- ja toimintakyvyn arviointeihin liittyi paljon haasteita. Kuntien rahoitusvastuun kasvu nosti Vantaan työmarkkinatuen kuntaosuutta huomattavasti. Lautakunta painottaa edunvalvonnan tärkeyttä valtion rahoitusperiaatteen toteutumisen varmistamiseksi.
7. Vantaan ammattiopisto Variassa otettiin vuonna 2025 käyttöön uusi toimipiste Vehkalassa ja tiivistettiin yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa. Varia valmistautui aktiivisesti tulevaan oppimisen tukea koskevaan lakimuutokseen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin muutokseen. Varia on myös valittu ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeiluun, jota on tarkoitus toteuttaa tiiviissä yhteistyössä työllisyys- ja elinvoimapalveluiden kanssa.
8. Elinikäisen oppimisen palvelualueen toiminta vahvistaa yhteisöllisyyttä ja osallisuutta kaikissa ikäryhmissä ja auttaa ehkäisemään segregatiota. Aikuisopistolla on tärkeä rooli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Maksuttomat palvelut, kuten Harrastusten Vantaa, madaltavat osallistumisen kynystä, ja Lasten ja nuorten juhlarahaston tuki parantaa pienituloisten perheiden lasten mahdollisuuksia harrastaa. Tukien vaikuttavuutta tulee seurata.
9. Vantaalla hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta toteutetaan laajana poikkihallinnollisena yhteistyönä eri toimijoiden kesken. Hyvinvointityön vaikuttavuusseuranta osoittaa, että toimivista prosesseista huolimatta väestörakenteen nopea muutos heikentää tulosten

kehittymistä. Tämä korostaa järjestelmällisen seurannan sekä tiiviimmän yhteistyön tarvetta hyvinvointialueen kanssa.

10. Rakennusvalvonta vastaa Vantaan rakentamisen ohjauksesta ja lupamenetelyistä, ja palvelun laatu on pysynyt hyvänä lainsäädäntömuutoksista ja rakentamisen matalasuhdanteesta huolimatta. Lupamäärien lasku ja suurten hankkeiden vähäisyys ovat heikentäneet rakennusvalvonnan taloutta, ja uudet lakisääteiset veloitteet lisäävät työmäärää. Osaajapula ja pitkä perehdytysaika korostavat tarvetta varmistaa riittävät resurssit ja henkilöstön pysyvyys, jotta viranomaistehtävät voidaan hoitaa laadukkaasti ja toimintavarmuus turvata myös tulevina vuosina.
11. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueella käynnistyi vuonna 2025 asiakkuuksien kehittämiprojekti, jolla yhdenmukaistetaan toimintatapoja ja parannetaan asiakaslähtöisyyttä. Palvelualueen taloutta heikensivät tonttikysynnän lasku, epävarma markkinatilanne ja lunastuslain muutoksen tuomat kustannusnousut. Yritysten houkuttelemisen Vantaalle edellyttää riittävää ja tarpeisiin sopivaa tonttitarjontaa, jota on vahvistettava tiiviillä yhteistyöllä asemakaavoituksen, infrarakentamisen ja elinvoimapalvelujen kanssa.
12. Kaupungilla on laadittu sisäilma-asioihin menettelytapaohje, jossa on kuvattu sisäilmaprosessin vaiheet ja eri tahojen vastuut. Sisäilmaongelmien syiden selvittäminen ja hoitaminen edellyttävät moniammatillista yhteistyötä. Korjattujen tilojen sisäilman laadun lisäksi koettuja terveyshaittoja tulisi seurata. Laajempaa korjausta vaativien kohteiden määrä on viime vuosina vähentynyt. Tiedotusta on edelleen kehitettävä.
13. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntä on korkealla tasolla ja jonot VAV:n asuntoihin ovat pitkät. Asuntotuotantoa on hidastanut erityisesti tonttipula. Vuonna 2025 valmistui 174 uutta asuntoa. Jatkossa tuotantoa vähentävät valtion tekemät leikkaukset tuetun asuntotuotannon

korkotukilainavaltuuksiin. Tarkastuslautakunta on huolissaan muutoksen vaikutuksesta segregatioon ja asunnottomuuteen. Asukkaiden maksuvaikeuksien ja häätöjen lisääntyminen ovat huolestuttava kehityssuunta.

Puheenjohtajan tervehdys

Hyvät kuntalaiset, viranhaltijat, luottamushenkilöt ja muut lukijat. Tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on tuottaa kuntalaisille ja päätöksentekijöille tietoa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ja kaupungin toiminnan tuloksellisuudesta. Samalla se tuo kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttävälle valtuustolle taustatietoa päätöksenteon tueksi.

Maailmantilanteen epävarmuus sekä Suomen ja Vantaan heikko taloustilanne näkyvät valtuustokauden 2025–2029 tarkastuslautakunnan ensimmäisessä arviointikertomuksessa.

Vuoden 2025 sitovista 30 talousarviotavoitteesta jäivät kokonaan toteutumatta muun muassa talouteen, asuntotuotantoon ja työttömyyden vähentämiseen liittyvät tavoitteet. Koulukiusaamisen vähentämiseen ja lukutaidon kehittymiseen liittyvät tavoitteet etenivät jälleen heikosti. Kaupungin taloudellinen asema jatkoi heikkenemistään vuonna 2025 toista vuotta peräkkäin. Talouskehitystä heikensivät erityisesti verotulojen heikko kehitys, työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu sekä maanmyyntitulojen merkittävä vähentyminen. Samaan aikaan investointitaso pysyi korkeana, minkä seurauksena kaupungin lainakanta kasvoi.

On selvää, että erityisesti vaikeassa taloustilanteessa tarvitaan taloutta tasapainottavia toimia. Päätöksiä tulee tehdä aiempaa tietopohjaisemmin ja tutkittuun tietoon perustuen sekä epävarmaa toimintaympäristöä ennakoiden. Päätöksenteon taustaksi on siksi tarpeen tehdä vaikutusten ennakoarviointia, kulloisenkin päätöksen kannalta tarkoituksenmukaisessa laajuudessa, sekä pyrkiä tunnistamaan erityisesti taloutta tasapainottavien toimien pidemmän aikavälin vaikutuksia.

Tarkastuslautakunta tulee tällä valtuustokaudella kiinnittämään huomiota muun muassa tiedolla johtamisen pitkäjänteiseen kehittämiseen, strategisen ohjauksen vaikuttavuuteen ja talouden tasapainottamisen etenemiseen. Lautakunta tulee lisäksi esimerkiksi tarkastelemaan, miten työllisyys- ja kotoutumispalveluiden vaikuttavuus kehittyy ja miten kaupungin historian suurimman investoinnin, Vantaan ratikan, rakennusvaihe toteutuu.

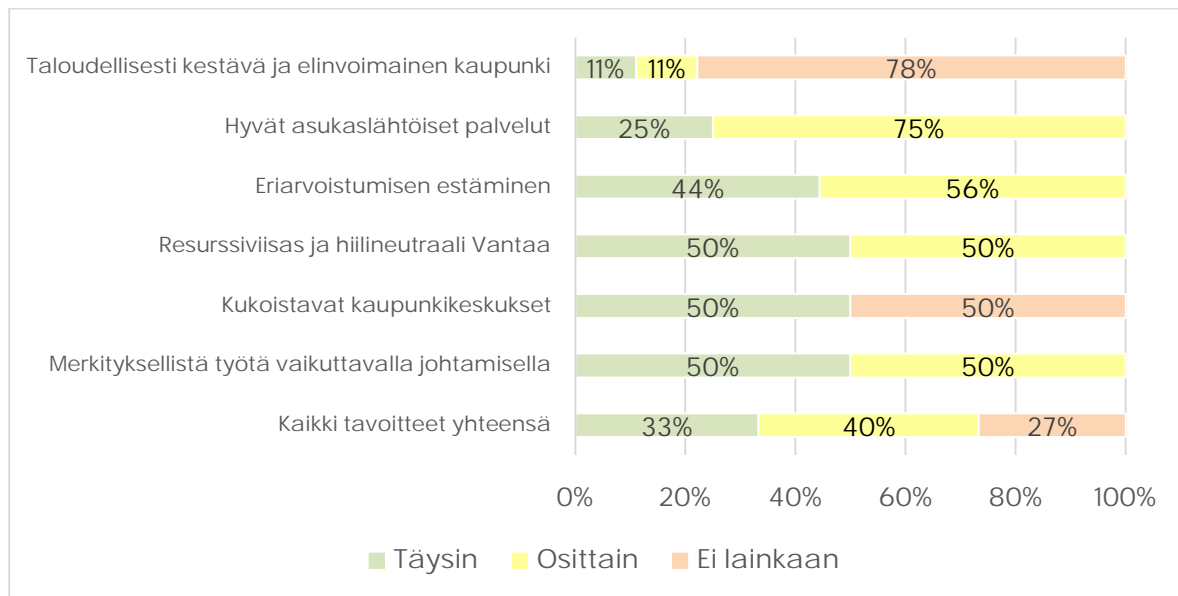
Tia Seppänen, tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

1. Tavoitteiden toteutuminen

1.1 Vuoden 2025 sitovien tavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2025 oli asetettu 30 sitovaa tavoitetta. Alla olevassa kuviossa on esitetty tavoitteiden tilinpäätösraportoinnin mukaiset toteumat painopistealueittain. Lisäksi esitetään kokonaistoteuma.

Kuvio: Sitovien tavoitteiden raportointi vuoden 2025 tilinpäätöksessä.

Tavoitteista kokonaan toteutuneeksi raportoitiin 33 prosenttia, osittain toteutuneeksi 40 prosenttia ja ei lainkaan toteutuneeksi 27 prosenttia. Tavoitteiden toteumatilanne on heikompi kuin vuotta aiemmin.

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
1.1 Hallittu käyttötalouden menokehitys	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
1.2 Maanluovutuksen ja maankäyttösopimusten nettotulot vuodelle 2025 25,4 milj. euroa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto

1.3 Sote- ja Pela -kiinteistöjen, asunto-omaisuuden sekä ulkopaikkakunnilla sijaisevien kiinteistöjen myynnit etenevät markkinatilanne huomioon ottaen	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
2.1 Työttömyys vähenee taloussuunnitelmakaudella 2024–2027 koronaa edeltävälle vuoden 2019 tasolle	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
2.2 Työpaikkamäärältään merkittävien yritysten tai muiden organisaatioiden Vantaalle sijoittumis- tai laajentumispäätöksien määrä kasvaa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
3.1 MAL-asuntotavoitteet toteutuvat	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
3.2 Valmistuvien pientaloasuntojen määrä 400 asuntoa	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Muu havainto
3.3 Tapahtumat lisäävät kaupungin elinvoimaa ja viihtyvyyttä	Tavoite toteutui täysin.	
3.4 Vantaan vetovoima ja pitovoima paranee	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan.

Toteutumattomat taloustavoitteet (1.1–1.3, 2.1–2.2 ja 3.1–3.2):

Talouteen, työllisyyteen ja rakentamiseen liittyvät tavoitteet jäivät merkittävästi toteutumatta. Tulosten heikkous liittyy laajaan talouden matalasuhdanteeseen sekä rakentamisen poikkeuksellisen voimakkaaseen hiipumiseen. Kaupungin heikko taloudellinen asema johtui erityisesti tulopohjan olennaisesta heikentymisestä. Verotulot jäivät noin 46 miljoonaa euroa talousarviota pienemmiksi ja maanmyyntitulot noin 21 miljoonaa euroa ennakoitua alemmiksi. Rakentamisen pysähtyminen heikensi tonttimarkkinoita. Työttömyys nousi ennätyselliselle tasolle, lähes 15 prosenttiin, ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset kasvoivat noin 20 miljoonalla eurolla. Kokonaisarviona kaupungin talouden tasapainottamisen tarve on erittäin kriittinen. Talustilannetta arvioidaan laajemmin arvointikertomuksen talousosiossa.

Sitova tavoite 3.4 Vantaan vetovoima ja pitovoima paranee.

Tavoitetta seurattiin kahdella mittarilla:

- Vetovoima: Lähtötaso 3,10, tavoitetaso 3,20 ja toteuma 3,14.
- Pitovoima: Lähtötaso 3,43, tavoitetaso 3,53 ja toteuma 3,37.

Tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite ei toteutunut lainkaan. Vetovoima parani hieman lähtötasoon nähden, mutta tavoitetasoa ei saavutettu. Pitovoiman osalta tavoitetasoa ei saavutettu, ja mittarin toteuma heikkeni lähtötasosta. Kummankaan mittarin tavoitetasoa ei saavutettu, ja kehitys jäi kokonaisuutena tavoitteen edellyttämästä.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus lisääntyy	Tavoite toteutui osittain.	Huomio
4.2 Kootaan systemaattinen malli lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoon	Tavoite toteutui täysin.	
6.1 Perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan.
7.1 Tikkurilan osaamiskampanhankkeessa yhteiskehitetään asiakaslähtöistä palvelukokonaisuutta yritys- ja henkilöasiakkaiden tarpeisiin. Palvelukokonaisuudella on yhteinen palvelukartta ja valmius yhteiseen, organisaatorajat ylittävään asiakasohjaukseen	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 4.1 Kuntalaisten fyysinen aktiivisuus lisääntyy.

Tavoitetta seurattiin kahdella mittarilla:

- Terveysliikuntasuositusten mukaan liikkuvien %-osuus nousee.
- Hyvinvointivalmennukseen osallistuneiden toimintakyky paranee.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteen raportointiin. Tarkastuslautakunta arvioi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vuoden 2025 arviointisuunnitelman mukaisesti erityisesti fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta. Arvioinnin yhteydessä havaittiin, että tilinpäätöksen sitovien tavoitteiden raportoinnissa on

ensimmäisen mittarin osalta virheellisesti esitetty kansalliset toteumat Vantaan tietoina. Raportointivirhe ei kuitenkaan vaikuta tavoitteen kokonaistoteuman arviointiin. Terveysliikuntasuosituksen mukaan liikkuvien osuus oli hieman kasvanut 8.–9. luokkalaisten ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoilla, lukiolaisilla osuus oli laskenut. Toisen mittarin osalta tavoitetaso ylittyi. Tarkastuslautakunta katsoo, että sitova tavoite toteutui osittain, mutta korostaa jatkossa raportoinnin oikeellisuuden merkitystä.

Sitova tavoite 6.1 Perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat.

Tavoitetta seurattiin kahdella mittarilla:

- Lukuseula-testi (2. luokka ja 7. luokka).
- Funa-matemaattisten perustaitojen arviointi (3. luokka ja 7. luokka).

Tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite ei toteutunut lainkaan. Lukutaidon osalta tavoitetaso saavutettiin vain 2.-luokkalaisten S2-oppilaiden osalta. Matemaattisten taitojen kehittymistä ei voida arvioida mittarin mukaisesti koska Funa-testi ei ole enää käytössä Vantaalla.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tavoiteraportointi on vaikeaselkoinen. Tavoitteen lähtötasoksi on asetettu Kuntaraportin 6/2024 tulokset, jotka on esitetty tavoitteen yhteydessä. Tavoitetasona on, että vuonna 2025 tulokset paranevat 2. ja 7. luokkalaisilla kahdella prosenttiyksiköllä verrattuna Kuntaraportin 6/2024 tuloksiin. Toteumaraportoinnissa vuoden 2025 tuloksia on kuitenkin verrattu elokuun 2024 Kuntaraportin tuloksiin eikä tavoitteessa esitettyyn lähtötasoon. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota raportoinnin vertailukelpoisuuteen ja kehottaa jatkossa panostamaan raportoinnin oikeellisuuteen. Tuloksissa toisen luokan oppilaiden lukutaito on hieman parantunut, mutta seitsemännen luokan oppilaiden lukutaito heikentynyt. Lukutaidon parantamiseen tulee siis jatkossakin panostaa voimakkaasti.

Matemaattisia taitoja koskevassa raportoinnissa on tuotu esiin Vantaan koulujen sijoittumista kansallisen koulutuksen arviointikeskus Karvin toteuttamassa 7. luokkalaisten matemaattisten taitojen arvioinnissa. Tämän mittauksen perusteella matemaattinen osaaminen ei ole parantunut. Kolmannen vuosiluokan osalta mittauksia ei ole tehty vuoden 2023 jälkeen.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan lukutaidon ja matemaattisten taitojen arviointiin tulisi jatkossa löytää kuvaavat ja pysyvät mittarit, joita käytetään systemaattisesti pidemmän aikasarjan muodostamiseksi toimialan päätöksenteon tukena.

Eriarvoistumisen estäminen		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
9.1 Lasten ja nuorten turvallisuuden tunne lisääntyy ja kiusaaminen vähenee.	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan.
9.2 NEET-nuorten määrän kasvu kääntyy laskuun.	Tavoite toteutui täysin.	
9.3 Rakennetaan kaupungille vaikuttava segregaatiota ehkäisevä ohjelma.	Tavoite toteutui osittain.	Muu havainto.
10.1 Business Vantaa -yrittäjäpalvelut edesauttavat maahanmuuttajataustaisten yrittäjyyttä ja sitä kautta edesauttavat segregaatian torjuntaa	Tavoite toteutui täysin.	
10.2 Vantaan kaupunkikeskusten palvelutaso paranee läisten elinvoimaa ja vähentäen alueellista eriytymistä	Tavoite toteutui osittain.	Ei toteutunut lainkaan.
10.3 Arvioidaan segregaatian purkamisen keinojen vaikuttavuutta Vantaalla ja tehdään kansallista sekä kansainvälistä vertailua. Työn tulee sisältää ainakin kaavoitus- ja asuntopolitiikka, elinkeinopolitiikka, työllisyyspolitiikka, positiivisen erityiskohtelun ohjelman arviointi ja koulujen tasa-arvorahtituksen sekä kotoutumispalveluiden vaikuttavuuden	Tavoite toteutui osittain.	Muu havainto

arviointi. Tavoitteena on löytää vaikuttavimmat keinot asuinalueiden välisen segregaaation purkamiseksi		
12.1 Asuinalueiden eriarvoistuminen vähenee	Tavoite toteutui täysin.	Muu havainto
13.1 Äänestysaktiivisuus kunta- ja aluevaaleissa kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	
14.1 Kaupungin palvelut ja toimialat toteuttavat kotoutumista	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 9.1 Lasten ja nuorten turvallisuuden tunne lisääntyy ja kiusaaminen vähenee.

Tavoitetta seurattiin kahdella mittarilla:

- Viikoittain kiusaamista kokeneet (%) (KTK).
- Kartoitetaan lasten ja nuorten turvattomiksi kokemat paikat ja tilanteet.

Tarkastuslautakunta katsoo, että tavoite ei toteutunut lainkaan. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota mittareiden keskinäiseen painoarvoon. Tavoitteen on tilinpäätöksessä arvioitu toteutuneen osittain. Tarkastuslautakunta kiinnitti käymässään keskustelussa huomiota mittareiden painoarvoon suhteessa toisiinsa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan ensimmäinen mittari on painoarvoltaan merkittävämpi ja vastaa paremmin suoraan tavoitteeseen. Koska kiusaaminen ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla, vaan on pikemminkin heikentynyt lähtötasosta, lautakunta arvioi tavoitteen jääneen toteutumatta kokonaan. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan jatkossa voisi harkinta, olisiko mittareiden välillä syytä tehdä painotuksia sellaisten tavoitteiden kohdalla, joihin liittyy useita mittareita.

Segregaatioon liittyvät sitovat tavoitteet 9.3, 10.3 ja 12.1.

Tavoitteet ovat yhteydessä toisiinsa ja lähestyvät samaa ongelmaa eri näkökulmista. Joiltakin osin eri tavoitteiden mittareissa esiintyy myös samoja elementtejä. Ilmiön monimuotoisuus edellyttää laajoja selvityksiä ja arviointeja, joita on

nyt aloitettu. Kokonaisuutena työ on vielä kesken. Tarkastuslautakunta suosittelee jatkokehittämään mittareita niin, että ne mittaisivat mahdollisimman täsmällisesti segregatiota ilmionä ja mahdollistaa pidemmän aikavälin vaikuttavuuden seurannan. Tavoitteen 10.3 toteutumista on vaikea arvioida sen laajuuden takia.

Sitova tavoite 10.2 Vantaan kaupunkikeskusten palvelutaso paranee lisäen elinvoimaa ja vähentäen alueellista eriytymistä.

Tavoitetta seurattiin yhdellä mittarilla:

- Keskustojen elinvoimaluku (Vantaan kaikki kaupunkikeskukset): Lähtötaso 1,942, tavoitetaso 2 ja toteuma 1,929.

Keskustojen elinvoimaluvussa ei saavutettu tavoitetasoa, ja toteuma heikkeni myös lähtötasoon verrattuna. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sitova tavoite ei toteutunut.

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
18.1 Edistetään päästövähennystoimia hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi viimeistään vuonna 2030	Tavoite toteutui osittain.	
20.1 Edistetään luonnon monimuotoisuutta Resurssiviisauden tiekartan Monimuotoinen luonto -kaistan toimenpiteitä toteuttamalla	Tavoite toteutui täysin.	
22.1 Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehdojen mukaisesti.	Tavoite toteutui täysin.	Muu havainto
22.2 Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Tavoite toteutui osittain.	

Sitova tavoite 22.1 Vantaan ratikkakaupungin toteuttaminen etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti.

Tavoitetta seurattiin yhdellä mittarilla:

- Vantaan ratikan allianssien rakentamisvaiheen (TAS-vaihe) toteuttamisesta on päätetty.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi ratikan tarkistetun hankesuunnitelman marraskuussa 2025. Tarkistetussa suunnitelmassa Vantaan rahoitusosuus kasvoi noin 90 miljoonalla eurolla aiempaan verrattuna. Kyseessä on Vantaan historian suurin yksittäinen investointi, joka lisää merkittävästi kaupungin lainakantaa sekä pitkän aikavälin rahoitus- ja korkokustannuksia. Hankkeen arvioidaan kuitenkin tuottavan kiinteistotaloudellisia hyötyjä, jotka kattavat suurelta osin ratikan pitkän aikavälin kustannuksia. Tarkastuslautakunta katsoo, että ratikkahankkeen laajuus ja taloudellinen merkitys edellyttävät pitkäjänteistä kustannus- ja tulonmuodostuksen seurantaa sekä valtuuston ajantasaisen tiedonsaannin varmistamista.

Kukoistavat kaupunkikeskukset		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
24.1 Vantaalaisten tunne asuinalueensa turvallisuudesta paranee	Tavoite ei toteutunut lainkaan.	Huomio
27.1 Kaupunkikeskustojen houkuttelevuus paranee	Tavoite toteutui täysin.	

Sitova tavoite 24.1 Vantaalaisten tunne asuinalueensa turvallisuudesta paranee.

Tavoitetta seurattiin yhdellä mittarilla:

- Turvallisuuskyselyn kysymys "kuinka turvalliseksi koet oman naapuruston, oman asuinalueen ja Vantaan kaupungin?" (vastausasteikko 1–5).

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteen raportointiin. Vuoden 2025 tavoitteena oli mittarissa tapahtuva myönteinen kehitys. Vuoden 2025 kyselyn perusteella 58 prosenttia vastaajista koki oman naapurustonsa turvalliseksi, 43 prosenttia oman asuinalueensa turvalliseksi ja 20 prosenttia Vantaan kaupungin turvalliseksi asuinympäristöksi. Koska mittarin lähtötaso ei ole raportoitu, kehityksen suuntaa on vaikea arvioida vertailukelpoisesti. Raportoinnin mukaan turvallisuuden tunne on heikentynyt.

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella		
Sitova tavoite vuodelle 2025	Tilinpäätöksen raportointi	Tarkastuslautakunta
29.1 Saatavuuden toimenpideohjelmassa (2023–24) tunnistettujen vaikuttavien toimintatapojen varmistaminen ja jatkokokehtäminen kaupunkitasoisesti ja toimialoittain	Tavoite toteutui täysin.	
30.1 Kaikki sairauspoissaolot vähenevät ja erityisesti mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät.	Tavoite toteutui osittain.	Muu havainto

Sitova tavoite 30.1 Kaikki sairauspoissaolot vähenevät ja erityisesti mielenterveysperusteiset poissaolot vähenevät.

Tavoitetta seurattiin yhdellä mittarilla:

- Sairauspoissaoloprosentti: kokonaistilanne ja mielenterveysperusteiset poissaolot.

Tarkastuslautakunta on tavoitteen toteumasta samaa mieltä. Henkilöstökertomuksen mukaan sairauspoissaolot ovat hieman laskeneet kaupunkiympäristön sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialalla, mutta nousseet kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla sekä konsernijohdon ja elinvoiman toimialalla. Mielenterveysperusteiset sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksien aiheuttamat poissaolot ovat vähentyneet edellisvuoteen verrattuna. Mielenterveysperusteiset poissaolot laskivat merkittävästi.

Johtopäätökset:

Tarkastuslautakunta oli tilinpäätösraportoinnin kanssa eri mieltä ja katsoi, etteivät seuraavat sitovat tavoitteet toteutuneet lainkaan:

3.4 Vantaan vetovoima ja pitovoima paranee,

6.1 Perusopetuksen oppilaiden luku- ja matemaattiset taidot paranevat,

9.1 Lasten ja nuorten turvallisuuden tunne lisääntyy ja kiusaaminen vähenee,

10.2 Vantaan kaupunkikeskusten palvelutaso paranee lisäten elinvoimaa ja vähentäen alueellista eriytymistä.

Lisäksi lautakunta esitti kahden tavoitteen osalta huomion raportointiin liittyen.

Lautakunta teki myös muita havaintoja 12 tavoitetta koskien.

Vuodelle 2025 asetettujen sitovien tavoitteiden määrää on vähennetty noin kolmanneksella, mitä tarkastuslautakunta pitää myönteisenä kehityssuuntana. Tavoiteasetannassa tulisi jatkossa keskittyä toiminnan kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja panostaa niiden selkeään ja luotettavaan mittarointiin. Lisäksi tavoitetasoja olisi syytä suhteuttaa väestönkasvuun niissä mittareissa, joihin väestönkehityksellä on merkittävä vaikutus.

Tavoiteraportoinnin perusteella tarkastuslautakunta on edelleen huolissaan lukutaidon kehityssuunnasta sekä koulukiusaamisen yleisyydestä. Vaikka toisen luokan oppilaiden lukutaito on hieman parantunut, on vastaavasti seitsemännen luokan oppilaiden lukutaito heikentynyt. Samoin koulukiusaamisen osalta kehitys ei ole ollut tavoitellun suuntaista: kiusaaminen ei ole vähentynyt, ja 8.–9.-luokkalaisten osalta se on jopa lisääntynyt panostuksista huolimatta. Lisäksi tarkastuslautakunta esittää huolensa kaupungin taloudellisen aseman heikentymisestä ja sen vaikutuksesta asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Suosituksset:

Lukutaidon ja matemaattisten taitojen arviointiin tulisi löytää kuvaavat ja pysyvät mittarit, joita käytetään systemaattisesti pidemmän aikasarjan muodostamiseksi toimialan päätöksenteon tukena.

Tarkastuslautakunta nostaa harkittavaksi voisiko saman tavoitteen eri tasoisille mittareille määritellä painoarvot.

Segregaatiokehityksen hidastaminen ja purkaminen sekä haittavaikutusten torjuminen on tärkeää. On oleellista saada luotua segregaatiokehityksen torjuntaan ja haittavaikutusten hallintaan vaikuttavat ohjauskeinot ja sopivat mittarit.

1.2 Strategiakauden 2022–2025 yhteenvetoa

Strategian valmistelu ja hyväksyminen

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Vantaan valtuustokauden 2022–2025 strategia valmisteltiin poliittisen- ja virkamiesjohdon tiiviissä yhteistyössä. Lisäksi valmisteluun osallistuivat vaikuttamistoimielimet, yritykset, järjestöt ja kuntalaiset. Myös koko kaupungin henkilöstölle tehtiin strategiaan liittyvä arvokysely keväällä 2021. Vantaan kaupungin strategia 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 31.1.2022.

Strategian sisällöstä ja toteutuksesta

Vantaan strategian keskeisen sisällön muodostivat visio ja arvot sekä kuuteen painopisteeseen jäsenneyt valtuustokauden strategiset tavoitteet ja niille asetetut mittarit. Valtuustokaudelle asetettiin yhteensä 30 strategista tavoitetta.

Strategiaa toteutettiin valtuustotasoisien sitovien vuositavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien avulla. Sitovat tavoitteet ovat kuntalain 110 §:n mukaisia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita. Sitovilla tavoitteilla edistetään valtuustokauden strategisten tavoitteiden toteuttamista. Kaikista strategisista tavoitteista ei aseteta sitovia vuositavoitteita, mutta näitäkin tavoitteita edistetään toimialojen ja palvelualueiden omilla tavoitteilla ja tulokorteilla. Valtuusto seurasi sitovien tavoitteiden edistymistä kolme kertaa vuodessa osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Jatkossa tarkastellaan sitovien vuositavoitteiden toteutumista koko strategiakaudella 2022–2025.

Sitovat vuositavoitteet

Sitovia vuositavoitteita asetettiin valtuustokaudella 2022–2025 yhteensä 154.

Oheisessa taulukossa koottuna vuositavoitteiden määrät jaoteltuna strategian painopistealueisiin. Tavoitteiden määrän vaihteluväli oli 30–45.

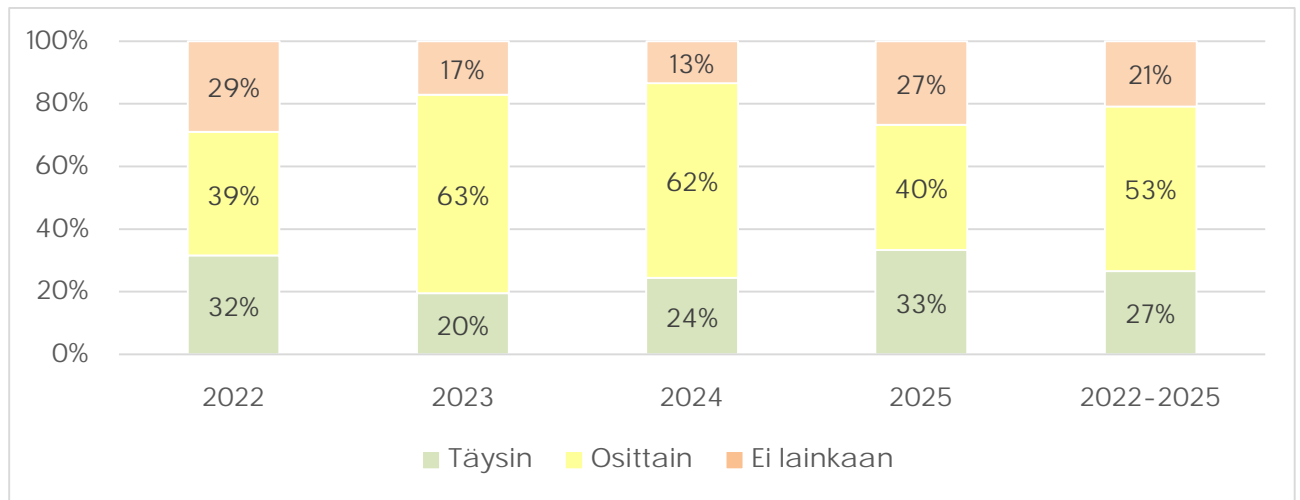
Taulukko: Valtuustokauden 2022–2025 vuositavoitteiden määrä.

Strategian painopistealueet	2022	2023	2024	2025	Painopiste- alue yhteensä
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki	12	16	15	9	52
Hyvät asukaslähtöiset palvelut	8	6	11	4	29
Eriarvoistumisen estäminen	5	6	8	9	28
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa	3	5	4	4	16
Kukoistavat kaupunkikeskukset	5	5	3	2	15
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella	5	3	4	2	14
Kaikki tavoitteet yhteensä	38	41	45	30	154

Eniten vuositavoitteita kohdistui painopisteeseen *Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki* ja vähiten painopisteeseen *Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella*.

Sitovien vuositavoitteiden toteutuminen valtuustokaudella

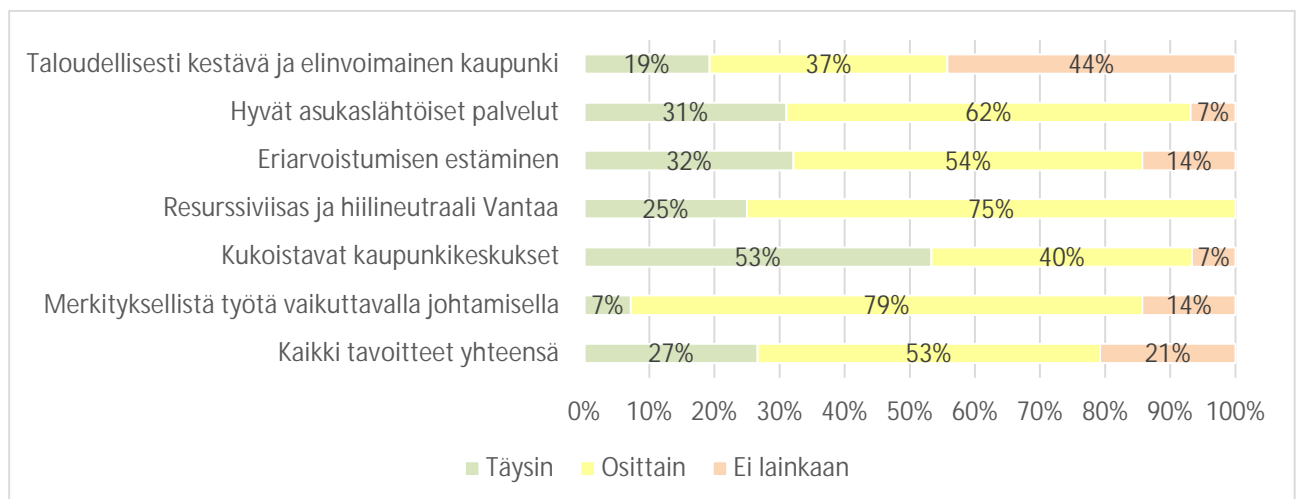
Kaavio: Strategisten vuositavoitteiden toteuma valtuustokaudella.

Valtuustokaudella vuositavoitteista toteutui raportoinnin mukaan kokonaan 27 prosenttia, osittain 53 prosenttia ja 21 prosenttia tavoitteista ei toteutunut lainkaan. Joka vuosi yli 70 prosenttia vuositavoitteista raportoitiin kokonaan tai osittain toteutuneeksi.

Vuositavoitteiden toteuma painopistealueittain

Kuvio: Strategiakauden 2022–2025 vuositavoitteiden toteuma painopistealueittain.

Parhaiten toteutuivat painopisteen *Kukoistavat kaupunkikeskukset* painopisteen tavoitteet, joista 53 prosenttia raportoitiin kokonaan toteutuneeksi. *Resurssiviisas*

ja hiilineutraali Vantaa oli ainoa kokonaisuus, jossa yhtäkään tavoitetta ei raportoitu kokonaan toteutumattomaksi.

Selvästi heikoiten toteutuivat *Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki* painopisteen tavoitteet, joista 44 prosenttia raportoitiin kokonaan toteutumattomiksi. Koko maan talous- ja työttömyysluvut heikkenivät voimakkaasti etenkin strategiakauden loppupuolella, joka heijastui negatiivisena vaikutuksena kaupungin talouteen ja vaikutti merkittävästi tämän painopistealueen tavoitteiden toteumiin.

Haastavaksi osoittautui myös vuosina 2023–2025 tavoitteena ollut 2. ja 7. luokkalaisten lukutaidon parantaminen (S1 ja S2 oppilaita verrattiin erikseen). Lukutaitotestien tulokset vaihtelivat vuosittain mutta selvää paranemista eri ryhmien lukutaidossa ei saavutettu ja vuonna 2025 tulokset pääosin heikentyivät. Vuosina 2023–2025 tavoitteena oli myös 3. ja 7. luokkalaisten matemaattisten taitojen parantaminen, mutta matemaattisista taidoista ei saatu vuosittaisia Vantaata koskevia vertailutuloksia, vaan vain valtakunnallista vertailua.

Tarkastuslautakunnan arviointi vuositavoitteiden 2022–2025 toteutumisesta

Seuraavassa taulukossa on tavoitemäärät vuosilta 2022–2025, joista tarkastuslautakunta oli eri mieltä toteumasta, ei voinut arvioida tavoitetta, huomautti mitarista tai raportoinnista tai teki jonkun muun havainnon. Suluissa oleva prosenttiluku kertoo, kuinka suureen osaan tavoitteista huomiot kohdistuivat.

	2022	2023	2024	2025	Yhteensä 2022–2025
Eri mieltä toteutumasta	2	2	3	4	11 (7 %)
Ei voi arvioida	0	2	1	0	3 (2 %)
Huomautus mittari tai raportointi	8	5	2	2	17 (11 %)
Muu havainto	4	2	4	12	22 (14 %)
Yhteensä	14	11	10	18	53 (34 %)

Tarkastuslautakunta oli eri mieltä 11 tavoitteen raportoidusta toteumasta. Raportoinnista tai mittaroinnista huomautettiin 17 tavoitetta, joista kolmen osalta lautakunta totesi, että tavoitetta ei puutteellisen mittarin tai raportoinnin perusteella voi arvioida. Raportoinnin huomiot koskivat epätasua tai vajaaksi jäänyttä raportointia, vertailutietojen tai mittarin lähtötason puuttumista. Muissa havainnoissa tarkastuslautakunta esimerkiksi ilmaisi huolensa tavoitteiden toteuman osoittamasta asian tilasta. Vuonna 2025 lautakunta nosti havainnoissaan taloustavoitteiden toteutumattomuuden yhteydessä esiin kaupungin talouden heikon tilanteen. Strategiakaudella tapahtui raportoinnissa myös positiivista kehitystä. Esimerkiksi raportointia kehitettiin kirjaamalla monta mittaria sisältäviin tavoitteisiin mittarikohtaiset toteumat.

Johtopäätökset:

Vantaan valtuustokauden 2022–2025 kaupunkistrategia valmisteltiin laajassa yhteistyössä. Strategian toteuttamiseen kytkettiin laaja joukko sitovia vuositavoitteita. Toimialojen, palvelualueiden ja palveluyksiköiden tulokorteissa kaupunkitasoiset tavoitteet jaoteltiin oman toimialan, palvelualueen tai palveluyksikön tavoitteiksi. Valtuusto seurasi strategian vuositavoitteiden toteutumista osavuositilauksien ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suurin osa strategiakaudella asetetuista vuositavoitteista raportoitiin kokonaan tai osittain toteutuneeksi. Parhaiten toteutuivat kaupunkikeskuksen kehittämiseen liittyvät tavoitteet ja heikommin talouteen ja työllisyyteen liittyvät tavoitteet. Talous- ja työllisyystavoitteiden huonoon toteumaan oli pääsyyinä valtuustokauden loppua kohti voimakkaasti koko maassa heikentynyt talous- ja työllisyystilanne.

Tarkastuslautakunta korosti vuosittaisissa tavoitearvioinneissaan täsmällisen raportoinnin ja mittarien selkeyden ja ajantasaisuuden merkitystä.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa tavoitteiden mittarien ja raportoinnin kehittämisen olevan jatkuva kehityskohde. Tavoitteet tulisi määritellä täsmällisemmin. Mittareiden tulee olla selkeitä ja aidosti mitata asetettua tavoitetta, ja tavoitetasot on asetettava realistisesti huomioiden vallitseva taloustilanne.

1.3 Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutuminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 18.11.2024 kaupungin talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille asetettavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Näillä tavoitteilla ohjataan tytäryhteisöjen omaa tavoitteenasettelua, ja valtuuston ohjaus on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon ilmaisemista.

Suuret tytäryhtiöt

Suurille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet on jaoteltu talouteen, toiminnallisuuteen ja laatuun, henkilöstöön sekä vastuullisuuteen. Vastuullisuustavoitteet perustuvat yhtiöiden omiin vastuullisuusohjelmiin, jotka huomioivat kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset, resurssiviisauden tiekartan sekä kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen.

Alla olevaan taulukkoon on koottu suurten tytäryhtiöiden vuoden 2025 tilinpäätöksen mukaiset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteumat. Taulukkoa seuraavassa tekstissä tavoitteiden toteutumista käsitellään yhtiöittäin.

Taulukko: Suurten tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutuminen.

Yhtiö	Toteutui täysin	Toteutui osittain	Ei toteutunut lainkaan	Ei tietoa	Tavoitteita yhteensä
Vantaan Energia	2 (33 %)	2 (33 %)	1 (17 %)	1 (17 %)	6
VAV	8 (73 %)	1 (9 %)	2 (18 %)		11
Vantti	8 (73 %)	2 (18 %)		1 (9 %)	11
VTK	7 (88 %)	1 (12 %)			8
Mercuria	9 (90 %)		1 (10 %)		10
Yhteensä	34 (74 %)	6 (13 %)	4 (9 %)	2 (4 %)	46

Vantaan Energia Oy

Yhtiölle oli asetettu kuusi tavoitetta. Talouteen liittyvä kestävä ja vastuullisen taloudenpidon kokonaistavoite toteutui osittain: liikevoitto jäi tavoitetasosta ja heikkeni edellisvuodesta, mutta pääomatehokkuus, osingonjako ja vakavaraisuus saavutettiin. Henkilöstöön liittyvä tyytyväisyystavoite toteutui ja parani edellisvuodesta. Toiminnallisuuden ja laadun osalta työturvallisuustavoite ei toteutunut; työtapaturmia sattui seitsemän, mikä oli enemmän kuin edellisvuonna. Vastuullisuustavoitteista materiaalitehokkuus toteutui täysin ja ilmastonmuutoksen hillintään liittyvä tavoite osittain. Lämmityksen edullisuustavoite saavutettiin, mutta päästölaskennan tulokset valmistuvat myöhemmin. Energiatoimitukset olivat luotettavia sekä sähkön että lämmön osalta.

VAV Yhtymä Oy

VAV:lle oli asetettu 11 tavoitetta. Taloustavoitteet toteutuivat kokonaan: keski- vuokra alitti markkinavuokran tavoitteen mukaisesti, asuntotuotantotavoite saavutettiin ja kiinteistöjen ylläpitokustannusten kasvu jäi tavoitetta pienemmäksi. Toiminnallisuuden ja laadun osalta asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden

tavoite toteutui osittain, ja asiakastyytyväisyystavoite ei toteutunut. Tulos parani, mutta jäi tavoitetasosta. Henkilöstötavoitteista terveysperusteiset poissaolot toteutuivat, mutta työtyytyväisyys jäi alle tavoitetason ja alle alan vertailuarvojen. Neljä vastuullisuustavoitetta toteutuivat kokonaisuudessaan. VAV oli myös erillisarvioinnin kohteena, ja arvioinnista voi lukea arviointikertomuksen kohdasta 13.

Vantaan tilapalvelut Vantti Oy

Yhtiölle asetettiin 11 tavoitetta. Tilikauden tulos oli positiivinen, mutta jäi tavoitetasosta ja toteutui siten osittain. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvät tavoitteet toteutuivat täysin: asiakastyytyväisyys parani tavoitetta enemmän ja puhtauspalvelujen kustannustehokkuus oli tavoitteen mukainen. Henkilöstötavoitteet toteutuivat kokonaan; työtyytyväisyys saavutti tavoitetason ja sairauspoissaolot alittivat sen. Vastuullisuustavoitteista kolme toteutui täysin ja yksi osittain. Ruokatuotannon hiilijalanjälkimittarin käyttöönotto siirtyi vuoteen 2025, eikä tuloksia ollut vielä tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä saatavilla.

VTK Kiinteistöt Oy

Yhtiölle asetetuista kahdeksasta tavoitteesta taloustavoitteet toteutuivat kokonaan. Omavaraisuusaste, Vivamus Kiinteistöjen tulos ja vuokrausaste ylittivät tavoitetasonsa ja kehittyivät myönteisesti edellisvuoteen verrattuna. Toiminnallisuus- ja laatuavoitteet toteutuivat kokonaan: peruskorjauksiin käytettiin määritelty osuus liikevaihdosta ja asiakastyytyväisyys oli tavoitetason mukainen. Henkilöstön työhyvinvointi oli asetetulla tasolla. Vastuullisuustavoitteista energiatehokkuus toteutui täysin, mutta energiakatselmusten toimenpiteitä ei saatu toteutettua kaikilta osin.

Mercuria kauppaoppilaitos Oy

Yhtiölle asetettiin kymmenen tavoitetta, jotka yhtä lukuun ottamatta toteutuivat täysin. Nettotulos ylitti tavoitetason, ja rakennusten vuosittaiset toimenpiteet toteutettiin hiilineutraalisti ja resurssiviisaasti rakennusten tuleva käyttöikä huomioiden. Opiskelija- ja työelämäpalautteet ylittivät tavoitteet. Tavoitteelliset opiskelijavuodet jäivät hieman alle tavoitteen ja laskivat edellisvuodesta. Henkilöstön

tyytyväisyys saavutti asetetun tason. Vastuullisuustavoitteet toteutuivat kokonaan, mukaan lukien opiskelijoiden tyytyväisyys koulutukseen, tasa-arvon edistäminen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen. Myös ruokahävikin vähentämistavoite saavutettiin.

Kiinteistöyhtiöiden tavoitteet

Kiinteistöyhtiöille oli asetettu kolme tavoitetta. Ensimmäinen tavoite koski kiinteistöjen ylläpitokustannusten hillitsemistä siten, että kustannusten kasvu ei ylitä yleisen kustannustason nousua. Tilastokeskuksen mukaan kustannukset nousivat vuoden 2025 kolmannella neljänneksellä 2,2 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna, ja nousu johtui erityisesti veden ja jäteveden kustannuksista. Koko vuoden tietoja ei ollut vielä saatavilla. Viimeisimmän tiedon perusteella tavoite ei toteutunut yhdeksässä (64 prosenttia) yhtiössä, toteutui neljässä (29 prosenttia) ja yhdelle yhtiölle ei ollut asetettu tavoitetta. Kokonaisuutena toteuma heikkeni hieman edellisvuodesta.

Toinen tavoite liittyi pitkän tähtäimen suunnitelman (PTS) mukaisten vuosittaisen toimenpiteiden toteuttamiseen hiilineutraalilla ja resurssiviisaalla tavalla sekä rakennusten käyttöiän huomioimiseen suunnittelussa. Tavoite toteutui täysin kymmenessä (71 prosenttia) yhtiössä ja osittain neljässä (29 prosenttia).

Kolmantena tavoitteena oli energiankäytön tehostamistoimien kartoittaminen niissä kiinteistöissä, jotka eivät ole elinkaarensa loppuvaiheessa, sekä elinkaaren loppuvaiheessa oleville yhtiöille tarkoituksenmukaisen vastuullisuustavoitteen määrittäminen. Tavoite toteutui 12 yhtiössä (86 prosenttia) ja kahdessa se ei toteutunut. Vastuullisuustavoitteet saattoivat tarkoittaa esimerkiksi kiertotalouden edistämistä purkukohteissa, toimenpiteitä uuden käyttötarkoituksen mahdollistamiseksi tai jäljellä olevan elinkaaren aikaisen PTS:n toteuttamista resurssivisaasti.

Johtopäätökset:

Suurille tytäryhtiöille asetetut tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena hyvin. Asetetuista 46 tavoitteesta 34 (74 prosenttia) toteutui täysin, kuusi (13 prosenttia) osittain ja neljä (yhdeksän prosenttia) ei toteutunut. Kahden tavoitteen toteumaa ei voitu arvioida. Kiinteistöyhtiöissä tavoitteiden toteutuminen heikkeni hieman edellisvuodesta, mutta valtaosa (63 prosenttia) toteutui edelleen täysin.

2. Kaupungin ja konsernin talous

Kuva: Joose Zanasi

Vantaan kaupungin taloudellinen tilanne heikkeni vuonna 2025 toista vuotta peräkkäin. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja eikä investointeja, ja investoinneista pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella vain pieni osa. Talouden heikkeymiseen vaikuttivat erityisesti verotulojen väheneminen, työmarkkinatuen kuntasuuden kasvu sekä maanmyyntitulojen merkittävä väheneminen.

Investointitaso pysyi korkeana, minkä seurauksena lainakannan ennakoidaan kasvavan selvästi tulevina vuosina.

Heikko kehitys heijastui myös kaupunkikonsernin talouteen. Konsernin vuosikate jäi riittämättömäksi, velkaantuminen lisääntyi ja taloudellinen liikkumavara ka-ventui. Kuusikkokaupunkien vertailussa Vantaa sijoittui useilla keskeisillä talou- den tunnusluvuilla vertailuryhmän heikompaan päähän, erityisesti omavarai- suusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja laskennallisen lainanhoitokyvyn osalta.

Kokonaisuutena kehitys osoittaa tulorahoituksen heikentymistä, investointipai- neiden kasvua ja velkaantumisen kiihtymistä. Talouden tasapainon saavuttami- nen ja turvaaminen edellyttävät jatkossa ennakoivia ja pitkäjänteisiä tasapai- nottomistoimia, selkeitä priorisointeja sekä päätösten taloudellisten ja pitkän ai- kavälin vaikutusten huolellista arviointia.

2.1 Kaupungin talouden ja tunnuslukujen kehitys

Taloudellinen kehitys ja tulos

Vantaan kaupungin taloudellinen asema heikkeni vuonna 2025 merkittävästi jo toista vuotta peräkkäin. Tilikauden tulos oli noin 78 miljoonaa euroa alijäämäi- nen, eikä vuosikate riittänyt kattamaan poistoja. Investoinneista kyettiin rahoitta- maan tulorahoituksella vain noin 17 prosenttia, mikä osoittaa selkeää epätasa- painoa kaupungin tulopohjan sekä meno- ja investointitason välillä. Talouden heikentymiseen vaikuttivat erityisesti työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu, ve- rotulojen ennakoitua heikompi kehitys sekä asuntorakentamisen hiljentymisestä seurannut maanmyyntitulojen ja sopimuskorvausten vähentyminen.

Talousarvion toteutuminen ja riskit

Vuoden 2025 talousarvion merkittävimmät poikkeamat johtuivat maanmyyntitulojen alittumisesta (-21 miljoonaa euroa), työmarkkinatuen kuntaosuuden ylittymisestä (+16 miljoonaa euroa) sekä verotulojen alittumisesta (-46 miljoonaa euroa). Valtionosuuksien 18 miljoonan euron kasvu lievensi osittain verotulojen heikkenemisen vaikutuksia. Tilinpäätöksen perusteella keskeisiä taloudellisia riskejä ovat verotulojen kehityksen epävarmuus sekä menojen ennakoitua nopeampi kasvu.

Taulukko: Talousarvion tuloslaskelman toteutumisvertailu (1 000 euroa).

	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Tilinpäätös 2025	Tilinpäätös 2024	Erotus edelliseen vuoteen
Tulot	368 682	341 229	353 449	337 931	15 518
Menot	-1143 855	-1166 879	-1137 943	-1054 371	-83 572
Toimintakate	-775 173	-825 650	-784 494	-716 440	-68 054
Verotulot	615 000	574 000	568 699	585 163	-16 464
Valtionosuudet	220 000	237 000	237 853	179 142	58 711
Rahoitustulot ja -menot	10 278	10 278	12 924	10 972	1 952
Vuosikate	70 105	-4 372	34 982	58 837	-23 855
Poistot ja arvonalentumiset	-118 951	-118 951	-112 643	-114 183	1 540
Satunnaiset erät	0	0	0	-3 446	3 446
Tilikauden tulos	-48 846	-123 323	-77 661	-58 792	-18 869
Varausten ja rahastojen muutos	-1 061	-1 061	-2 073	-2 461	388
Tilikauden yli-/alijäämä	-49 907	-124 384	-79 734	-61 253	-18 481

Vuosikate, investoinnit ja velkaantuminen

Vuosikate kuvaa tulo-rahoituksen riittävyyttä poistojen ja investointien kattamiseen. Vuosina 2020–2023 vuosikate oli vahva ja kattoi poistot sekä lähes kaikki investoinnit. Vuonna 2025 vuosikate kattoi enää noin kolmanneksen poistoista ja vain noin 17 prosenttia investoinneista. Investointipaineet ovat poikkeuksellisen suuret erityisesti ratikkahankkeen sekä vireillä olevien koulu- ja päiväkotihankkeiden vuoksi. Taloussuunnitelmakaudella investointeja joudutaan rahoittamaan yhä enemmän velalla, mikä kasvattaa pitkäaikaista velkaa. Näissä olosuhteissa

vuosikatteen vahvistaminen on keskeistä talouden tasapainon ja kestävyysden turvaamiseksi. Kaupungin tunnuslukujen kehitys ja tulevia vuosia koskevat arviot on esitetty alla olevassa aikasarjataulukossa.

Taulukko: Kaupungin tunnuslukujen kehitys vuosina 2020–2025 sekä arvio tulevasta vuosisista.

Tunnusluku	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
TUOLOSSELKELMÄ										
Toimintatuotot/toimintakulut, %	16,2	21,1	17,0	19,1	17,0	16,1	31,0	31,0	31,0	31,0
Vuosikate/poistot, %	149,1	158,3	111,7	144,8	51,5	31,1	42,0	65,0	88,0	104,0
Vuosikate, euroa/asukas	702,9	696,5	508,9	654,6	234,2	138,1	191,0	299,0	413,0	502,0
Asukasmäärä	237 231	239 206	242 819	247 443	251 269	253 314	257 199	260 955	265 205	269 447
Asukasmäärän kasvu edellisestä vuodesta	3 456	1 975	3 613	4 624	3 826	2 045	3 885	3 756	4 250	4 242
Asukasmäärän kasvu edellisestä vuodesta, %	1,5	0,8	1,5	1,9	1,5	0,8	1,5	1,5	1,6	1,6
RAHOITUSSELKELMÄ										
Investointien tulorahoitus, %	116,7	142,9	94,1	99,7	39,9	16,5	14,0	21,0	27,0	65,0
Lainanhoitokate	1,0	2,1	1,7	1,0	0,6	1,0	-	-	-	-
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5	1,2	1,6	0,6	0,4	1,2	1,6	1,2	1,5
Kassanriittävyys, päivää	26,4	28,7	25,6	22,9	19,2	17,7	21,0	21,0	21,0	22,0
TASE										
Omavaraisuusaste, %	46,2	47,9	49,3	52,6	49,4	42,4	-	-	-	-
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	67,2	62,4	57,9	94,2	108,1	126,0	-	-	-	-
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	1 936,0	2 180,7	2 275,9	2 437,6	2 160,7	1 829,0	-	-	-	-
Lainakanta, euroa/asukas	3 820,4	3 721,3	3 324,3	3 199,1	3 427,6	4 183,2	5 474,0	6 479,0	7 303,0	7 166,0
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	6 160,6	6 467,9	6 000,1	4 555,4	5 004,4	6 340,2	-	-	-	-

Lainanhoitokyky

Velkarahoituksen kasvu heijastui myös lainanhoitokykyyn. Vantaan lainanhoitokate oli vuonna 2025 tasolla 1,0 (2024: 0,6), mikä tarkoittaa, että tulorahoitus riitti lainojen hoitoon vain niukasti. Kuntataloudessa lainanhoitokyky on:

- hyvä, kun tunnusluku on yli 2,
- tyydyttävä, kun se sijoittuu välille 1–2 ja
- heikko, kun arvo on alle 1.

Laskennallinen lainanhoitokate oli heikko kahtena peräkkäisenä vuonna (2025: 0,4 ja 2024: 0,6), mikä osoittaa lainanhoidon edellyttäneen lisärahoitusta. Kehitys korostaa tarvetta hillitä velkaantumista ja vahvistaa tulorahoitusta tulevina vuosina.

Verotulot ja valtionosuudet

Heikko talous- ja työllisyystilanne heijastui vuonna 2025 sekä kunnallis- että yhteisöveron kertymään. Kiinteistöverot kasvoivat hieman, mutta kokonaisuutena verotulot laskivat lähes kolme prosenttia edellisvuodesta. Kunnallisveron kertymää heikensivät poikkeukselliset jaksotustekijät, erityisesti vuodelle 2024 aiemmin kohdistetun, perusteettomaksi todetun 150 miljoonan euron ryhmäoikaisun purku vuonna 2025.

Taulukko: Verot ja valtionosuudet (1 000 euroa).

	Alkuperäinen talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Tilinpäätös 2025	Tilinpäätös 2024	Erotus edelliseen vuoteen
Kunnan tulovero	422 000	394 000	387 711	398 766	-11 055
Kiinteistövero	118 000	114 000	113 961	111 625	2 336
Osuus yhteisöveron tuotosta	75 000	66 000	67 027	74 772	-7 745
Verotulot yhteensä	615 000	574 000	568 699	585 163	-16 464
Valtionosuudet	220 000	237 000	237 853	179 142	58 711
Verot ja valtionosuudet yhteensä	835 000	811 000	806 552	764 305	42 247

Valtionosuuksien kehitykseen vaikuttivat merkittävästi hyvinvointialueuudistus sekä rahoitusjärjestelmän muutokset. Uudistuksen on jälkikäteen arvioitu jääneen valtakunnallisesti noin 100 miljoonaa euroa alirahoitetuksi. Vuoden 2025 alussa kunnille siirtyneet TE-palvelut kasvattivat valtionosuuksia laskennallisesti, mutta lisäsivät samanaikaisesti menoja, eivätkä siten vahvistaneet kuntataloutta. Lisäksi ammatillisen koulutuksen ja kotoutumisen rahoitusleikkaukset heikensivät rahoituspohjaa.

Pitkään valmisteltu valtionosuusjärjestelmän uudistus kariutui poliittisiin erimielisyyksiin loppuvuodesta 2025. Uudistukseen liittyvä 75 miljoonan euron vähennys peruspalvelujen valtionosuuteen toteutetaan kuitenkin vuodesta 2027 alkaen.

Nykyisten määräytymisperusteiden arvioidaan olevan voimassa vähintään vuoteen 2030 asti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitusjärjestelmän uudistus huomioi aiempaa paremmin oppimisen tuen ja toisen asteen koulutuksen tarpeet, mutta oppilas-kohtainen vaikutus jää vähäiseksi eikä rahoitus kata sivistystoimen kustannusten kasvua erityisesti suurissa kaupungeissa. Tämä heikentää kuntien mahdollisuuksia vastata kasvaviin palvelutarpeisiin ilman lisäpanostuksia omasta rahoituspohjasta. Joukko Suomen suurimpia kaupunkeja luovutti huhtikuussa 2026 kunta- ja alueministerille asiantuntijalausunnon, jossa esitettiin sote-siirtoeriin liittyvien järjestelyjen tarkistamista rahoitusperiaatteen ja alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Lausunto, jonka laatimiseen myös Vantaa osallistui, korostaa, että nykyiset rahoitusratkaisut eivät kaikilta osin vastaa kaupunkien tosiasiallista kustannus- ja palveluvastuuta.

2.2 Kaupungin investoinnit ja lainakannan kehitys

Vantaan kaupunki investoi vuonna 2025 lähes 230 miljoonaa euroa. Investointitaso säilyi korkeana, mutta tulorahoituksen osuus jäi noin 17 prosenttiin kokonaisinvestoinneista, mikä osoittaa kaupungin kasvavaa riippuvuutta lainarahoituksesta. Tilinpäätöksen investointiluvut koskevat emokaupungin investointeja eivätkä sisällä tytäryhtiöiden toteuttamia hankkeita.

Tarkastelujaksoa leimaa merkittävä yksittäinen investointi, Vantaan ratikkahanke, jonka päivitetyn hankesuunnitelman kaupunginvaltuusto hyväksyi syksyllä 2025. Taloussuunnitelmakaudella kaupungin lainakannan ennakoitaan kasvavan noin 870 miljoonalla eurolla, mikä lisää pitkän aikavälin rahoitus- ja korkokustannuksia. Ratikkahankkeeseen liittyvien kiinteistötaloudellisten hyötyjen

toteutuminen on siten keskeistä kaupungin tulevan tulopohjan ja velkakehityksen hallinnan kannalta.

Investointien tulorahoitus

Investointien tulorahoitusprosentti kuvaa, kuinka suuri osa investoinneista voidaan kattaa kaupungin omalla tulorahoituksella. Vuonna 2025 tulorahoituksella katettiin vain noin kuudennes investoinneista, ja valtaosa rahoitettiin velalla tai muilla rahoitusjärjestelyillä. Vuosina 2020–2023 tilanne oli selvästi parempi. Investoinnit pystyttiin rahoittamaan lähes kokonaan tulorahoituksella ja koronavuosina tulorahoitus ylitti investointitarpeen mahdollistaen myös lainakan-
nan supistamisen.

Investointien kohdentuminen ja talousarvion toteutuminen

Vuonna 2025 investoinneista runsaat 40 prosenttia kohdistui rakennusinvestointeihin, kuten koulujen ja päiväkotien perusparannuksiin, korjausrakentamiseen ja sisäilmahankkeisiin. Lähes yhtä suuri osuus suuntautui julkiseen käyttöomaisuuteen, kuten liikenne-, urheilu- ja virkistysalueisiin, puistorakentamiseen sekä valtion kanssa toteutettaviin yhteishankkeisiin, mukaan lukien Vantaan ratikka. Kolmanneksi suurimman kokonaisuuden muodostivat maanhankinnat ja maan-
käyttöön liittyvät sopimuskorvaukset. Irtaimen ja aineettoman omaisuuden sekä osakkeiden ja osuuksien hankinnat olivat yhteensä noin kahdeksan prosenttia investoinneista.

Talousarvion mukaiset investointimäärärahat alittuivat kaikissa hankeryhmissä. Alitukseen vaikuttivat erityisesti hankkeiden aikataulujen siirtymiset sekä ennakoitua pienemmät kustannukset. Hankeryhmittäiset toteumat ja niiden osuudet kaupungin investointikokonaisuudesta on esitetty alla olevassa taulukossa.

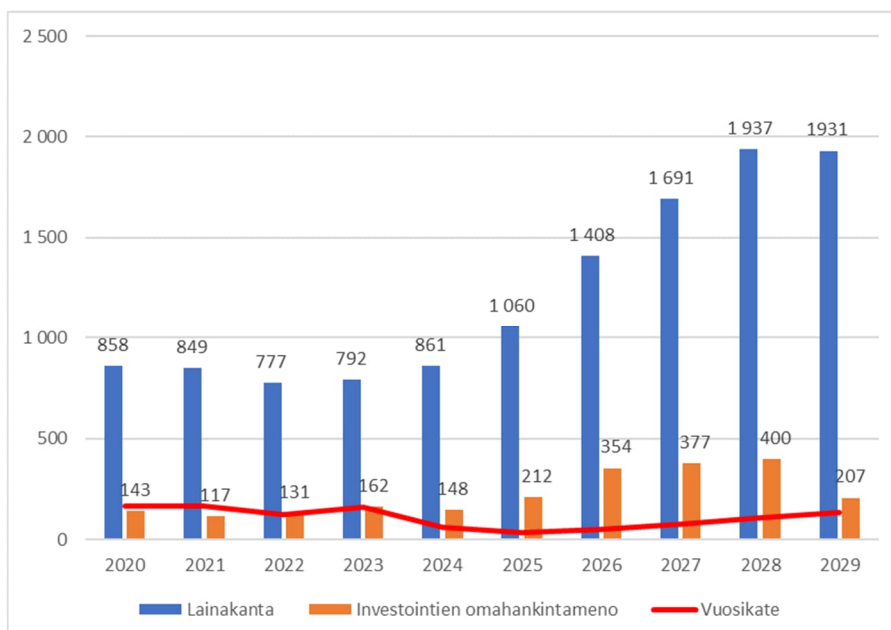
Taulukko: Talousarvion investointiosan toteutumisvertailu (1 000 euroa).

	Talousarvio 2025	Muutettu talousarvio 2025	Tilinpäätös 2025	Toteuma- prosentti	Osuus investoinneista
Rakentaminen	116 403	116 403	98 657	85 %	43 %
Aineeton omaisuus	7 000	7 000	5 392	77 %	2 %
Julkinen käyttöomaisuus	95 040	100 240	94 987	95 %	41 %
Irtain omaisuus	15 063	15 063	11 338	75 %	5 %
Kiinteä omaisuus	18 000	18 000	17 101	95 %	7 %
Osakkeet ja osuudet	2 100	2 100	1 554	74 %	1 %
Yhteensä	253 606	258 806	229 029	88 %	100 %

Lainakanta

Kaupungin lainakannan ennakoidaan kasvavan taloussuunnitelmakaudella yhteensä noin 870 miljoonalla eurolla. Alla oleva kuvio havainnollistaa investointien, lainakannan ja vuosikatteen kehitystä vuosina 2020–2029. Investoinnit on esitetty omahankintamenona, jossa saadut rahoitusosuudet on huomioitu. Vuosien 2026–2029 lainakantaa koskevat tiedot perustuvat taloussuunnitelmaan.

Kuvio: Kaupungin lainakanta, investointien omahankintameno ja vuosikate vuosina 2020–2029 (miljoonaa euroa).

2.3 Ratikkahankkeen talousvaikutukset

Vantaan ratikan rakentamista koskeva päätös tehtiin keväällä 2023, ja tarkistettu hankesuunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2025. Päivitetyin suunnitelman mukaan hankkeen kokonaisinvestointi on 750 miljoonaa euroa. Päivityksen yhteydessä Vantaan rahoitusosuus kasvoi noin 90 miljoonalla eurolla verrattuna aiempaan suunnitelmaan.

Vuonna 2025 ratikkahankkeeseen käytettiin 53,5 miljoonaa euroa. Hankkeen rahoittamiseksi kaupunki nostaa lainaa yhteensä 541 miljoonaa euroa. Rahoituskustannusten arvioidaan olevan noin 292 miljoonaa euroa 25 vuoden lainaajalla ja 3,5 prosentin laskennallisella korolla. Hanke kasvattaa merkittävästi kaupungin lainakantaa sekä pitkän aikavälin rahoitus- ja korkokustannuksia.

Tarkistetun hankesuunnitelman mukaan ratikan pitkän aikavälin kustannuksia voidaan kattaa suurelta osin kiinteistotaloudellisilla tuloilla. Lisäksi hankkeen arvioidaan tuottavan välillisiä taloushyötyjä elinvoiman, saavutettavuuden ja maankäytön tehostumisen kautta. Näiden hyötyjen toteutuminen on ratkaisevaa ratikkahankkeen taloudellisen kestävyuden kannalta. Alla oleva taulukko kuvaa ratikkahankkeen talousvaikutuksia Vantaan näkökulmasta.

Taulukko: Ratikkahankkeen talousvaikutukset Vantaalle (miljoonaa euroa).

Menot	
Rakentamiskustannus	-540,8
Kunnossapitokustannukset	-144,3
Rahoituskustannukset	-292,0
Tulot	
Kiinteistotaloudelliset tulot	913,5
HSL-talous (liikennöinti, vaunut, varikko)	72,6
Verovaikutukset	51,2
Ratikan talousvaikutukset yhteensä 40 vuoden ajalta	60,2

2.4 Kaupunkikonsernin talous

Vantaan kaupunkikonsernin talous heikkeni vuonna 2025. Konsernin tulos oli negatiivinen, eikä vuosikate enää riittänyt kattamaan poistoja. Investoinneista pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella vain noin neljännes, mikä lisäsi riippuvuutta velkarahoituksesta. Samanaikaisesti lainakanta kasvoi ja suhteellinen velkaantuneisuus nousi tarkastelujakson 2020–2025 korkeimmalle tasolle, mikä heijastaa tulojen riittämättömyyttä suhteessa kasvaviin menoihin ja investointeihin.

Tulorahoituksen heikkeneminen kavensi konsernin taloudellista liikkumavaraa. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate heikkeni selvästi ja oli 0,7. Tämä tarkoittaa, että tulorahoitus ei riitä kattamaan vieraan pääoman hoitoa ilman lisärahoitusta. Kun lainanhoitokate jää alle yhden, lainanhoito edellyttää käytännössä lisälainanottoa, omaisuuden myyntiä tai rahavarojen käyttöä.

Samanaikaisesti konsernin suhteellinen velkaantuneisuus kasvoi lainakannan voimakkaan nousun seurauksena. Kehitys viittaa kasvavaan pitkän aikavälin rahoitusriskiin, ja tilanteen jatkumista on syytä seurata tarkasti, jotta velkaantuminen ei muodostu pysyväksi uhaksi kaupungin taloudelliselle kantokyvyille. Alla olevassa taulukossa on esitetty kaupunkikonsernin keskeisten taloudellisten tunnuslukujen kehitys vuosina 2020–2025.

Taulukko: Vantaan kaupunkikonsernin keskeisten tunnuslukujen kehitys vuosina 2020–2025.

Tunnusluku	2020	2021	2022	2023	2024	2025
KONSERNITULOSLASKELMA						
Toimintatuotot/toimintakulut, prosenttia	50,6	53,2	50,0	62,2	59,5	57,4
Vuosikate/poistot, prosenttia	163,9	147,5	117,0	151,0	98,3	88,0
Vuosikate, euroa/asukas	1 514,7	1 344,3	1 064,9	1 335,5	871,6	804,0
KONSERNIRAHOITUSLASKELMA						
Investointien tulorahoitus, prosenttia	80,1	79,0	61,4	79,5	38,0	24,8
Lainanhoitokate	1,5	2,2	1,5	1,3	1,0	1,1
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	1,3	1,0	1,3	0,9	0,7
Kassan riittävyys, päivää	29,9	32,3	33,5	36,6	46,9	36,6
KONSERNITASE						
Omavaraisuusaste, prosenttia	35,7	36,2	35,4	40,0	37,2	34,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	105,2	100,8	101,9	145,9	168,8	180,3
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	3 163,2	3 462,1	3 588,4	3 830,2	3 625,5	3 362,1
Lainakanta, euroa/asukas	8 292,2	8 259,4	8 600,2	7 609,8	8 361,6	9 245,7
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	9 960,4	10 091,4	10 353,8	9 138,4	9 622,4	10 378,1

Alla olevassa taulukossa tarkastellaan suurimpien tytäryhtiöiden tunnuslukuja, jotka perustuvat kaupunginhallituksen 23.3.2026 käsittelemään tilinpäätökseen. Maksuvalmiussuhde kuvaa yhtiön kykyä hoitaa lyhytaikaiset velkansa nopeasti realisoitavilla varoilla. Tunnusluvun tulkinnassa on huomioitava toimialakohtaiset erityispiirteet, sillä esimerkiksi energiantuotannossa matala maksuvalmiussuhde ei välttämättä viittaa maksuvaikkeuksiin. Yleisen tulkinnan mukaan tunnusluku on hyvä, kun se on yli yhden, tyydyttävä välillä 0,5–1,0 ja heikko alle 0,5.

Taulukko: Suurten tytäryhtiöiden tunnuslukuja vuonna 2025.

Tunnusluku	Vantaan Energia Oy	VAV Yhtymä Oy	VTK Kiinteistöt Oy	Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy	Mercuria kauppaoppi- laitos Oy	Keskiarvo
Tilikauden tulos, 1 000 euroa	31 979	4 924	4 653	93	797	8 489
Taseen loppusumma, 1 000 euroa	942 893	763 134	276 903	13 785	24 250	404 193
Bruttoinvestoinnit, 1 000 euroa	119 700	32 071	36 406	585	487	37 850
Maksuvalmiussuhde	0,61	3,00	2,10	1,36	12,00	3,81
Omavaraisuusaste, %	33,9	23,0	27,8	34,0	95,0	42,7
Pitkäaikainen vieras pääoma, 1 000 euroa	440 399	557 662	180 063	0	0	235 625
Leasingvastuut, 1 000 euroa	181 274	0	25 705	1 032	320	41 666
Omistusosuus, %	60,0	100,0	100,0	100,0	95,5	91,1

Kriisikuntakriteerit ja Vantaan tilanne

Kuntalain 118 §:n mukainen arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta täyttää laissa säädetyt erityisen vaikeaa taloudellista asemaa kuvaavat kriisikuntakriteerit. Kriteerit jakautuvat alijäämään perustuviin sekä rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaaviin tunnuslukuihin.

Alijäämään perustuvat kriteerit:

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos vähintään yksi alijäämään liittyvistä kriteereistä täyttyy. Näitä ovat:

- kertyneen alijäämän kattamatta jättäminen määräajassa tai
- asukaskohtaisen kertymän ylittäminen säädetyillä raja-arvoilla.

Vantaalla alijäämään perustuvat kriteerit eivät täyty. Kaupungin taseessa oli kertynyttä ylijäämää noin 543 miljoonaa euroa vuonna 2025, ja asukaskohtainen ylijäämä oli 3 362 euroa, mikä antaa kaupungille edelleen vahvan taloudellisen puskurin.

Rahoitusta ja vakavaraisuutta koskevat kriteerit:

Arviointimenettely voidaan käynnistää myös silloin, kun kaikki neljä rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta kuvaavaa tunnuslukua alittavat niille asetetut raja-arvot kahtena peräkkäisenä vuotena. Näitä tunnuslukuja ovat:

- konsernin vuosikatteen ja poistojen suhde,
- kunnan tuloveroprosentin taso,
- konsernin lainojen ja vuokravastuiden asukaskohtainen määrä sekä
- konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate.

Rahoituksen riittävyyttä ja vakavaraisuutta koskevista neljästä tunnusluvusta kolme pysyivät raja-arvojen sisällä. Konsernin vuosikatteen ja poistojen suhde oli edelleen hyväksyttävällä tasolla, tuloveroprosentti selvästi alle valtakunnallisen keskiarvon, eikä asukaskohtainen velka- ja vuokravastuukuorma ylittänyt säädettyä raja-arvoa. Sen sijaan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate alitti vuonna 2025 kriisikuntakriteerin raja-arvon (0,8). Arviointimenettelyn käynnistyminen edellyttää kuitenkin, että kaikki neljä tunnuslukukriteeriä alittuvat kahtena peräkkäisenä vuotena. Yhden tunnusluvun alittuminen ei siten vielä johda toimenpiteisiin.

Arvio:

Vaikka Vantaa ei täytä kriisikuntakriteerejä, konsernin lainanhoitokyvyn heikkeneminen on merkittävä varoitussignaali. Tunnuslukujen kehitystä on syytä seurata erityisen tarkasti lähivuosina, kun suuret investoinnit ja kasvava velkaantuminen lisäävät painetta kaupungin taloudelliseen liikkumavaraan ja rahoituskykyyn.

2.5 Suurten kaupunkikonsernien vertailua

Suurten kaupunkikonsernien vertailussa Vantaa sijoittui useilla keskeisillä talouden tunnusluvuilla vertailuryhmän heikompaan päähän. Omavaraisuusaste oli

kuutoskaupunkien toiseksi alhaisin ja suhteellinen velkaantuneisuus toiseksi korkein, mikä heijastaa kohonnutta rahoitus- ja velkariskiä. Myös konsernitaseen asukaskohtainen ylijäämä oli toiseksi pienin, mikä kaventaa taloudellista puskuria suhdanne- ja rahoitusvaihteluille.

Tulorahoituksen riittävyttä kuvaavat tunnusluvut vahvistavat kokonaiskuvaa Vantaan heikentyneestä asemasta. Konsernin laskennallinen lainanhoitokate oli vertailukaupungeista toiseksi heikoin, mikä viittaa tulorahoituksen niukkuuteen suhteessa velanhoitomeneihin. Lisäksi Vantaan väestönkasvu oli toiseksi alhaisin, mikä rajoittaa pitkän aikavälin verotulopohjan kasvumahdollisuuksia. Tuloveroprosentti oli kuutoskaupungeista Helsingin ja Espoon jälkeen kolmanneksi alhaisin, mikä tukee verokilpailukykyä, mutta samalla kaventaa mahdollisuuksia vahvistaa tulopohjaa veroratkaisuin.

Alla olevassa taulukossa esitetään kuuden suurimman kaupunkikonsernin keskeiset talouden tunnusluvut vuodelta 2025. Tiedot perustuvat kaupunginhallitusten käsittelemiin vuoden 2025 tilinpäätöksiin.

Taulukko: Kuuden suurimman kaupunkikonsernin talouden tunnuslukuja 2025.

Tunnusluku	Helsinki	Espoo	Tampere	Vantaa	Oulu	Turku	Keskiarvo
KONSERNITULOSLASKELMA							
Toimintatuotot/toimintakulut, prosenttia	56,7	45,9	68,0	57,4	54,4	62,1	57,4
Vuosikate/poistot, prosenttia	142,3	106,7	93,0	88,0	130,4	82,7	107,2
Vuosikate, euroa/asukas	2 112,0	1 271,0	937,0	804,0	1 041,0	597,0	1 127,0
Asukasmäärä	695 526	326 280	263 526	253 314	217 556	209 809	327 669
Asukasmäärän muutos 2025/2024, prosenttia	1,7	1,7	1,2	0,8	0,6	1,8	1,3
KONSERNIRAHOITUSLASKELMA							
Investointien tulorahoitus, prosenttia	66,3	107,4	52,0	24,8	68,3	27,0	57,6
Lainanhoitokate	3,2	1,8	1,7	1,1	2,8	-	2,1
Laskennallinen lainanhoitokate	-	0,9	0,8	0,7	1,7	0,5	0,9
Kassan riittävyys, päivää	42,0	193,0	29,0	36,6	69,0	31,0	66,8
KONSERNITASE							
Omavaraisuusaste, prosenttia	57,3	45,9	35,0	34,2	55,0	33,7	43,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, prosenttia	105,5	183,4	176,0	180,3	113,0	162,6	153,5
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	11 896,0	3 941,0	3 744,0	3 362,1	5 704,0	2 429,0	5 179,4
Konsernin lainakanta, euroa/asukas	12 753,0	11 227,0	10 281,0	9 245,7	4 792,0	10 045,0	9 724,0
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	14 801,0	14 203,0	12 606,0	10 378,1	5 713,0	12 392,0	11 682,2
MUUT							
Tuloveroprosentti 2025	5,3	5,3	7,6	6,4	8,1	7,1	6,6

Vakavaraisuutta ja rahoituksen kestävyttä kuvaavat omavaraisuusaste, suhteellinen velkaantuneisuus ja laskennallinen lainanhoitokate viittaavat siihen, että Vantaan taloudellinen liikkumavara on kaventunut muita suuria kaupunkeja enemmän. Näillä mittareilla Vantaa sijoittui järjestelmällisesti alle kuutoskaupunkien keskiarvon.

Konsernilainojen ja vuokravastuiden asukaskohtainen määrä oli Vantaalla kuutoskaupungeista toiseksi alhaisin, ja sijoitus säilyi ennallaan vertailussa. Tämä ei kuitenkaan muuta kokonaisarviota kaupungin rahoitusaseman heikentymisestä, jota selittävät erityisesti omavaraisuusasteen lasku ja lainanhoitokyvyn heikentyminen.

2.6 Kuntatalouden kestävyys muuttuvassa ja epävarmassa toimintaympäristössä

Työllisyys- ja elinkeinopalvelujen siirto valtiolta kunnille oli vuonna 2025 merkittävin yksittäinen kuntatalouteen vaikuttanut uudistus. On todennäköistä, että uudistukseen osoitettu valtionrahoitus jää useilla alueilla todellisia kustannuksia pienemmäksi. Tämän seurauksena nimellinen valtionosuuksien tasokorotus peittää alleen kuntatalouden rahoitusaseman tosiasiallisen heikentymisen, jonka arvioidaan korostuvan tulevina vuosina.

Uudistus toteutettiin epäedullisessa suhdannetilanteessa, jossa työttömyys oli jatkuvassa kasvussa. Samanaikaiset työllisyysmäärärahojen leikkaukset sekä palkkatuen käytön rajoitukset heikentävät kuntien edellytyksiä vastata kasvavaan palvelutarpeeseen ja edistää työllistymistä.

Lisäksi keväällä 2026 voimaan tullut toimeentulotuen uudistus lisää kuntien kustannusriskiä, kun tuensaajia ohjautuu aiempaa enemmän työllisyyspalvelujen asiakkaiksi ja työttömyysturvan piiriin. Erityisesti pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden henkilöiden kohdalla kuntien kustannusosuus voi kasvaa nopeasti.

Talouden tasapainottaminen edellyttää jatkossa pitkäjänteisiä ja rakenteellisia toimia. Vuonna 2025 käynnistettiin tulojen ja menojen rakennetarkastelu, ja sen seurantaan varten perustettiin luottamushenkilöpohjainen talous- ja strategiatoimikunta. Vuoden 2026 aikana arvioidaan edelleen yleistä talouskehitystä, kuntatalouden näkymiä ja Vantaan oman talouden tilaa ja määrittellään valtuustokauden talouden tasapainotuksen euromääräinen tarve. Lisäksi valtion mahdolliset toimet julkisen talouden tasapainottamiseksi voivat vaikuttaa merkittävästi kuntatalouden edellytyksiin tulevina vuosina. Myös epävarman maailmantilanteen vaikutuksia tulee pyrkiä ennakoimaan.

Johtopäätökset:

Vantaan kaupungin tilikauden tulos oli vuonna 2025 negatiivinen toista vuotta peräkkäin. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja, ja investoinneista kyettiin rahoittamaan tulorahoituksella vain noin 17 prosenttia. Tulosta heikensivät erityisesti työmarkkinatuen kuntaosuuden kasvu, verotulojen heikentyminen sekä asuntorakentamisen hiljenemisestä johtunut maanmyyntitulojen ja sopimuskorvausten väheneminen. Taloussuunnitelmakaudella kaupungin lainakannan ennakoidaan kasvavan noin 870 miljoonalla eurolla, mikä lisää pitkän aikavälin rahoitus- ja korkopaineita. Ratikkahankkeen odotetaan pitkällä aikavälillä tuottavan kiinteistötaloudellisia hyötyjä, joiden toteutuminen on keskeistä talouden tasapainottamisen ja velkamäärän hallinnan kannalta.

Myös kaupunkikonsernin tilikauden tulos jäi negatiiviseksi. Konsernin vuosikate ei enää kattanut poistoja, ja investoinneista pystyttiin rahoittamaan tulorahoituksella vain noin neljännes. Samalla konsernin lainakanta ja suhteellinen velkaantuneisuus kasvoivat edelleen, mikä kavensi taloudellista liikkumavaraa ja lisäsi rahoitusriskejä.

Kuutoskaupunkien vertailussa Vantaan taloudellinen asema oli useilla keskeisillä tunnusluvulla heikko. Omavaraisuusaste oli toiseksi alhaisin ja suhteellinen velkaantuneisuus toiseksi korkein. Konsernitaseen asukaskohtainen ylijäämä oli toiseksi pienin, ja laskennallinen lainanhoitokate vertailuryhmän toiseksi heikoin. Vantaan väestönkasvu oli toiseksi alhaisinta, mikä rajoittaa pitkän aikavälin verotulopohjan kasvua. Tuloveroprosentti oli sen sijaan kuutoskaupungeista kolmanneksi alhaisin Helsingin ja Espoon jälkeen, mikä tukee verokilpailukykyä, mutta samalla rajaa mahdollisuuksia tulopohjan vahvistamiseen veroratkaisuin.

Suosituksukset:

Lautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin taloutta on tasapainotettava ennakoivasti ja suunnitelmallisesti, jotta kuntalaisten palvelut ja kaupungin taloudellinen kantokyky voidaan turvata myös tulevana vuosina. Kaupungin ottamat taloudelliset riskit on suhteutettava kulloiseenkin kantokykyyn. Vaikutusten ennakkoarviointi on oleellista, jotta vältetään negatiivisilta vaikutuksilta muihin toimintoihin.

Päätöksenteon ennakoitua ja vaikutusten arviointia tulee vahvistaa esimerkiksi skenaariotarkasteluin. Taloudelliset, toiminnalliset ja pitkän aikavälin riskit on arvioitava systemaattisesti ennen merkittäviä investointi- ja linjapäätöksiä. Näin varmistetaan, että investoinnit ja talouden tasapainottamistoimet perustuvat kestäväan rahoitus pohjaan ja tukevat kaupungin taloudellista vakautta pitkällä aikavälillä.

Tietopohjaisen ja ketterämmän päätöksenteon tukemiseksi on varmistettava, että valtuutetuilla on käytössään ajantasainen ja kattava tilannekuva kaupungin ja kaupunkikonsernin taloudellisesta tilanteesta.

Lautakunta painottaa edunvalvonnan tärkeyttä valtion rahoitusperiaatteen toteutumisen varmistamiseksi.

3. Kaupungin rahoitus- ja sijoitustoiminta sekä varallisuuden hoito

Kaupungin rahoitusyksikkö vastaa kaupunkikonsernin lyhyt- ja pitkäaikaisesta rahoituksesta, sijoitustoiminnasta, likviditeetin hallinnasta sekä rahoitus- ja korkoriskien hallinnasta. Lisäksi yksikkö huolehtii leasingrahoituksesta, rahoittajasuhteista ja vakuutusturvan ylläpidosta.

Rahoitustoiminnan tavoitteet ja toimintaympäristö

Rahoitustoiminnan keskeinen tavoite on varmistaa kaupungin ja konserniyhteisöjen investointien edellyttämä kohtuuhintainen pitkäaikainen rahoitus ja riittävä likviditeetti kaikissa markkinaolosuhteissa. Lähivuosien merkittävä velkaantuminen korostaa ennakoivan varainhankinnan, monipuolisten pankkisuhteiden ja riittävien likviditeettipuskureiden merkitystä. Konsernitasolla painopiste on rahoituksen saatavuuden turvaamisessa sekä korkoriskien hallinnassa.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan ohjausperiaatteet

Sijoitus- ja varallisuustoimintaa ohjaavat kaupunginvaltuuston hyväksymät periaatteet ja hallintosääntö. Rahoitustoimintaa ohjaavat talousarvio, hallintosääntö ja kaupunginhallituksen hyväksymä rahoitus- ja korkoriskipolitiikka.

Konserniyhteisöjen toimintaa ohjaavat konserniohje sekä kaupungin sijoitustoiminnan ja rahoituksen periaatteet. Kaikessa toiminnassa noudatetaan EU:n valtiontukisääntelyä ja kansallista lainsäädäntöä. Lyhytaikaista rahoitusta käytetään vain tilapäisesti, ja investoinnit rahoitetaan ensisijaisesti pitkäaikaisella lainalla tai muilla kilpailukykyisillä rahoitusratkaisuilla.

Kaupungin sijoitustoiminta jakautuu kolmeen osa-alueeseen:

1. Toimialasijoittaminen

Sijoitusten tulee tukea palvelutuotantoa, elinkeinopoliittikkaa tai henkilöstön saatavuutta. Tämä arvioidaan jokaisen sijoituspäätöksen yhteydessä erikseen.

2. Kassavarojen sijoittaminen (alle vuoden aikajänne)

Tavoitteena on maksuvalmiuden turvaaminen ja maksuhäiriöriskin vähentäminen. Kassavarat sijoitetaan matalariskisesti ja tuottavasti pääoman säilyttäminen etusijalla. Konsernitili on konsernin (pois lukien Vantaan Energia Oy) ensisijainen sijoitusmuoto.

3. Pitkäaikainen sijoitustoiminta (yli vuoden aikajänne)

Ylimääräiset varat voidaan sijoittaa hajautetusti tuotto-riski-suhdetta arvioiden. Kaupunki noudattaa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita, huomioiden ympäristö-, sosiaaliset- ja hallinnolliset tekijät sijoituskohteiden ja yhteistyökumppaneiden valinnassa.

Kaupunki ei toimi aktiivisena markkinasijoittajana. Pitkäaikaisia sijoitusvaroja ei ole 2000-luvulla ollut, ja likviditeetin turvaaminen on ollut etusijalla. Konserniyhteisöjen sijoitustoiminta hoidetaan keskitetysti talouden ja strategian palvelualueella tai sen ohjeiden mukaisesti, lukuun ottamatta Vantaan Energia Oy:tä, jolla on omat sijoitusohjeet.

Kaupungin rahoitustoiminta

Rahoitustoiminnan tehtävä on varmistaa maksuvalmius ja tukea kaupungin strategisia tavoitteita. Vuoden 2025 lopussa konsernin pitkäaikainen lainakanta oli noin 2,46 miljardia euroa, josta kaupungin osuus oli 1,02 miljardia euroa.

Rahoituskokonaisuus kattaa sekä kaupungin oman että konserniyhteisöjen, pois lukien Vantaan Energia, lyhyt- ja pitkäaikaisen varainhankinnan ja likviditeetin- hallinnan sekä vastapuoli- ja rahoitusriskien hallinnan. Vantaan Energia Oy:n rahoitus hoidetaan yhteistyössä yhtiön kanssa, muut yhteisöt keskitetysti talouden ja strategian palvelualueella. Kaupunginvaltuusto voi myöntää pitkäaikaista lainaa, oman pääoman ehtoista tai välipääomarahoitusta, kuten pääomalainaa. Rahoitusjohtaja voi myöntää konserniyhteisöille lyhytaikaista lainaa, mukaan lukien konsernitilin luottolimiitin. Lainaa tai limiittiä myönnettäessä noudatetaan EU:n valtioneuvoston päätöksiä ja kansallista lainsäädäntöä. Kaupunki ei pääsääntöisesti myönnä lainaa konsernin ulkopuolisille yhteisöille. Konserniyhteisöjen keskinäinen lainananto, omaisuuden panttaus ja takaukset eivät ole sallittuja, lukuun ottamatta alakonsernien sisäisiä järjestelyjä, jotka edellyttävät konsernijaoston ennakkosuostumusta.

Takaukset ja muut vakuudet

Takauksista säädetään EU:n valtioneuvoston päätöksessä ja kansallisessa lainsäädännössä. Takauksia ei myönnetä, jos niihin liittyy merkittävä taloudellinen riski tai ne vaarantavat lakisääteisten tehtävien hoitamista. Takauksia on myönnetty pääosin tytäri- ja osakkuusyhteisöihin. Vuoden 2026 alussa valtuusto täsmensi linjauksia siten, että kaupunki voi myöntää takauksen tai muun vakuuden myös markkinoilla toimivalle yhteisölle, jos se edistää kaupungin kulttuuri-, liikunta-, museo, teatteri-, orkesteri- tai nuorisopalveluja tai perustuu hyväksytyyn tukiohjelmaan.

Rahoitusnäkymät ja varautuminen lainakannan kasvuun

Talousarviossa määrittellään talousarviovuoden ja suunnitelmakauden brutto- ja nettolainanotto, mikä ohjaa varainhankintaa ja määrittelee lainakannan kehityksen. Lainojen nostot ajoitetaan pääosin likviditeettitilanteen mukaan. Kaupunki on neuvotellut merkittävän suuruiset rahoituslimitit Euroopan investointipankin (EIB) ja Euroopan neuvoston kehityspankin (CEB) kanssa, minkä lisäksi hyödynnetään muita rahoituskanavia.

Rahoitus- ja korkoriskien hallinta

Rahoitusriskillä tarkoitetaan rahoituksen saatavuuteen tai sen ehtoihin liittyvää poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden tai kaupungin oman luottokelpoisuuden mahdollisen heikkenemisen luomaa maksukyvyttömyyden tai lainanhoitomenojen äkillisen kohtuuttoman kasvun uhkaa. Rahoitusriskiä hallinnoidaan välttämällä jälleenrahoitettavaksi tulevien lainojen liiallista keskittymistä ajallisesti tai varainhankintalähteittäin sekä riittävällä likviditeettipuskurilla.

Nollakorkojen aikana kaupungin vaihtuvakorkoisia lainoja muunnettiin kiinteäkorkoisiksi tai uusia lainoja nostettiin suoraan kiinteäkorkoisina. Tämä ei ole tavanomaisissa markkinaolosuhteissa kustannustehokkain tapa suojautua korkoriskeiltä, mutta negatiivisten korkojen aikana korkojohdannaisilla tehty korkosuojaus olisi ollut poikkeuksellisesti kalliimpaa kuin kiinteäkorkoinen laina.

Vantaan kaupungin korkoriskin hallinnan tavoitteena on suojata Vantaan kaupunkikonsernia markkinakoroissa tapahtuvilta epäsuotuisilta muutoksilta. Näin ollen pyrkimyksenä on valita sellainen lainasalkun korkoasema, joka pitkällä aikavälillä tuottaa mahdollisimman alhaisen korkokustannuksen ilman, että kaupungin korkomenot kasvavat kestävämmällä tavalla korkotason odottamattoman nousun vuoksi. Korkosuojauksen tasoa seurataan ja arvioidaan jatkuvasti. Suojausaste laskee ajan kuluessa, jos uusia suojauksia ei tehdä, minkä lisäksi

uudet lainat, jotka nostetaan vaihtuvakorkoisina kiihdyttävät suojausasteen laskua. Kaupungin lainakannan kasvaessa voimakkaasti tulee todennäköisesti tarve jatkaa korkosuojauksia.

Ajantasaisen vakuutusturvan varmistaminen

Vakuutukset kilpailutetaan säännöllisesti, ja ennen kilpailutusta tehdään laaja kartoitus konsernin (pois lukien Vantaan Energia Oy) vakuutustarpeista. Vakuutusturva koostuu lakisääteisistä ja vapaaehtoisista vakuutuksista, ja sen kattavuutta arvioidaan jatkuvasti kustannustehokkuus huomioiden. Kaikkea omaisuutta ei ole taloudellisesti tarkoituksenmukaista vakuuttaa; vakuutustaso suhteutetaan aina omaisuuden arvoon ja riskitasoon.

Johtopäätökset:

Kaupungin varallisuuden hoito ja sijoitustoiminta perustuvat kaupunginvaltuuston hyväksymiin periaatteisiin sekä hallintosääntöön, ja rahoitustoimintaa ohjaavat lisäksi talousarvio sekä kaupunginhallituksen hyväksymä rahoitus- ja koriskoriskipolitiikka. Tytäryhteisöjen rahoitus- ja sijoitustoimintaa ohjaavat konserniohje ja kaupungin sijoitustoiminnan ja rahoituksen periaatteet, jotka muodostavat koko konsernia koskevan yhtenäisen ohjausjärjestelmän.

Kaupungilla ja sen yhteisöillä on edessään huomattava velkaantuminen, mikä lisää pitkäaikaisen rahoituksen tarvetta ja korostaa suunnitelmallisen varainhankinnan merkitystä. Rahoitustoiminnan kannalta keskeistä on varmistaa:

- kohtuuhintaiset ja vakaat rahoitusjärjestelyt,
- riittävä likviditeetti,
- laaja rahoittajapohja sekä
- tehokas korkoriskien hallinta.

Rahoitusmarkkinoilla ajoittain tapahtuvat kriisit korostavat vahvojen pankkisuhteiden, ennakoivan suunnittelun ja kattavan riskienhallinnan tärkeyttä.

Valtuuston vuosittain talousarvion yhteydessä tekemä lainamäärän määrittely luo raamit velkaantumisen tasolle ja ohjaa kaupungin rahoitusstrategiaa. Velkamäärän kasvu lisää korkomenoja ja kaventaa taloudellista liikkumavaraa, mikä korostaa tasapainon tarvetta investointien, rahoituskustannusten ja riskienhallinnan välillä. Kasvavien investointitarpeiden myötä myös korkoriskien merkitys kasvaa, ja korkosuojausten jatkuva arviointi on välttämätöntä. Koska suojaustoimet yleensä nostavat rahoituskustannuksia, päätöksenteossa on arvioitava harjituksen suojausten laajuus ja tarkoituksenmukaisuus.

Suosituksset:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin kasvava lainakanta edellyttää huolellista rahoituskulujen hallintaa ja rahoitusjärjestelyjen optimointia. Ennakoiva suunnittelu, hajautettu rahoittajapohja ja monipuoliset pankkisuhteet tukevat rahoitustarpeiden hallintaa ja kaupungin pitkän aikavälin taloudellista kestävyyttä. Takauspäätöksiä tehdessä tulee kertoa läpinäkyvästi olemassa olevien takausten kokonaismäärä ja tehtävän takauspäätöksen vaikutus kokonaismäärään ja riskitasoon.

4. Talouspalvelut

Talouspalveluyksikkö vastaa kaupungin ja kaupunkikonsernin kirjanpidosta, tilinpäätöksestä sekä osto- ja myyntilaskujen käsittelystä. Yksikkö kehittää lisäksi taloushallinnon järjestelmiä ja prosesseja. Konserniyhtiöiden taloushallinnon keskittämistä on tehty vuodesta 2012 alkaen, ja vuonna 2025 yksikön asiakkaina oli 22 tytäryhtiötä.

Toiminnan keskeiset tavoitteet

Tuloskorttiin kirjatut tavoitteet toteutuivat suunnitellusti. TE-uudistuksen talousprosessit on vakiinnutettu ja niiden automaatiota on kehitetty. Talousjärjestelmäuudistuksen valmistelu eteni kustannushyötyanalyysin pohjalta, ja perintäpalvelun sekä sanomavälitysoperaattorin kilpailutusten käyttöönottoprojektit etenivät aikataulun mukaisesti.

Henkilöstön hyvinvointiin liittyvät Kunta10-toimenpiteet edistyivät tuloskortin mukaisesti. Tiimien yhteistyötä on vahvistettu muun muassa uudella perehdytysmateriaalilla ja yhteisillä tilaisuuksilla, ja osaamisen kehittämiseen varatut koulutuspäivät toteutuivat hyvin. Johtoryhmätyötä tukivat erilliset suunnittelupäivät.

Tilinpäätös valmistui suunnitellussa aikataulussa, ja tilintarkastajan suosituksia toteutettiin. Vuoden 2026 talousarvion yhteydessä uudistettiin tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja, mikä parantaa toiminnan tuloksellisuuden seuranta tulevana vuosina.

Henkilöstö

Yksikössä työskentelee 57 henkilöä (vakansseja 59). Automaatio on vähentänyt resurssitarvetta siten, että kahta vakanssia ei ole tarvinnut täyttää. Pitkän aikavälin lähtövaihtuvuus on noin kuusi prosenttia. Lähivuosien eläköityminen on merkittävää: yli 60-vuotiaiden osuus on 28 prosenttia ja henkilöstön keski-ikä 51,4 vuotta.

Työtyytyväisyyttä seurataan kahden vuoden välein toteutettavalla Kunta10-tutkimuksella. Vuoden 2024 kyselyn vastausprosentti oli 91, ja yksikön kokonaissijoitus säilyi hyvällä tasolla. Tulosten pohjalta määritellään kehityskohteet, joita seurataan tuloskortissa ja joista viestitään säännöllisesti myös henkilöstölle. Syksyn 2026 kysely antaa tietoa toimenpiteiden vaikuttavuudesta ja sijoituksen kehitymisestä.

Asiakaspalaute

Asiakastyytyväisyyttä mitataan kaupungin sisäisiltä asiakkailta ja konserniyhtiöiltä. Vuonna 2025 asiakastyytyväisyyskyselyt käynnistettiin uudelleen. Sisäisten asiakkaiden antama keskiarvo oli 4,5 (asteikko 1–6), mikä vastaa edellisen, vuonna 2020 toteutetun kyselyn tasoa. Konserniyhtiöiden antama keskiarvo oli 5,5 (asteikko 1–6), ja tulos on parantunut edelliseen vuonna 2019 toteutettuun kyselyyn verrattuna. Palautetta hyödynnetään toiminnan kehittämisessä. Kaupungin yhteiseksi asiakaspalvelun laatumittariksi on otettu CES, joka otettiin käyttöön syksyllä 2025 asiakaslaskutuksen puhelinpalvelussa.

Sidosyksikkösääntelyn muutosten vaikutukset

Hallitusohjelman tavoite on tehostaa julkisen sektorin toimintaa ja vahvistaa yrittäjyyttä rajaamalla sidosyksiköissä tuotettavia tukipalveluja, joille on toimivat markkinat. Tällaisiin palveluihin kuuluvat myös taloushallinnon palvelut. Sidosyksikkösääntelyn muutokset olivat eduskuntakäsittelyssä helmikuussa 2026, ja lakien on tarkoitus tulla voimaan kevätkaudella 2026 ja laajemmin kesällä 2027. Muutoksilla ei ole suoria vaikutuksia Vantaan talouspalveluyksikköön, sillä palvelut tuotetaan omana toimintana. Välillisiä vaikutuksia voi syntyä esimerkiksi järjestelmäliittymien ja kilpailutusvaatimuksien kautta.

Taloushallinnon automatisaatio

Automatisointi on edennyt erityisesti ostolaskujen reitityksessä ja tiliöinnissä hyödyntäen järjestelmien sisäistä automaatiota ja digitalisointia. Vuonna 2025 ostolaskuista 96 prosenttia oli sähköisiä. Sähköisten myyntilaskujen osuus oli 71 prosenttia, ja asiakkaita ohjataan edelleen sähköisen laskutuksen käyttöön. Hyvinvointialueuudistus on vähentänyt osto- ja myyntilaskujen kokonaismääriä. Seuraavaksi selvitetään tekoälyn hyödyntämismahdollisuuksia automaation laajentamisessa.

Johtopäätökset:

Talouspalveluyksikön kymmenen tulokorttitavoitetta toteutuivat suunnitellusti. Vuoden 2026 talousarvioon uudistetut tuottavuuden ja vaikuttavuuden tunnusluvut tukevat toiminnan tuloksellisuuden aiempaa tarkempaa seurantaa.

Henkilöstön työtyytyväisyys on Kunta10-tulosten perusteella hyvällä tasolla, toimenpiteiden vaikutuksia arvioidaan seuraavassa kyselyssä. Asiakaspalautteen keruu käynnistettiin uudelleen vuonna 2025, ja tulokset vastaavat aiempaa hyvää tasoa sekä sisäisten asiakkaiden että konserniyhtiöiden osalta.

Automatisointi on edennyt järjestelmien sisäisen automaation ja digitalisoinnin avulla, ja tekoälyn mahdollisuudet ovat seuraava kehitysvaihe.

Sidosyksikösääntelyn muutosten ei arvioida vaikuttavan suoraan yksikön toimintaan.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnan tuottavuuden ja vaikuttavuuden kehittämisessä automatisoinnin edistäminen on keskeistä. On myönteistä, että digitalisaatiota hyödynnetään ja tekoälyn käyttöönottoa valmistellaan. Samanaikaisesti tulee huomioida uuteen teknologiaan liittyvät riskit ja riippuvuudet kaikissa kaupungin toiminnoissa.

Lautakunta korostaa asiakaspalautteen säännöllistä keruuta, jotta kehittämistyö perustuu ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon.

5. Henkilöstöjohtaminen ja henkilöstöpalvelut

Kuva: Sakari Manninen

Henkilöstöpalvelut toimivat kaupungin henkilöstöjohtamisen strategisena kumppanina. Yksikön keskeisiä tehtäviä ovat palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmien kehittäminen, johdon tukeminen palvelussuhdeasioissa ja rekrytoinneissa, työterveyshuollon ohjaaminen sekä Kunta10-kyselyjen koordinointi. Lisäksi yksikkö vastaa työoloihin liittyvästä riskienhallinnasta. Tavoitteena on vahvistaa kaupungin pito- ja vetovoimaa sekä varmistaa osaavan työvoiman saatavuus etenkin aloilla, joilla on rekrytointihaasteita. Tätä tuetaan kehittämällä palkkausta, johtamista, työyhteisöjen toimintaa ja kaupungin työnantajakuva. Vuonna 2025 käyttöön otettiin kumppanuusmalli, jossa jokaiselle toimialalle nimettiin oma HR-yhteyshenkilö tukemaan toimialajohtoa ja varmistamaan henkilöstöpalvelujen koordinaation. Yhteyshenkilöiden taustalla toimii koko HR-verkosto.

Talousarvion sitovat henkilöstötavoitteet

Vuoden 2025 talousarvio sisälsi kaksi sitovaa henkilöstötavoitetta: henkilöstön saatavuuden parantamisen ja sairauspoissaolojen vähentämisen.

Ensimmäinen sitovista tavoitteista koski saatavuuden toimenpideohjelmassa (2023–2024) tunnistettujen vaikuttavien toimintatapojen varmistamista ja jatkokehittämistä kaupunkitasolla ja toimialoittain. Tavoite toteutui täysin. Työnantajamielikuvaa vahvistettiin, nopea rekrytointiprosessi vakiinnutettiin ja oppilaitosyhteistyötä lisättiin. Varhaiskasvatuksessa kelpoisuusasteet paranivat kaikissa henkilöstöryhmissä: opettajista 59 prosenttia (57 prosenttia vuonna 2024), sionomeista 65 prosenttia (42 prosenttia vuonna 2024) ja erityisopettajista 76 prosenttia (67 prosenttia vuonna 2024) täyttivät kelpoisuusvaatimukset.

Toinen sitovista tavoitteista liittyi sairauspoissaolojen ja erityisesti mielenterveys- syistä johtuvien poissaolojen vähentämiseen. Tavoite toteutui osittain. Sairauspoissaoloprosentti oli 5,98 (6,02 prosenttia vuonna 2024) ja mielenterveysperusteisten poissaolojen osalta 0,84 prosenttia (0,97 prosenttia vuonna 2024). Mielenterveys- syistä johtuvien poissaolojen osuus kaikista poissaoloista oli 13,96 prosenttia (16,17 prosenttia vuonna 2024), mikä viittaa kuormituksen kevenemiseen. Molemmat luvut laskivat, mutta sairauspoissaolojen kokonaistavoite 4,3 % ei täysin toteutunut.

Kaupungin henkilöstörakenne

Vantaan kaupungilla työskentelee yli 8 000 henkilöä, joista noin 75 prosenttia on vakituksessa palvelussuhteessa. Henkilöstöstä lähes 80 prosenttia ja esihenkilöistä 69 prosenttia on naisia. Kasvatus ja oppiminen on selkeästi naisvaltaisin toimiala (85 prosenttia naisia), kun taas kaupunkiympäristön toimialalla enemmistö on miehiä (56 prosenttia). Ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä on noin kymmenen prosenttia. Kaupunki edistää monimuotoisuutta ja yhdenvertaisuutta pitkäjänteisellä henkilöstöpolitiikalla.

Johtamisen ja työyhteisöjen kehittäminen

Johtamisosaamista vahvistetaan laajalla valmennus- ja koulutustarjonnalla, jota henkilöstöpalvelut koordinoivat yhdessä kumppaneiden kanssa. Tarjontaan kuuluvat muun muassa esihenkilöiden HR-verkkoperehdytys, Esihenkilönä Vantaalla -valmennus sekä erilaiset teemakoulutukset ja työpajat. Johtamista

arvioidaan 360-arvioinnilla ja itsearvioinnilla, jotka kytkeytyvät valmennusohjelmiin. Valtuuston myöntämää kehittämisrahoitusta on kohdennettu yksiköihin, joissa on ollut henkilöstön saatavuushaasteita tai heikkoja työhyvinvointituloksia. Toimenpiteisiin on kuulunut muun muassa työnohjausta, valmennuksia ja prosessikehitystä, joiden on koettu parantaneen arjen sujuvuutta.

Henkilöstökokemukset ja palautteet

Henkilöstön työhyvinvointia seurataan Kunta10-tutkimuksella kahden vuoden välein. Kunta10-vastausprosentti nousi vuonna 2024 merkittävästi, 59 prosentista 70 prosenttiin, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Tulokset osoittavat työkuormituksen ja stressin vähentyneen, palautumisen parantuneen ja lähijohtamisen onnistuneen. Lisäksi Vantaan työnantajakuva on vahvistunut, ja 81 prosenttia henkilöstöstä suosittelisi Vantaata työnantajana.

Lähtöpalautteen antaa vuosittain noin neljännes lähtijöistä, ja heistä lähes 80 prosenttia olisi valmis palaamaan kaupungin palvelukseen. Palautteissa korostuvat esihenkilösuhteet, työn merkityksellisyys ja myönteinen työyhteisön ilmapiiri. Vuonna 2024 lähtövaihtuvuus oli 8,3 prosenttia ja laski edellisvuosista, mutta erityisesti varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa esiintyi edelleen haasteita henkilöstön saatavuudessa.

Vuonna 2025 kaupunki palkkasi lähes 300 kesätyöntekijää, ja hakemuksia saatiin yli 6 000. Kesätyöntekijöiden palautteissa korostuivat hyvä ilmapiiri, riittävä perehdytys ja työtehtävien monipuolisuus. Kehityskohteiksi nousivat palautteenannon määrä ja tiedonkulku.

Henkilöstön saatavuuden turvaaminen ja vetovoiman vahvistaminen

Henkilöstön saatavuus on heikentynyt sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, mihin Vantaa on vastannut toteuttamalla vuosina 2022–2024 henkilöstön saataavuusohjelmaa. Ohjelma sisälsi 11 toimenpidettä, jotka liittyivät muun muassa palkkaukseen ja palkitsemiseen, koulutukseen, johtamiseen, rekrytointiin ja työnantajamielikuvan kehittämiseen. Toimenpiteitä on toteutettu toimialojen ja

henkilöstöpalvelujen yhteistyönä, ja niiden painotus on vaihdellut yksiköittäin. Pitkäjänteiset panostukset työhyvinvointiin ja yhteisöllisyyteen vahvistavat henkilöstön sitoutumista ja parantavat kaupungin vetovoimaa työnantajana.

Rekrytointi ja monimuotoisuuden edistäminen

Monimuotoisuus työelämässä voidaan määrittää seuraavasti: henkilöstön erilaisuus esimerkiksi iän, sukupuolen, etnisen taustan, kielen, uskonnon, terveydentilan, seksuaalisen suuntautumisen tai osaamisen suhteen. Kaupunki edistää yhdenvertaisuutta ja monimuotoisuutta muun muassa anonyymillä rekrytoinnilla, jota käytettiin vuonna 2025 lähes 50 haussa. Menetelmä toimii hyvin monissa tehtävissä, mutta esimerkiksi varhaiskasvatuksessa hakijoihin on oltava yhteydessä nopeasti jo hakuaikana, mikä rajoittaa menetelmän käyttöä. Työelämässä monet yhdenvertaisuuden haasteet liittyvät usein riittävään suomen tai ruotsin kielen taitoon. Työyhteisöjä tuetaan monimuotoisuuden johtamisessa ja kielitaidon kehittämisessä.

Osaajien tavoittamista vahvistetaan näkyvyydellä, sujuvilla rekrytointimalleilla ja avoimilla hauilla. Varhaiskasvatuksessa avoin haku ja massarekrytoinnit ovat parantaneet kelpoisuusasteita. Myös pätevyyskoulutusten lisääntyminen on tukenut osaajatilannetta. Sosiaalisen median kampanjat, kesätyöntekijöiden ja harjoittelijoiden tarinat sekä opiskelijoille suunnattu avoin harjoitteluhaku vahvistavat työnantajamielikuvaa.

Työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukeminen sekä työterveyspalvelut

Henkilöstön hyvinvointia tuetaan monipuolisilla eduilla, kuten 200 euron kulttuuri-, liikunta- ja hyvinvointiedulla, liikuntapalvelujen alennuksilla ja maksuttomalla liikuntaviikolla. Lisäksi tarjolla on sopimushintaisia liikuntapalveluja ja SATS Online -kokeilu. Psykykkistä työkykyä vahvistetaan erilaisilla valmennuksilla.

Varhaisen tuen ja aktiivisen välittämisen mallin vaikuttavuutta seurataan säännöllisesti esimerkiksi sairauspoissaolotilastojen, työkykykeskustelujen ja henkilöstöpalautteen avulla. Seuranta on osa työhyvinvoinnin vuosikelloa, jonka

tavoitteena on työkykyongelmien ennaltaehkäisy. Hyvinvointikyselyissä työn mielekkyyden ja palautumisen koetaan parantuneen, ja työperäinen stressi on vähentynyt. Työkyvyn tueksi on käytössä matalan kynnyksen palveluja, kuten Mielen voimalinja ja työkykyvalmentaja, joita henkilöstö hyödyntää aktiivisesti ja oikea-aikaisesti.

Vuonna 2026 työterveyspalvelut keskitettiin Terveystalolle, mikä mahdollistaa yhdenvertaiset palvelut, toiminnan kehittämisen sekä vahvistaa työkykyjohtamista ja raportointia. Uusia palveluja ovat muun muassa chat-yhteys lääkärille ja hoitajalle, viisi uutta toimipistettä sekä laajennetut digiasioinnin mahdollisuudet.

Johtopäätökset:

Henkilöstöpalveluyksikkö tukee toimialojen strategista henkilöstöjohtamista ja auttaa sen kehittämässä. Vuonna 2025 käyttöön otettu kumppanuusmalli on vahvistanut palvelujen koordinaatiota, yhtenäisiä toimintatapoja ja toimialojen johtamisen tukea. Talousarvion sitovista tavoitteista henkilöstön saatavuuden parantaminen on toteutunut hyvin, ja erityisesti varhaiskasvatuksen kelpoisuusasteet ovat nousseet. Sairauspoissaolot ja mielenterveysperusteiset poissaolot ovat vähentyneet, vaikka tavoitetasoon ei kaikilta osin vielä päästy.

Työhyvinvoinnissa on nähtävissä selkeä myönteinen kehitys. Kunta10-tulokset osoittavat työkuormituksen keventyneen, palautumisen parantuneen ja työnantajamielikuvan vahvistuneen. Henkilöstöstä 81 prosenttia suosittelisi Vantaata työnantajana, mikä kertoo vetovoiman kasvusta. Rekrytoinnissa on otettu käyttöön uusia toimintamalleja, kuten avoin haku ja massarekrytoinnit, ja työnantajakuva on vahvistettu viestinnällä ja opiskelijayhteistyöllä. Monimuotoisuutta edistetään erityisesti anonyymien rekrytoinnin avulla, mutta kielitaitoon liittyvät haasteet edellyttävät edelleen kohdennettua tukea työyhteisöille. Työkyvyn tukemista on vahvistettu monipuolisilla palveluilla ja varhaisen tuen käytännöillä. Työterveyspalvelujen keskittäminen mahdollistaa yhdenvertaiset palvelut, tiiviimmän kumppanuuden ja aiempaa paremman tiedolla johtamisen. Nämä

toimenpiteet kokonaisuutena tukevat henkilöstön työkykyä ja vahvistavat kaupungin asemaa kilpailukykyisenä ja houkuttelevana työnantajana.

Suosituksset:

Tarkastuslautakunta suosittelee, että henkilöstön saatavuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä jatketaan ja kehitetään edelleen yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Työhyvinvoinnin varmistamista, ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja sairauspoissaolojen hallintaa tulee vahvistaa. Ennakoiviin toimintamalleihin tulee panostaa, jotta työkykyhaasteisiin voidaan puuttua oikea-aikaisesti. On tärkeää viestiä työntekijöille työterveyssovimuksen sisällöstä.

Työhyvinvointitoimenpiteiden vaikuttavuutta on tärkeää seurata systemaattisesti ja hyödyntää seurantatietoa johtamisen kehittämisessä kaikilla organisaatio- ja yksiköillä.

Työyhteisöjen monimuotoisuuden johtamista on tarpeen tukea ja ratkaista erityisesti kielitaitoon liittyviä haasteita esimerkiksi kohdennetulla kielikoulutuksella.

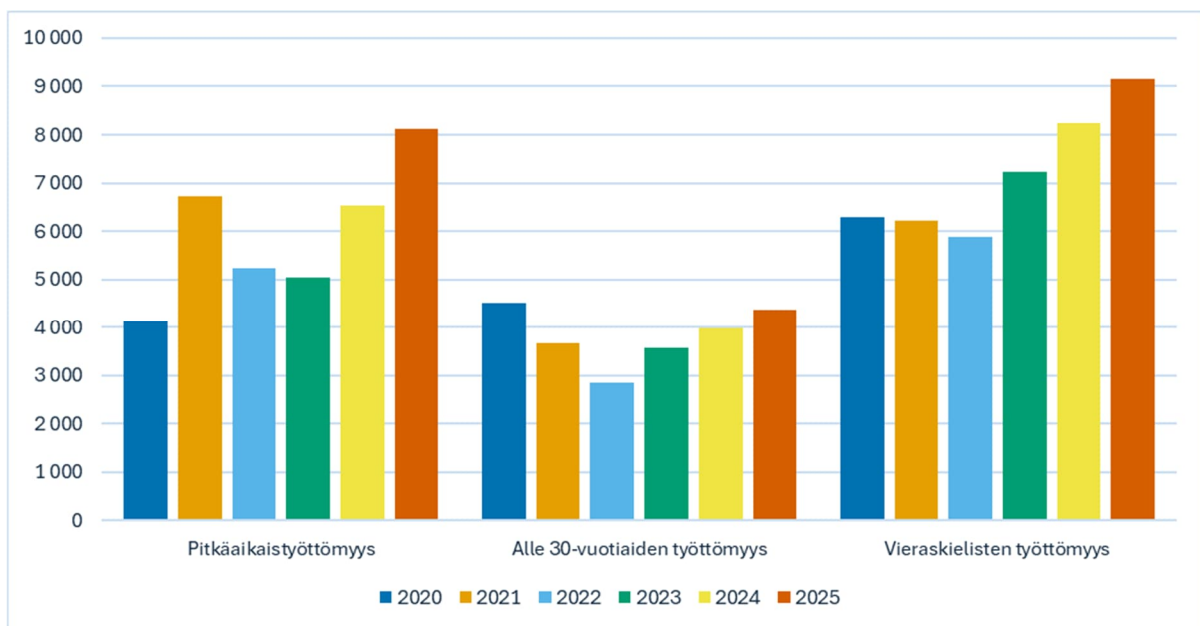
6. Yhdyspinnat ja yhteistyö työ- ja elinkeinopalveluissa

Vuoden 2025 alusta työllisyys- ja kotoutumispalvelut siirtyivät kuntien vastuulle, ja Vantaan työllisyysalueesta tuli työvoiman määrällä mitattuna Suomen kuu- denneksi suurin. Siirto toteutui poikkeuksellisen haastavassa työmarkkinatilanteessa, jossa työttömyysluvut olivat korkealla ja avoimia työpaikkoja vähän.

Työttömyyden vähentäminen oli yksi kaupungin talousarviotavoitteista. Tavoitteen toteutuminen on kuitenkin vaikeutunut, sillä pitkäaikaistyöttömien, alle 30-vuotiaiden ja vieraskielisten työttömien määrä ja osuus ovat kasvaneet.

Joulukuussa 2025 pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 24,1 prosenttia, alle 30-vuotiaiden 9,9 prosenttia ja vieraskielisten 11,2 prosenttia vuoden takaiseen verrattuna. Vantaan kokonaistyöttömyysaste oli 14,9 prosenttia, mikä on korkeampi kuin Espoossa (11,5 prosenttia) ja Helsingissä (13,8 prosenttia); koko maan työttömyysaste oli 13,0 prosenttia. Joulukuussa työttömyys nousi Vantaalla kuukauden takaiseen verrattuna nopeammin kuin naapurikaupungeissa.

Kuvio: Vantaan työllisyystilanteen kehitys vuosina 2020–2025.

Yhdyspinnat ja yhteistyörakenteet

Laajat toimijaverkostot ja niukat resurssit korostavat sujuvan yhteistyön merkitystä. Vantaa on sopinut hyvinvointialueen kanssa työllisyyden edistämistä koskevasta yhteistyösopimuksesta. Sopimuksen tavoitteena on varmistaa palvelujen yhteensovittaminen erityisesti silloin, kun asiakkaan palvelutarve ylittää organisaatorajat.

Käytännön yhteistyörakenteita on vahvistettu: kaupungin ja hyvinvointialueen yhteinen ohjausryhmä on kokoontunut kevästä 2025 lähtien. Elokuussa 2025 solmittiin TYM-sopimus Kelan, hyvinvointialueen ja Vantaan kaupungin kesken, ja TYM-johtoryhmä aloitti toimintansa lokakuussa 2025. Myös pääkaupunkiseudun

työllisyysalueet tekevät yhteistyötä esimerkiksi palveluhankinnoissa, joilla tavoitellaan kustannussäästöjä ja palvelujen vakaampaa saatavuutta.

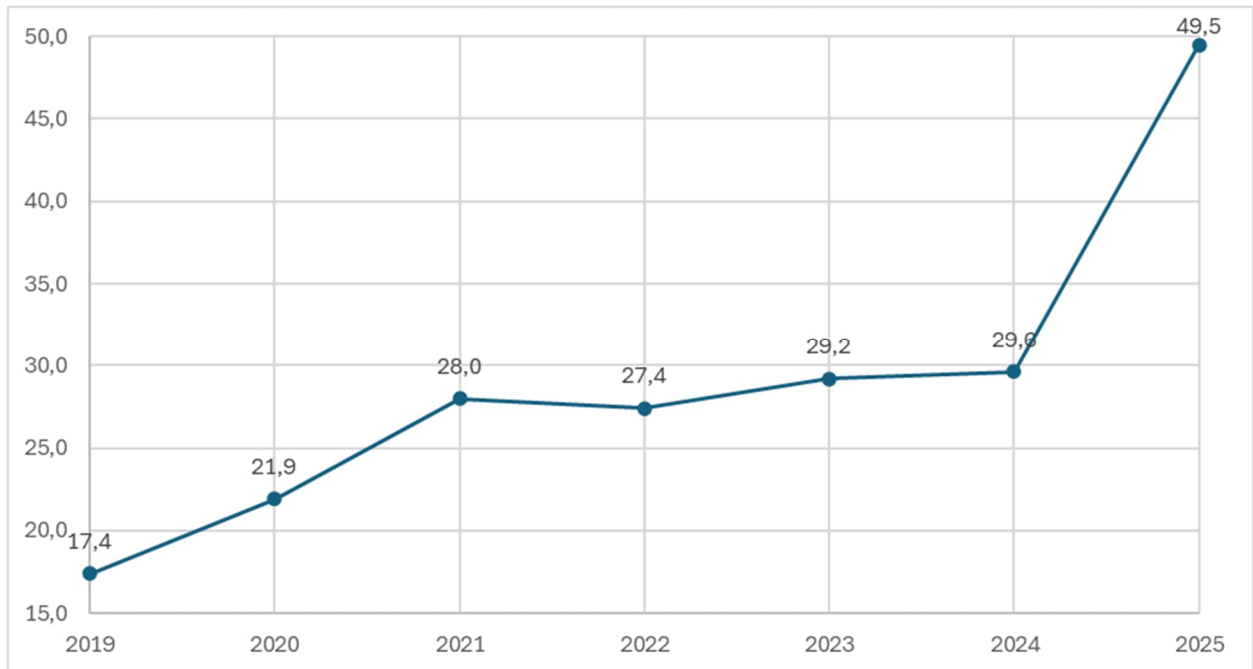
Asiakastyö ja palvelutarpeen arviointi

Asiakastyö on jatkunut keskeytyksettä vuodenvaihteen muutoksista huolimatta. Työttömien terveystarkastusten määrä ylittää valtakunnallisen keskiarvon, ja vuoden 2025 tavoite täyttyi. Asiakasohjausta kehitetään hyvinvointialueen kanssa, jotta asiakkaat ohjautuvat tarkoituksenmukaisiin palveluihin, kuten työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen. Pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeet ovat moninaiset, ja moni tarvitsee tuekseen kuntouttavaa työtoimintaa, jonka järjestämisestä vastaa toistaiseksi hyvinvointialue. Haasteena on ollut asiakkaiden ohjautuminen työ- ja toimintakyvyn arviointeihin, ja vain osa arviointia tarvitsevista pääsee palveluun. Vuoden 2026 alussa toimintansa aloittanut työkykytiimi pyrkii sujuvoittamaan palvelupolkuja ja parantamaan arviointeihin pääsyä. Samalla on kuitenkin todettava, ettei kaikkia pitkäaikaistyöttömiä voida kouluttaa tai kuntouttaa työmarkkinoiden nykyisiin vaatimuksiin; arvioinnin tulee olla realistinen ja asiakkaat tulee ohjata viiveettä oikeiden etuuksien ja palvelujen piiriin. Vantaalla valmistellaan kaupungin työllisyysohjelmaa, joka linjaa työllisyyden edistämisen toimenpiteet ja tuodaan päätöksentekoon keväällä 2026.

Kunnan rahoitusvastuu

Vuoden 2025 alusta kuntien rahoitusvastuu laajeni koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Rahoitusvastuu alkaa 100 työttömyyspäivän jälkeen ja kasvaa enimmillään 50 prosenttiin. Vantaalla työmarkkinatuen kuntaosuus kasvoi 8,4 miljoonaa euroa yli talousarvion ja nousi yhteensä 49,5 miljoonaan euroon talouden heikkenemisen ja avoimien työpaikkojen vähäisyyden seurauksena. Alla olevassa kuviossa on esitetty työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys Vantaalla vuodesta 2019 alkaen. Eduskunta on hyväksynyt yleistukea koskevan lain, joka korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan toukokuusta 2026 alkaen. Ansiopäivärahaa uudistus ei koske.

Kuvio: Vantaan työmarkkinatuen kuntaosuus vuosina 2019–2025 (miljoonaa euroa).

Uusien tehtävien rahoitus

Työvoimapalvelujen järjestämisestä on tullut kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus on jo alkuvaiheessa osoittautunut riittämättömäksi työllisyystilanteen heikentymisen vuoksi. Rahoituksen jakoperusteina käytetään työikäisen väestön määrää (45 prosenttia), työttömien määrää (45 prosenttia) sekä vieras-kielisten määrää (10 prosenttia). Vantaan TE-kriteereihin perustuva valtionosuus vuonna 2025 oli 44,4 miljoonaa euroa, josta 34,2 miljoonaa euroa kohdistui työvoimapalvelujen järjestämiseen ja 10,2 miljoonaa euroa työttömyysetuusmenojen kompensointiin. Valtionosuus on kunnalle yleiskatteista rahoitusta, joten kunta voi itse päättää sen käytöstä ja kohdentamisesta. Kuntien rooli on muuttunut merkittävästi sote-uudistuksen ja sitä seuranneen TE-uudistuksen myötä, minkä vuoksi valtionosuusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kuntien muuttuneita tehtäviä ja vastuita. Uudistuksen eteneminen on käytännössä siirtynyt seuraavalle hallituskaudelle.

Palkkatuki, starttiraha ja nuorten työllistymisaseteli

Palkkatuella edistetään työnhakijoiden, myös alentuneesti työkykyisten, työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Starttiraha tukee uuden yritystoiminnan käynnistämistä. Keväällä 2025 kaupunki sai valtiolta korvauksia tukipäätöksistä, minkä perusteella määrärahoja lisättiin. Rahoitus riitti kattamaan toiminnasta aiheutuneet kustannukset.

Nuorten työllistymisasetelillä tuetaan alle 30-vuotiaiden työllistymistä taloudellista toimintaa harjoittaviin yrityksiin. Tuen tarkoituksena on alentaa työnantajien rekrytointikustannuksia vuosina 2026 ja 2027, sillä yritykselle maksettava avustus kattaa puolet nuoren palkasta puolen vuoden ajan, kuitenkin enintään 1 500 euroa kuukaudessa. Valtion talousarvioon on varattu nuorten työllistämisen tukemiseen 30 miljoonaa euroa, joka jaetaan valtionavustuksina. Tavoitteena on kannustaa työnantajia palkkaamaan nuoria ja erityisesti helpottaa heidän ensimmäisen työpaikkansa saamista.

Kuntouttava työtoiminta

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella toimii viisi kuntouttavan työtoiminnan yksikköä, joista kolme sijaitsee Vantaalla. Toimintaa järjestetään myös työpaikoilla. Vuoden 2026 alussa hyvinvointialueelle perustettu työkyvyn tuen tiimi vastaa osatyökykyisten palvelupolkujen suunnittelusta, ja tarvittaessa asiakkaita ohjataan Helsingin työkykyselvitysyksikköön. Hallituksen linjauksen mukaan kuntouttava työtoiminta siirtyy kunnille ja kehittyy työllistymistä tukevaksi palveluksi. Kuntouttava työtoiminta jatkuu vuoden 2026 alussa kevennetyllä mallilla, mutta palvelu nykyisessä muodossaan on todennäköisesti päättymässä. Uutta korvaava mallia valmistellaan, ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa syyskuussa 2026. Rahoitusperiaatteen toteutuminen on epävarmaa ja edellyttää aktiivista edunvalvontaa suhteessa valtioon. Rahoitusperiaate edellyttää, että valtio vastaa kunnille säädettyjen uusien tehtävien ja laajennettujen velvoitteiden rahoituksesta, mutta sen toteutuminen käytännössä voi vaihdella.

Johtopäätökset:

Vuoden 2025 alusta työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi kunnille, ja samalla kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista kasvoi. Kyseessä on uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus on jo alkuvaiheessa osoittautunut riittämättömäksi työllisyystilanteen heikentymisen vuoksi. Vantaalla työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset olivat vuonna 2025 yhteensä 49,5 miljoonaa euroa, mikä merkitsee noin 20 miljoonan euron kasvua edellisvuoteen verrattuna.

Työttömyyden vähentäminen oli yksi kaupungin talousarviotavoitteista. Tavoitteen toteutumista seurataan erityisesti pitkäaikaistyöttömien, alle 30-vuotiaiden sekä vieraskielisten työttömien määrän ja osuuden avulla. Vuonna 2025 työttömyys kasvoi kaikissa näissä seurantaryhmissä. Kaupungin työllisyyden edistämisen toimenpiteet kokoava työllisyysohjelma on tarkoitus tuoda päätöksentekoon keväällä 2026.

Laajat toimijaverkostot ja niukat resurssit korostavat sujuvan yhteistyön merkitystä. Haasteena on ollut asiakkaiden ohjautuminen työ- ja toimintakyvyn arviointeihin, ja vain osa asiakkaista on päässyt palveluun. Kaupungin ja hyvinvointialueen välisen yhteistyösopimuksen tavoitteena on varmistaa palvelujen yhteensovittaminen erityisesti silloin, kun asiakkaan palvelutarve ylittää organisatorajat. Palveluohjauksen näkökulmasta on myös hyvä huomioida, että riittävä kielitaito tukee työllistymistä. Asiakasohjausta kehitetään, jotta asiakkaat ohjautuvat tarkoituksenmukaisiin palveluihin, kuten työkyvyn arviointiin ja kuntoutukseen. Vuoden 2026 alussa toimintansa aloittaneen työkykytiimin odotetaan sujuvoittavan palvelupolkuja ja parantavan arviointeihin pääsyä.

Hallituksen linjauksen mukaan kuntouttava työtoiminta siirtyy kunnille ja kehittyy työllistymistä tukevaksi palveluksi. Rahoitusperiaatteen toteutuminen on kuitenkin epävarmaa, ja sen varmistaminen edellyttää aktiivista edunvalvontaa sekä tiivistä vuoropuhelua valtion kanssa.

Suosituksset:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö- ja elinkeinopalveluissa on edennyt ja yhteistyörakenteita on vahvistettu.

Työ- ja toimintakyvyn arviointiprosessi on keskeinen kehittämiskohde.

Kuntouttavan työtoiminnan siirto kunnille on mahdollisuus laajentaa ja vahvistaa työllistymistä edistäviä palveluja, mutta samalla lautakunta näkee riskin siirtävän rahoituksen riittävydessä. Lautakunta korostaa kaupungin aktiivisen edunvalvonnan merkitystä, jotta uusien vastuiden edellyttämä riittävä rahoitus voidaan varmistaa valtion rahoitusperiaatteen mukaisesti.

7. Ammattiopisto Varia

Vantaan ammattiopisto Varia tarjoaa ammatillista koulutusta noin 6 000 opiskelijalle. Varian järjestämislupa kattaa jatkossa lähes kaikki ammattitutkinnot. Varia toimii tiiviissä yhteistyössä alueen yritysten ja työelämän kanssa. Yhteistyö kaupungin sisällä on jatkuvaa, erityisesti työllisyys- ja kotoutumispalvelujen sekä elinvoimapalvelujen kanssa. Varian omissa vuoden 2025 tavoitteissa korostuivat erityisesti yhteistyö työllisyyspalveluiden kanssa ja oppimisen tukea koskevaan lakimuutokseen valmistautuminen. Tavoitteina olivat myös Variaan ohjattujen työelämän ulkopuolella olevien osaamisen ja työllistymisen vahvistaminen sekä monikielisten opiskelijoiden suomen kielen osaamisen vahvistaminen. Kaikki tavoitteet edistyivät. Talouden osalta vuosi 2025 oli Varialle hyvä. Varian toimintakate oli noin -46 miljoonaa euroa eli hieman yli 2 miljoonaa euroa talousarviossa arvioitua parempi.

Yhteistyö työllisyyspalvelujen kanssa

Vuoden 2025 alusta voimaan astuneen työllisyyspalvelujen uudistuksen myötä Varia on edelleen tiivistänyt yhteistyötä Vantaan työllisyyspalvelujen kanssa. Valmistautuminen muutokseen aloitettiin jo ennen uudistuksen käynnistymistä yhdessä Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilun kanssa. Varian työelämäpalveluiden toimintaa kohdennettiin työllisyyden ja työnhakijoille suunnattujen koulutusten edistämiseen sekä työllisyyspalvelujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kaikkiin Varian opetustiimeihin nimettiin työllisyysvastaava. Työllisyysvastaavan vastuualueita ovat muun muassa vantaalaisille työnhakijoille suunnattujen koulutusten edistäminen opetustiimissä, opiskelijoiden työllistymispolkujen kehittäminen ja työelämäyhteistyö.

Vantaalaisille työnhakijoille suunnattuja, työllistymistä edistäviä ja maksimissaan kuusi kuukautta kestäviä koulutuksia lähdettiin pilotoimaan vuoden 2025 aikana laajasti eri aloilla. Vantaalaisille työnhakijoille suunniteltiin ja käynnistettiin myös ohjausväylä. Ohjausväylää hyödyntämällä työllisyysasiantuntijat pysyvät ohjaamaan vantaalaisia työnhakijoita Varian koulutuksiin sekä Variassa toteutettavaan alkukartoitukseen. Alkukartoituksissa työnhakijoille etsitään ratkaisuja ensisijaisesti Varian toteuttamista koulutuksista, mutta tarvittaessa myös laajemmin asiakaslähtöisesti. Ohjausväylän kautta tulleita ohjauksia saatiin noin 900. Suoraan työllistymiseen tähtääviin "Variasta töihin" -lyhytkoulutuksiin osallistui 400 henkilöä vuoden 2025 aikana.

Koulutusten, ohjausväylän sekä alkukartoitusten suunnittelu, toteutus ja kehittäminen on edellyttänyt tiivistä viestintää ja yhteistyömallien rakentamista työllisyyspalvelujen asiantuntijoiden ja Varian välillä. Työllisyyttä edistävää kaupunkitasoista yhteistyötä elinkeinopalveluiden, työllisyyspalvelujen sekä Varian kesken tehdään arjessa päivittäin. Kaupungin sisäisen verkostotyön lisäksi kaikkien toimijoiden jatkuva vuoropuhelu yritysten ja työntajien kanssa on tärkeää.

Keskeistä yhteistyössä on myös alueen lyhyen ja pitkän aikavälin ennakoititiedon kerääminen, jonka pohjalta voidaan tuottaa oikein kohdennettuja palveluita alueen työvoima- ja osaamistarpeisiin.

Vehkalan toimipiste

Kuva: Sari Hännikäinen

Vehkalan toimipiste on osa laajempaa ammattiopisto Varian toimitilaverkon kehitystä. Vehkalan toimipisteen rakentaminen toteutettiin kaupungin omistaman VTK Kiinteistöt Oy:n hankkeena. Hankkeen suunnittelu alkoi 2022, rakennusvaihe kesäkuussa 2023 ja tilat luovutettiin Varian käyttöön elokuussa 2025. Varian esihenkilöt ja Vehkalaan siirtyneiden alojen avainhenkilöt olivat mukana suunnittelussa jo esiselvitysvaiheessa.

Vehkalan toimipisteen rakennuksen laajuus on noin 23 830 neliömetriä ja tontin koko 56 000 neliömetriä. Oppilaitokseen on rakennettu tilat 2 130 opiskelijalle ja 250 työntekijälle. Vehkalassa opiskellaan useita eri aloja, joista varsinkin teknii- kan alojen koulutus tarvitsee suuria tiloja. Toimipiste muodostaa monialaisen oppimisyhteisön, jossa tiloja, opettajia ja opetusvälineitä voidaan hyödyntää alakohtaiseen, alojen yhteiseen tai mahdollisten uusien alojen opetukseen ja oh- jaukseen. Tilat mahdollistavat myös opiskelijoiden yhteistä toimintaa, tapaami- sia ja tukevat yhteisöllisyyttä.

Toiminta uusissa tiloissa on käynnistynyt hyvin. Opiskelijoilta ja opettajilta on tul- lut pääosin hyvää palautetta ja tilat on koettu turvallisiksi ja toimiviksi. Kritiikkiä tuli aluksi lähinnä siitä, että kalusteiden ja opetusvälineistön asennukset viivytti- vät opetuksen ja ohjauksen järjestelyjä.

Oppimisen tuen muutokseen valmistautuminen

Ammatillisen koulutuksen oppimisen tukea koskeva lakimuutos tulee voimaan 1.8.2026. Jatkossa uuden lain mukaisesti jokainen opiskelija on oikeutettu oppimi- sen tukeen. Oppimisen tuki järjestetään lain mukaan osana tutkintokoulutusta. Oppimisen tuki sisältää sekä opettajan tukiovetusta että opetus- ja ohjaushen- kilöstön tarjoamaa tukea ja ohjausta.

Varia on valmistautunut muutokseen olemalla mukana Opetushallituksen oppi- misen tuen vahvistaminen Variassa –hankkeessa 2024–2025. Hankkeen aikana kehitettiin oppimisen tuen uusi Variaattori-malli, joka otetaan käyttöön 1.8.2026 alkaen. Variaattori-mallin mukaan keskiviikot varataan erityisesti oppimisen tu- keen ja asioiden kertaamiseen ja lisäharjoitteluun. Oppimiseen saa tukea kai- kessa opetuksessa ja jatkuvasti kehitetään laadukasta peruspedagogiikkaa, joka perustuu positiiviseen psykologiaan ja vahvuusajatteluun. Tavoitteena on

palvella opiskelijoiden tarpeita oppimisessa ja mahdollistaa jokaiselle yksilöllinen väylä kokoamalla yhteisiä opintoja kaikkien saataville toimipisteittäin. Samalla enemmän tukea tarvitseville mahdollistuu opiskelu pienemmissä ryhmissä, kun osa ryhmän opiskelijoista osallistuu muuhun opetukseen.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli muuttuu

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen perusteet muuttuvat vuoden 2026 alusta. Ammatillisen koulutuksen rahoituksen painopiste siirtyy opiskelijavuosista suoritettuihin tutkintoihin, tutkinnon osiin, työllistymiseen ja jatko-opintoihin. Varia on ollut aktiivinen rahoitusmallin muutoksen valmistelussa ja esimerkiksi työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen varmistamiseen on jo lisätty resursseja. Uudessa rahoitusmallissa on Varian rahoitukseen sekä positiivisesti että negatiivisesti vaikuttavia elementtejä. Opiskelijan aiemman koulutustaustan huomioiminen suosii Variaa, sillä jatkuvassa haussa Varian koulutuksiin hakeutuvien lähtötaso on Vantaalla valtakunnan keskiarvoa matalampi. Toisaalta uudessa rahoitusmallissa painotetaan aiempaa enemmän opiskelijoiden työllistymistä, mikä saattaa pienentää rahoitusta, jos Vantaan heikko työllisyystilanne jatkuu.

Toiminnanohjauksen kokeilu alkaa

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestämislupien laajentamisella ja neuvottelumenettelyyn perustuvalla toiminnanohjauksella voidaan vahvistaa ammatillisen koulutuksen laatua, vaikuttavuutta ja saavutettavuutta. Kokeilu toteutetaan 1.1.2026–31.12.2033. Opetus ja kulttuuriministeriö valitsi kokeiluun 40 järjestäjää Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) tekemän pisteytyksen perusteella. Karvin arvioinnissa Varian vahvuuksia olivat erityisesti laadunhallinta, työelämäyhteistyö sekä koulutuksen järjestämisedellytykset ja uudistamiskyky. Mukana olevat koulutuksen järjestäjät saavat kokeiluluvat, joiden perusteella ne voivat järjestää nykyistä vapaammin lähes kaikkia ammatillisia tutkintoja ja

koulutuksia. Varia tulee toteuttamaan kokeilun tiiviissä yhteistyössä Vantaan elinvoimapaalveluiden sekä työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa.

Johtopäätökset:

Varian toiminnassa keskeisiä asioita olivat yhteistyön tiivistäminen työllisyyspalvelujen kanssa, varautuminen ammatillisen koulutuksen oppimisen tukea koskeviin lakimuutoksiin ja uuden ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin huomioiminen toiminnassa.

Varian ja työllisyyspalvelujen yhteistyössä luotiin erilaisia työllistämistä edistäviä koulutuksia työttömille. Vantaalaisten työnhakijoiden sujuva ohjaus työllisistä koulutukseen ja työhön oli toiminnan kehittämisen keskiössä. Vantaalaisille työnhakijoille suunnattuja, työllistämistä edistäviä ja maksimissaan kuusi kuukautta kestäviä koulutuksia järjestettiin 2025 vuoden aikana eri aloilla. Vantaalaisten työnhakijoiden ohjautumiseen suunniteltiin ja käynnistettiin ohjausväylä, jota hyödyntämällä työllisyysasiantuntijat pystyvät ohjaamaan työnhakijoita Varian koulutuksiin sekä Variassa toteutettavaan alkukartoitukseen.

Varian uusi Vehkalan toimipiste on osa laajempaa Varian toimitilaverkon kehittämistä ja keskittämistä. Tiloissa toimii monta eri opetusala ja tilat on suunniteltu erilaisiin tarpeisiin helposti muunneltaviksi. Tilat mahdollistavat myös opiskelijoiden yhteistä toimintaa ja tukevat yhteisöllisyyttä. Opiskelijoilta ja opettajilta on saatu tiloista hyvää palautetta.

Ammatillisen koulutuksen oppimisen tukea koskevan, 1.8.2026 voimaantulevan, lakimuutoksen mukaisesti jokainen opiskelija on oikeutettu oppimisen tukeen. Varia on valmistautunut muutokseen kehittämällä 1.8.2026 käyttöönotettavan Variaattori-mallin. Mallin mukaan varataan aikaa erityisesti oppimisen tukeen,

asioiden kertaamiseen ja lisäharjoitteluun. Oppimiseen saa tukea kaikessa opetuksessa.

Varia on reagoinut vuoden 2026 alusta voimaan tulleen ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin muutokseen ennakoivasti ja ottanut rahoitusmallin vaikutukset huomioon toiminnassaan. Toiminnan kehittämistavoitteissa on huomioitu uudessa mallissa painottuvat vaikuttavuus- ja laatulementit sekä lisätty resursseja työllistymisen ja jatko-opintoihin siirtymisen varmistamiseen.

Varia on päässyt mukaan Opetus- ja Kulttuuriministeriön järjestämään ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeiluun, joka alkaa vuonna 2026. Kokeiluun päässeet voivat järjestää nykyistä vapaammin lähes kaikkia ammatillisia tutkintoja ja koulutuksia. Varia tulee toteuttamaan kokeilun yhteistyössä Vantaan elinvoimapaalveluiden sekä työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa. Kokeilu lisää Varian mahdollisuuksia kehittää koulutuksiaan vastamaan entistä nopeammin ja joustavammin oman toiminta-alueensa osaamis- ja koulutustarpeisiin.

Suosituksset:

Tarkastuslautakunta katsoo, että Varia on valmistautunut tuleviin ammatillisen koulutuksen laki- ja rahoitusmuutoksiin hyvin. Varialla on tärkeä rooli työllistämisen edistämässä ja rooli korostuu jatkossa yhä enemmän työllisyyspalvelujen kanssa tehtävän tiiviin yhteistyön myötä. Tarkastuslautakunta kannustaakin Variata hyödyntämään rohkeasti ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilulupaa ja aktiivisesti kokeilemaan uusia tapoja tuottaa laadukasta ja työmarkkinoiden tarpeisiin vastaavaa koulutusta.

8. Elinikäinen oppiminen

Elinikäisen oppimisen palvelualue aloitti toimintansa 1.1.2023. Palvelualue vastaa vapaan sivistystyön, aikuisten perusopetuksen, maahanmuuttajakoulutuksen, taiteen perusopetuksen ja Harrastusten Vantaa -toiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä. Palvelualue vastaa lisäksi yksityisten taiteen perusopetuksen toimijoiden avustusten valmistelusta sekä Lasten ja nuorten juhlarahaston tukipäätöksistä. Palvelualueeseen kuuluvat Vantaan aikuisopisto, Vantaan musiikkiopisto, Vantaan kuvataidekoulu ja vuoden 2024 alusta Harrastusten Vantaa -toiminta.

Aikuisopisto

Kuva: Pekka Turtiainen

Aikuisopisto tarjoaa laajaa kansalaisopisto-opetusta, aikuisten perusopetusta ja monimuotoista maahanmuuttajien kotoutumista edistävää koulutusta. Kansalaisopistokursseille on paljon kysyntää ja viime vuosina yli 9 000 henkilöä on jäänyt jonopaikoille. Erityisesti taideaineiden kurssit ovat suosittuja. Aikuisopiston vapaan sivistystyön kurssitarjontaa on lisätty ja laajennettu jatkuvasti kysynnän kasvaessa. Jotkut kursseista ovat opintopistekursseja, eli niistä saatuja opintopisteitä voi hyödyntää jatko-opinnoissa.

Aikuisopiston maahanmuuttajien kotoutumista edistävän koulutuksen ytimessä ovat suomen kielen koulutukset. Aikuisopiston suomen kielen koulutustarjonta on laaja ja opisto tarjoaa kielikoulutuksia alkeistasosta aina vaativimpiin tasoihin saakka. Lisäksi tarjolla on kohdennettuja kielikoulutuksia esimerkiksi kotiäideille. Aikuisten perusopetus taas tarjoaa mahdollisuuden yli 17-vuotiaille suorittaa peruskoulun oppimäärä ja saada peruskoulun päättötodistus. Kotouttamiskoulutuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä työllisyys- ja kotouttamispalveluiden kanssa.

Taulukko: Aikuisopisto, opetustunnit, kurssit ja opiskelijamäärät vuosina 2024 ja 2025.

	2024	2025
Opetustuntien määrä	56 304	58 308
Kurssien määrä	2 482	2 495
Aikuisopiston opiskelijat (kursseille osallistuneet)	45 331	48 442
Kotouttamiskoulutuksen opiskelijat	2 148	3 347
Aikuisten perusopetuksen opiskelijat	204	282

Musiikkiopisto

Musiikkiopiston kurssit tarjoavat kaikenikäisille mahdollisuuden laajapohjaiseen musiikin harrastukseen ja yksilölliseen soiton ja laulun opetukseen. Opetukseen voivat osallistua kaikki halukkaat ilman pääsykokeita. Opinnot antavat valmiudet hakeutua musiikin ammatillisiin opintoihin ja tarjoavat taitoja, joista on hyötyä laajasti eri aloilla.

Taulukko: Musiikkiopisto, kurssien ja opiskelijoiden määriä vuosina 2024 ja 2025.

	2024	2025
Opetustuntien määrä	48 156	51 072
Taiteen perusopetuksen oppilaat	1 913	1 973

Kuvataidekoulu

Kuvataidekoulu tarjoaa monipuolista kuvataideopetusta eri-ikäisille lapsille ja nuorille. Opetusta tarjotaan 20 ikävuoteen asti ja kuvataidekoulun opetukseen voivat osallistua kaikki halukkaat ilman pääsykokeita. Viime vuosina on lisätty erityisesti lyhytkursseja, kuten viikonloppukursseja perheille eri taidesisällöistä. Opetus valmentaa taidealan ammatillisiin opintoihin ja tarjoaa taitoja, joita voi hyödyntää laajasti eri aloilla, kuten arkkitehtuurissa, muotoilussa, viestinnässä, kasvatuksessa ja kulttuurialoilla.

Taulukko: Kuvataidekoulu opetustunnit ja oppilaat vuosina 2024 ja 2025.

	2024	2025
Opetustuntien määrä	6 750	6 770
Taiteen perusopetuksen oppilaat	742	778

Harrastusten Vantaa -toiminta

Toiminta on osa valtakunnallista Harrastusten Suomi mallia. Harrastusten Vantaa -toiminta tarjoaa peruskouluikäisille lapsille ja nuorille maksutonta harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä. Vuonna 2025 noin 6 800 lasta ja nuorta osallistui Harrastusten Vantaan järjestämiin erilaisiin harrastustoimintoihin. Tarjonta perustuu lasten ja nuorten omiin toiveisiin. Vuodesta 2025 alkaen Vantaalla on rakennettu harrastuspolkua, jossa kuvataan vaiheittain, miten harrastustoiminnan pohjalta voi edetä tavoitteellisiin vaihtoehtoihin.

Lasten ja nuorten juhlarahasto

Rahasto perustettiin kaupunginvaltuuston päätöksellä 1.1.2025. Sen tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta mahdollistamalla maksulliset ja tavoitteelliset

harrastukset myös pienituloisten perheiden lapsille. Vantaalaiset 7–17-vuotiaat lapset ja nuoret voivat hakea rahaston tukea harrastusten osallistumismaksuihin. Vuonna 2025 tukea sai 800 lasta ja nuorta yhteensä noin 300 000 euroa. Kaikki hakijat saivat tukea ja kaikki varatut määrärahat käytettiin. Suosituin laji oli kulttuuritaustasta riippumatta jalkapallo, johon kohdistui lähes puolet tuesta. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta nimesi rahaston tueksi lautakunnan jäsenistä koostuvan poliittisen ohjausryhmän. Ryhmä ohjaa ja kehittää tuen jakamista, päättää vuosittain jaettavan rahan määrän, seuraa viranhaltijapäätöksiä sekä vie asioita tarvittaessa lautakunnan käsittelyyn.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen

Elinikäisen oppimisen palvelualueen tavoitteita vuodelle 2025 olivat asiakasmäärän kasvattaminen ja saada palvelutarjonta vastaamaan entistä paremmin kaupunkilaisten tarpeita määrällisesti ja alueellisesti. Lisäksi lähdettiin kehittämään yksiköiden välistä yhteistyötä ja kuvaamaan ja rakentamaan harrastus- tai palvelupolkuja, joilla kuvataan mahdollisuudet ja vaiheet edetä harrastuksista tavoitteelliseen toimintaan.

Palvelualueen eri yksiköiden osallistujamäärät olivat edelleen kasvussa, joten palvelujen määrätavoite toteutui. Aikuisopistossa kurssien suosio kasvoi voimakkaasti ja kursseille jonottajien määrä (9 000) on viime vuosina ollut poikkeuksellisen suuri. Myös musiikkiopiston opiskelijamäärä kasvoi. Kuvataidekoulun taiteen perusopetuksen oppilasmäärä pysyi lähes ennallaan, mutta kuvataidekoulun lyhytkurssit lisäsivät suosiotaan. Harrastusten Vantaa -toimintamalli tavoitti lähes 6 800 vantaalaista lasta ja nuorta.

Palvelukokonaisuuden sijoittumista suuralueittain kartoitettiin ja palveluja kehitettiin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tämän myötä suuralueiden erilaiset palvelutarpeet saadaan otettua paremmin huomioon. Yhteistyö eri yksiköiden, palvelualueiden ja toimialojen kesken sekä eri toimijoiden roolit on nyt määritelty selkeästi keskeisissä yhteistyömuodoissa ja kehitystyötä jatketaan. Palvelu- ja harrastuspolkujen rakentaminen ja kuvaaminen jatkuu edelleen.

Palvelualueen käyttötalouden toteuma oli talousarviossa arvioitua parempi. Palvelualueen menot olivat 14 273 000 euroa, tulot 3 882 000 euroa ja toimintakate 10 391 000 euroa. Toimintakate oli noin 700 000 euroa arvioitua parempi. Elinikäisen oppimisen palveluiden rahoitusrakenne poikkeaa muiden kaupungin palvelujen rahoituksesta siten, että kaupungin rahoitusosuus palveluissa on noin 30 prosenttia. Musiikkiopisto, kuvataidekoulu ja aikuisopisto saavat noin 70 prosenttia rahoituksestaan kurssimaksuista ja valtionosuuksista. Harrastusten Vantaa saa 70 prosenttia rahoituksestaan aluehallintoviraston vuosittain haettavana hankerahoituksena.

Henkilöstö

Palvelualueen yksiköissä on yhteensä 121 vakituista vakanssia ja 477 osa-aikaista vakanssia. Osa-aikaisista vakansseista suurin osa on aikuisopistossa, jossa on paljon osa-aikaisia tuntiopettajia. Vakanssien täyttöaste on noin 90 prosenttia. Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys on ollut pääosin hyvällä tasolla. Määräaikaisten ja tuntiopettajien vaihtuvuus on suurempaa. Aikuisten perusopetuksessa palkkataso suhteessa työn vaativuuteen heikentää henkilöstön saatavuutta. Henkilöstön työhyvinvointi on ollut hyvällä tasolla, ja sairauspoissaoloprosentti on ollut kaupungin keskitasoa pienempi.

Toiminnan kehittäminen, tilahankkeet ja lakimuutos

Palvelujen alueellinen kehitystyö sekä palvelujen yleinen kehittäminen vastamaan kysyntää jatkuu, samoin kuin palvelu- ja harrastuspolkujen rakentaminen ja kuvaaminen. Aikuisopiston ja työllisyyspalvelujen yhteistyö tiivistyy jatkossa. Vuoden 2026 alussa aikuisopistossa aloittaa palveluesihenkilö, joka vahvistaa kotouttamistyön koordinoitua ja yhteistyötä työllisyys- ja kotouttamispalveluiden kanssa.

Vantaalla on suunnitteluvaiheessa kolme isoa tilahanketta, jotka valmistuessaan tuovat muutoksia elinikäisen oppimisen palveluverkkoon. Tikkurilan kirjaston peruskorjaus tuo uusia tiloja musiikkiopistolle. Myyrmäen Oivallusten taloon tulee

tiloja aikuisopistolle, musiikkiopistolle ja kuvataidekoululle. Tikkurilan osaamiskampukselle taas tulee tiloja aikuisopistolle ja musiikkiopistolle. Uusiin tiloihin tulee teemallisesti jäseneltyjä ja yhteiskäyttöisiä tiloja, jotka tukevat asukaslähtöistä ja yhteisöllistä toimintaa. Uudet tilaratkaisut mahdollistavat entistä vaikuttavammat palvelut. Tilahankkeiden valmistuminen ajoittuu suunnitelmien mukaan vuosille 2028–2029.

Vuonna 2027 on tulossa voimaan taiteen perusopetuksen lainsäädäntömuutos, joka selkiyttää koulutuksen järjestämisen vastuita. Taiteen perusopetusta ei voi järjestää ilman Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää järjestämislupaa. Muutos tulee koskemaan niitä yksityisiä oppilaitoksia, joilla lupaa ei ole. Tästä syystä Vantaalla on tarkasteltava taiteen perusopetuksen kokonaisuutta uudelleen, mikä vaikuttaa myös taiteen perusopetuksen avustuksiin. Lakiehdotuksessa uutena pykälänä tuodaan esille yhteistyö, mikä joustavoittaa opetuksen toteutusta ja helpottaa oppimispolkujen muodostamista.

Johtopäätökset:

Elinikäisen oppimisen palvelualue tarjoaa erilaisia ja osittain myös maksuttomia harrastusmahdollisuuksia vantaalaisille lapsille ja nuorille. Aikuisopiston vapaan sivistystyön kurssien kautta aikuisille on tarjolla mahdollisuuksia osallistua erilaiseen harrastustoimintaan ja itsensä kehittämiseen. Aikuisopisto on tiiviisti mukana myös maahanmuuttajien kotouttamisessa tarjoamalla eritasoisia suomen kielen kursseja. Uusi kotouttamislaki ja työllisyyspalvelujen siirto kunnille tiivistää aikuisopiston yhteistyötä työllisyyspalvelujen kanssa entisestään. Palvelualueella tehdään myös vuoden 2025 alusta perustetun Lasten ja nuorten juhlarahaston tukipäätökset. Rahastosta myönnetyllä tuella mahdollistetaan ohjatut ja tavoitteelliset harrastukset myös pienituloisten perheiden lapsille.

Palvelualueen tavoitteena oli kasvattaa asiakasmääriään ja kehittää palveluja niin, että palvelutarjonnassa otetaan entistä paremmin huomioon Vantaan suuralueiden alueelliset tarpeet sekä yleisesti muuttuvat palvelutarpeet. Lisäksi erilaisten palvelujen kehittämistä ja asiakkaan palvelujen hyödyntämistä

edistävien palvelu- tai harrastuspolkujen luominen oli tavoitteena. Asiakasmäärät nousivat tavoitellusti ja palvelukokonaisuuden kartoitusten myötä suuralueiden erilaiset palvelutarpeet saadaan otettua paremmin huomioon. Palvelu- ja harrastuspolkujen kehittäminen jatkuu edelleen.

Suosituksset:

Tarkastuslautakunta korostaa elinikäisen oppimisen palvelualueen merkitystä yhteisöllisyyden, osallisuuden ja kotoutumisen vahvistajana sekä maksuttomien palvelujen saavutettavuutta. Lautakunta suosittelee palvelujen kehittämisen jatkamista sekä Lasten ja nuorten juhlarahaston tukien vaikuttavuuden seuranta, erityisesti tuen saajien määrän ja harrastamisen lisääntymisen sekä segregaat-ion ehkäisyn osalta.

9. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä, jota toteutetaan laajana yhteistyönä kaupungin toimialojen, hyvinvointialueen, seurakuntien, järjestöjen sekä muiden kumppaneiden kanssa. Työ perustuu valtuuston hyväksymään hyvinvointisuunnitelmaan. Hyvinvointi rakentuu useista toisiinsa kytkeytyvistä ulottuvuuksista, kuten terveydestä, yhteisöllisyydestä, elinympäristöstä, oppimisesta sekä työstä ja toimeentulosta. Arvioinnissa painottuvat erityisesti kuntalaisten fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen ja liikunnallisen elämäntavan edistäminen.

Kuva: Sakari Manninen, Kuusijärven luonto- ja virkistysalue

Hyvinvoinnin tila Vantaalla

Hyvinvointikertomus kokoaa ajantasaisen tiedon vantaalaisten hyvinvoinnin tilasta sekä arvioi toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Vantaalle ovat tyyppisiä kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus sekä alueellinen eriytyminen, jotka näkyvät hyvinvointieroina. Harrastustoimintaan osallistumiseen vaikuttavat kieli- taidon lisäksi myös kulttuuriset käsitykset vapaa-ajasta ja harrastamisesta. Vaikka elintavoissa on havaittavissa myös myönteistä kehitystä, fyysinen aktiivisuus on monilla edelleen vähäistä. Fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn mittareilla Vantaa sijoittuu kuutoskaupunkien vertailussa heikoimpaan päähän.

Liikkumattomuudella on paitsi merkittäviä terveysvaikutuksia myös huomattavia taloudellisia seurauksia. Vantaalla liikkumattomuuden ja paikallaanolon yhteiskustannukset vuositasolla ovat noin 123 miljoonaa euroa. Arvio perustuu UKK-instituutin liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannuslaskuriin.

Lasten ja nuorten kestävyyskunto on heikentynyt ja sukupuolten väliset erot ovat poikkeuksellisen suuria. Erityisesti tyttöjen liikkuminen on vähentynyt digitalisaation ja lisääntyneen ruutuajan myötä. Lukiolaisten vähäinen liikkuminen on ollut pitkään tunnistettu haaste. Sen sijaan työikäisten sekä ammatillisen opiskelijoiden fyysinen aktiivisuus on kehittynyt myönteiseen suuntaan. Ikääntyneen väestön osalta keskeisiä haasteita ovat toimintakyvyn ylläpito ja arjessa selviytyminen, ja merkittävä osa ikääntyneistä alittaa terveystieteiden suositukset. Väestörakenteen muutokset ja jatkuva muuttoliike vaikeuttavat tulosten tulkintaa, sillä Vantaalle muuttaa paljon väestöä, jonka hyvinvointi on keskimääräistä heikompi. Tämä korostaa tarvetta pitkäjänteiselle seurannalle ja kohdennetuille toimenpiteille.

Liikkuminen hyvinvoinnin edistäjänä

Vuonna 2024 hyväksytty liikkumisohjelma tarkastelee fyysistä aktiivisuutta eri ikäryhmissä ja huomioi myös toimintarajoitteiset asukkaat. Ohjelman tavoitteena on lisätä liikkumista ja vähentää liikkumisen esteitä arjessa. Se on valmisteltu laajassa yhteistyössä liikuntaseurojen, yhdistysten, asukkaiden ja päättäjien kanssa, ja sitä toteutetaan vuosina 2024–2027.

Ohjelman toteutumisen seuranta ohjaa seuraavan ohjelmakauden valmistelua. Liikkumista tukevat myös muut kaupungin linjaukset, kuten vuodelle 2025 laadittu vammaispoliittinen ohjelma, jossa on huomioitu soveltavan liikunnan kehittäminen.

HYTE-työn koordinaatio on keskitetty kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle. Koordinaatioon on käytettävissä kahden henkilön työpanos. HYTE-työtä tehdään kaikilla toimialoilla:

- kasvatus ja oppiminen tukee hyvinvointia varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle,
- vapaa-ajan palvelut edistävät liikuntaa ja kulttuuria,
- kaupunkiympäristö vastaa fyysisistä puitteista ja
- elinvoima vastaa työllisyydestä ja kotoutumisesta.

Koordinoinnista vastaavan toimialan mukaan resurssit riittävät lakisääteisten tehtävien hoitamiseen (esimerkiksi liikuntapaikkojen ylläpito), mutta vaikuttavuutta edistävät rakenteellisemmat toimet edellyttäisivät lisäresursseja. Käytännössä tämä tarkoittaa, että liikkumishjelman yksilötason toimenpiteet, kuten hyvinvointimentorointi tai kouluPT-toiminta, saavuttavat täyden potentiaalinsa vasta kytkeytyneinä liikuntapaikkasuunnitelman infrastruktuuri-investointeihin, lähiliikuntapaikkaverkoston tihentämiseen ja kaupunkiympäristön kehittämiseen liikkumismyönteiseksi.

Kuntalaisten fyysisen aktiivisuuden lisääminen

Vuoden 2025 sitovana tavoitteena oli lisätä kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta kahden mittarin perusteella:

- terveystieteiden mukaisen liikkumisen lisääntyminen 5., 8. ja 9. luokkalaisilla sekä toisen asteen opiskelijoilla, ja
- hyvinvointivalmennukseen osallistuneiden toimintakyvyn paraneminen siten, että fyysinen aktiivisuus ja koettu terveys lisääntyvät vähintään puolella osallistujista.

Edistämistoimien kokonaisuus oli laaja: Move your koulu -hanke peruskouluissa, liikuntaneuvonta toisen asteen oppilaitoksissa, ryhmämuotoinen ohjaus unesta, ravitsemuksesta ja fyysisestä aktiivisuudesta sekä mahdollisuus liikuntatilojen käyttöön opetuspäivän aikana. Toimet toteutettiin yhteistyössä hyvinvointialueen opiskeluhoiton kanssa. Terveystieteiden mukaisen liikkumisen osuus

mainituista luokka-asteista on pysynyt muilta osin ennallaan, lukuun ottamatta lukiolaisia, joiden kohdalla tilanne on heikentynyt.

Mittari	Lähtötaso	Tavoite 2025	Toteuma 2025	Arvio
Move!-sum- maindikaattori (5. ja 8 luokka)	40,7 %	Laskee	41,3 % (+0,6 %- yksikköä)	Ennallaan
Yläkoulu (8.–9. luokka, KTK)	28,2 %	Laskee	28,0 % (-0,2 %- yksikköä)	Ennallaan
Ammatilliset (KTK)	34,4 %	Laskee	34,0 % (-0,4 %- yksikköä)	Ennallaan
Lukio (KTK)	28,6 %	Laskee	30,0 % (+1,4 %- yksikköä)	Heikentynyt

Sen sijaan hyvinvointivalmennuksen ja elintapaneuvonnan tulokset olivat selvästi myönteisiä:

- 66 prosenttia asiakkaista koki fyysisen aktiivisuutensa lisääntyneen ja
- 84 prosenttia asiakkaista koki terveydentilansa parantuneen.

Toinen mittari saavutettiin kokonaan.

Vaikka sitovan tavoitteen mittaroinnissa korostuvat lapset ja nuoret, on fyysisen aktiivisuuden edistämässä huomioitu kaikki ikäryhmät, esimerkiksi ohjatun liikunnan tarjonnasta löytyy vaihtoehtoja kaiken ikäisille. Lisäksi tarjolla on myös maksuttomia, kaikille avoimia virtuaalijumppia, joihin osallistuminen on mahdollista suoraan kotoa. Erityisesti ikääntyneille suunnattu palvelu on sporttikortti, jolla yli 65-vuotiaat pääsevät Vantaan kaupungin uimahalleihin ja kuntosaleille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (HYTE-kerroin)

Kuntien hyte-työtä tukee HYTE-kerroin, jonka tarkoituksena on kannustaa kuntia pitkäjänteiseen hyvinvoinnin edistämiseen. HYTE-kerroin muodostuu 21 indikaattorista, jotka jakautuvat kahteen ryhmään:

- Prosessi-indikaattorit (15 kappaletta): kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
- Tulosindikaattorit (6 kappaletta): kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niissä huomioidaan kahden viimeisimmän vuoden välinen muutos.

Vantaan HYTE-kertoimen tulokset vuosilta 2022–2025 (taulukko alla) osoittavat, että erityisesti prosessi-indikaattorien keskiarvot ovat laskeneet vuoden 2023 jälkeen. Tulosindikaattorit puolestaan paranivat hieman vuonna 2025, mutta väestötason muutokset eivät kokonaisuudessaan vielä vastaa tehtyjä toimenpiteitä. HYTE-kertoimen kautta jaetaan valtakunnallisesti yli 100 miljoonaa euroa vuodessa. Vantaan osuus oli vuonna 2025 noin 5,2 miljoonaa euroa.

Taulukko: Vantaan HYTE-kerroin vuosina 2022–2025.

Indikaattori	2022	2023	2024	2025
Prosessi-indikaattorit	85	85	77	77
Tulosindikaattorit	69	60	53	57
Kokonaiskerroin	77	72	65	67

Johtopäätökset:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu Vantaalla laajana poikkihallinnollisena yhteistyönä, johon osallistuvat kaupungin toimialat, hyvinvointialue, järjestöt sekä muut kumppanit. Työtä ohjaavat muun muassa hyvinvointisuunnitelma ja liikkumisohjelma, joiden tavoitteena on muun muassa lisätä kaikenikäisten fyysistä aktiivisuutta ja kaventaa hyvinvointieroja. Viime vuosien

toimenpiteet – kuten liikuntaneuvonnan laajentaminen, Move! -prosesseja tukevat toimintamallit ja hyvinvointivalmennuksen vakiinnuttaminen – ovat parantaneet erityisesti aikuisväestön hyvinvointia. Sen sijaan peruskoululaisten ja toisen asteen opiskelijoiden fyysinen aktiivisuus ei ole kokonaisuutena parantunut, vaikka yksittäisissä ryhmissä on havaittavissa myönteistä kehitystä.

Kokonaisuutena Vantaa tekee laaja-alaista, tavoitteellista ja suunnitelmallista fyysisen aktiivisuuden edistämistyötä, mutta väestörakenteen muutokset ja jatkuva muuttoliike haastavat tulosten näkyväksi tekemistä. Väestön vaihtuvuus tuo mukanaan uusia tuen tarpeita ja voi osittain peittää toteutettujen toimien vaikutuksia.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta korostaa tarvetta vahvistaa erityisesti lasten, nuorten ja ikääntyneiden fyysistä toimintakykyä tukevia palveluja, sillä näiden väestöryhmien hyvinvoinnin haasteet ovat lisääntyneet. Toimia tulee kohdentaa erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleviin.

Lisäksi HYTE-työn seuranta ja raportointia on tarpeen vahvistaa, jotta toimenpiteiden vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti nopeasti muuttuvassa väestörakenteessa. Keinovalikoimaan tulee edelleen lisätä laaja-alaisia, vaikuttavaksi todettuja yksilön hyvinvointia edistäviä menetelmiä.

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen tulee integroida johdonmukaisesti varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle asti, jotta lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky vahvistuu kokonaisvaltaisesti ja pitkäjänteisesti.

10. Rakennusvalvonta

Kuva: Sakari Manninen

Rakennusvalvonta ohjaa ja valvoo Vantaalla tapahtuvaa rakentamista ja siihen liittyviä lupamenettelyjä. Sen tehtävänä on varmistaa terveellinen, turvallinen, ekologisesti kestävä ja kaupunkikuvallisesti laadukas rakennettu ympäristö sekä tukea sujuvaa ja kestävää rakentamista. Rakennusvalvonta osallistuu pientalotuotantoa lisäävien suunnitelmien valmisteluun ja edistää kaupungin resurssivii-
saus- ja Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteita sekä yhtenäisten käytäntöjen kehittämistä suurten kaupunkien Topten-verkoston kautta.

Tehtäviin kuuluvat rakentajien neuvonta, rakentamis- ja maisematyölupien käsittely, niihin liittyvät tarkastukset sekä rakennetun ympäristön kunnon ja ylläpidon valvonta. Lisäksi rakennusvalvonta vastaa rakentamisen arkisto- ja

tietopalveluista. Rakentamisen laadusta vastaa hankkeeseen ryhtyvä, kun taas rakennusvalvonta toimii riippumattomana viranomaisena. Toiminta perustuu ensisijaisesti oikeusharkintaan: lupa on myönnettävä, jos lain edellytykset täyttyvät. Tarkoituksenmukaisuusharkintaa sovelletaan erityisesti suunnittelutarvealuiden sijoittamisedellytyksissä ja poikkeamislupien käsittelyssä.

Tuloskortti- ja taloustavoitteet

Vuonna 2025 valmistui 163 pientaloasuntoa, mikä jäi selvästi 400 asunnon tavoitteesta. Uuden lainsäädännön toimeenpano ja prosessien päivitykset eteni-
vät, mutta lupakäsittelyn määräaikatavoitteet eivät toteutuneet kaikilta osin. Vuotta leimasivat myös lausuntotyöt RYTJ-asetuksesta ja alueidenkäyttölain luonnoksesta. Rakennusjärjestyksen uudistaminen on edennyt, ja uudistettu rakennusjärjestys on tulossa voimaan vuoden 2026 aikana.

Kiertotalouden periaatteet on sisällytetty kaavoitukseen, ja uuteen rakennusjärjestykseen valmistellaan määräyksiä niiden edistämiseksi. Kiilan kiertotalousalueen selvitykset valmistuivat, ja merkittävässä kaavoissa ohjataan kiertotalouteen. Henkilöstö- ja johtamisnäkökulmasta Kunta10-tuloksiin perustuvat kehittämistoimet ja yhteisöllisyyttä vahvistavat käytännöt toteutuivat, ja valmentava johtaminen on vahvistunut.

Toimintakate heikkeni vuodesta 2023 vuoteen 2024, jolloin se painui miljoona euroa alijäämäiseksi. Vuonna 2025 toimintakate parani hieman, mutta jäi edelleen selvästi alijäämäiseksi, noin -0,8 miljoonaa euroa.

Tilastot ja resurssit

Seuraaviin taulukoihin on koottu keskeisiä tilastotietoja vuosilta 2023–2025. Vertailutietona on esitetty kymmenen vuoden keskiarvo, joka antaa kokonaiskuvan pidemmän aikavälin tasosta.

Taulukko: Tilastotietoa lupahakemuksista.

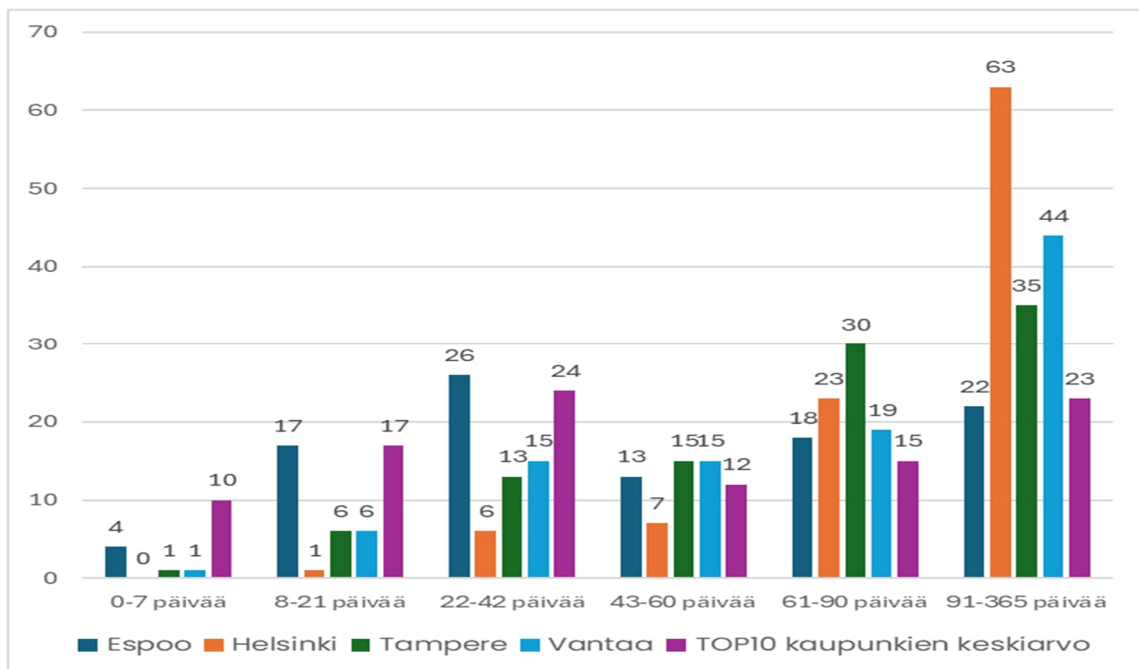
Tilastotietoa lupahakemuksista	2023	2024	2025	10:n vuoden keskiarvo	2025 ero prosentteina keskiarvoon
Erilaisia hakemuksia, joista	821	784	616	949	-35
rakennuslupia	392	342	334	517	-35
muutoslupia tai pidentyksiä	129	139	146	130	12
toimenpidelupia	300	303	136	302	-55

Taulukko: Tilastotietoa myönnettyistä luvista.

Tilastotietoa myönnettyistä luvista	2023	2024	2025	10:n vuoden keskiarvo	2025 ero prosentteina keskiarvoon
Asuntojen lukumäärä, josta	1128	537	388	2774	-86
1 huone	212	84	58	951	-94
2 huonetta	394	153	56	880	-94
3 huonetta	314	179	111	592	-81
4 huonetta	170	90	107	264	-59
5 huonetta	33	25	46	68	-32
6 huonetta tai enemmän	5	6	10	19	-47
Pientaloasuntojen lukumäärä yhteensä, josta	270	135	198	429	-54
Omakotitalo-, paritalo- ja erillistaloasuntojen lukumäärä	215	110	154	331	-53
Rivitaloasuntojen lukumäärä	55	25	44	98	-55

Vuonna 2024 uudisrakentamislupien keskimääräiset käsittelyajat olivat Espoossa valittujen vertailukaupunkien lyhyimmät ja Helsingissä pisimmät, ja Vantaa sijoittui tältä osin lähelle Tampereen tasoa. Henkilöresursseihin suhteutettuna Vantaan käsittelyajat vastaavat muiden suurten kaupunkien tasoa. Vuonna 2025 Vantaalla uudis-, korjaus- ja maisematyöluvat ratkaistiin keskimäärin 120 päivässä. Käsittelyaikoihin vaikuttivat hakijoista johtuvat viiveet, kuten puutteelliset suunnitelmat ja täydennysten myöhästymisen. Rakennusvalvonnassa työskentelee Vantaalla 42 henkilöä, joista kolme tehtävää on täyttämättä. Päällikkö-, lupakäsittely- ja valvontatehtävissä toimii 39 asiantuntijaa. Vertailun vuoksi Helsingissä vastaavaa henkilöstöä on 90 ja Espoossa 46, ja Helsingin henkilöstömäärän arvioidaan kasvavan vuoden 2026 aikana vielä 18 henkilöllä. Koska tehtäviin ei ole suoraan pätevöittäviä koulutusohjelmia, toiminnan laatu perustuu pitkälti työssä oppimiseen ja kokeneen henkilöstön pysyvyyteen. Seuraavassa kuviossa esitetään vertailu uudisrakentamislupien keskimääräisistä käsittelyajoista valituissa kaupungeissa vuonna 2024.

Kuvio: Uudisrakentamislupien käsittelyaikavertailu vuodelta 2024 (prosenttia).

Asiakaspalaute

Asiakaspalautetta kerätään automaattisilla kyselyillä rakennusluvan myöntämisen ja katselmusten jälkeen. Vuonna 2025 palautteita saatiin 266, ja tulokset olivat hyviä: kysymysten keskiarvot vaihtelivat välillä 3,7–4,2 asteikolla 1–5 (1=heikoin, 5=paras). Palautteiden erittely hanketyypeittäin (esimerkiksi pientalo, kerrostalo, uudis- tai korjaushanke) ja vastaajaryhmittäin (luvanhakija, suunnittelija, työnjohtaja) tukee toiminnan kehittämistä. Kyselyissä on mahdollisuus myös avoimeen palautteeseen.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus

Uusi rakentamislaki tuli voimaan vuoden 2025 alussa, ja osa sen säännöksistä astui voimaan vuoden 2026 alussa. Samalla maankäyttö- ja rakentamislaita poistettiin rakentamista koskevat säännökset, ja jäljelle jäävä osa nimettiin alueidenkäyttölainsäädännön osaksi, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 aikana. Lain toimeenpano edellyttää kunnissa muun muassa hallintosäännön ja taksojen päivittämistä sekä uuden rakennusjärjestyksen laatimista 1.1.2027 mennessä. Laki muutti myös luvanvaraisuutta, mikä on vähentänyt lupamääriä ja lisännyt neuvonnan tarvetta. Vuoden 2026 alussa voimaan tulleita uusia vaatimuksia ovat muun muassa:

- rakennuslupahakemusten toimittaminen tietomallina tai muuna koneluettavana tietona
- rakennusten vähähiilisyyttä ja hiilijalanjäljen raja-arvoja koskevat säännökset
- rakentamislupien käsittelyaikatakuu ja siihen liittyvät seuraamukset määräajan ylityksestä.

Rakentamislupa vaaditaan jatkossa kaikille asuinrakennuksille, mutta alle 30 neliömetrin rakennuksille ja alle 50 neliömetrin katoksille lupaa ei edellytetä. Lupamenettelyä on yksinkertaistettu siten, että käytössä on vain rakentamislupa; toimenpidelupa ja ilmoitusmenettely ovat poistuneet. Maisematyö-, purkamis- ja poikkeamisluvat säilyivät ennallaan. Pienten rakennusten lupavaatimuksen poistuminen vähentää rakennusvalvonnan tulokertymää arviolta 3–5 prosenttia, ja

suurten hankkeiden väheneminen vaikuttaa tuloihin tätäkin enemmän. Talouden tasapainottamiseksi kaupunkiympäristölautakunta päätti maltillisista taksankorotuksista tammikuussa 2026, mutta niistä huolimatta tulot eivät riitä kattamaan menoja vuonna 2026.

Vuoden 2026 alussa voimaan tullut käsittelyaikatakuu velvoittaa ratkaisemaan rakentamislupahakemuksen kolmen kuukauden (vaativissa hankkeissa kuuden kuukauden) kuluessa siitä, kun hakemusaineisto on riittävä. Mikäli määräaika ylittyy kunnasta johtuvista syistä, kunnalla on velvollisuus palauttaa 20 prosenttia lupamaksusta jokaiselta viivästyskuukaudelta. Lainsäädäntö lisää rakennusvalvonnan dokumentointitarvetta, sillä viivästysten syyt on pystyttävä osoittamaan selkeästi. Tämä voi johtaa siihen, että lupia myönnetään aiempaa useammin ehdollisina, mikä korostaa prosessien sujuvuuden ja riittävien resurssien merkitystä.

Vantaan uusi rakennusjärjestys

Vantaa uudistaa rakennusjärjestyksensä vastaamaan uutta lainsäädäntöä. Valmistelussa korostuvat vihertehokkuus, puiden säilyttäminen, lintuturvallisuus, vettä läpäisevät materiaalit, työmaiden hule- ja kuivatusvesien hallinta sekä rakennusten muunneltavuus. Rakennusjärjestys tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi touko-kesäkuussa 2026.

Johtopäätökset:

Laajat lainsäädäntömuutokset, rakentamisen matalasuhdanne ja talouden heikentyminen ovat muodostaneet merkittäviä haasteita rakennusvalvonnalle.

Näistä paineista huolimatta viranomaistehtävät on hoidettu asianmukaisesti, ja asiakaspalautteen perusteella palvelun laatu on pysynyt hyvällä tasolla.

Tuloskorttitavoitteista erityisesti kiertotalouden edistäminen ja työyhteisöä koskevat kehittämistoimet ovat edenneet suunnitellusti. Sen sijaan pientalotuotannon lisääminen jäi asetetusta tavoitteesta.

Rakennusvalvonnan talous on heikentynyt selvästi viime vuosina. Lupahakemusten vähäisyys, lupakynnyksen nousu ja suurten hankkeiden määrän lasku ovat johtaneet alijäämääseen toimintakatteeseen. Talouden tasapainottamiseksi on päätetty maltillisista taksankorotuksista. Uusi lainsäädäntö lisää työmäärää muun muassa tietomallivaatimusten ja käsittelyaikatakuun vuoksi, mikä korostaa riittävien resurssien tärkeyttä.

Henkilöstöresurssien osalta keskeinen haaste on osaajapula ja perehdyttämisen pitkä kesto. Koska tehtäviin ei ole suoraan päteviä koulutusohjelmia, uuden henkilöstön osaamisen kehittyminen vie vuosia. Tämä korostaa kilpailukykyisten työolojen, henkilöstön pysyvyyden ja toiminnan jatkuvuuden merkitystä rakennusvalvonnan laadun turvaamisessa.

Suosituks:

Tarkastuslautakunta toteaa, että rakentamislupahakemusten käsittelyaikatakuu on yksi uuden lainsäädännön keskeisimmistä velvoitteista, ja määräaikaisten ylityksistä aiheutuvat taloudelliset seuraamukset voivat olla merkittäviä. Lisäksi viivästysten syihin liittyvä näyttövelvollisuus lisää huomattavasti rakennusvalvonnan dokumentointitarvetta. Lautakunta korostaa tämän vuoksi riittävien resurssien turvaamisen tärkeyttä sekä toiminnan tarkoituksenmukaista organisointia ja tehokkuutta, jotta tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti ja viivästysriskit minimoiden.

11. Kiinteistöt ja tilat

Kiinteistöt ja tilat palvelualue vastaa Vantaan toimitiloista sekä asumisen, kiinteistöjen ja maanhallinnan palveluista. Palvelualueen sisällä mittaus- ja geopalvelut vastaavat kaupungin kartta- ja paikkatietoaineistoista, niiden ylläpidosta ja katselupalveluista sekä rakennustöiden valvonta- ja maastomittauksista, maaperätutkimuksista ja geoteknisistä asiantuntijapalveluista. Toimitilajohtaminen tuottaa toimialoille tarkoituksenmukaisia toimitilaratkaisuja, vastaa kiinteistöjen

kunnossapidosta ja osallistuu rakentamisen investointiohjelman laatimiseen. Kiinteistöjen operatiivinen hoito on pääosin Vantaan Tilapalvelut Vanzzi Oy:n vastuulla. Kiinteistöhallinta ja asuminen puolestaan vastaa kaupungin maa- ja asuntopolitiikan toteuttamisesta, maanhankinnasta ja -luovutuksesta, kiinteistökehityksestä sekä asunto- ja toimitilavuokrauksesta. Kiinteistöhallinnan ja asumisen yksiköstä tilahallinta ja asuntovuokraus ovat nettobudjetoituja.

Vuoden 2025 tuloskorttitavoitteet

Palvelualueen tuloskortti sisältää toiminnan kannalta keskeiset tavoitteet, jotka painottuvat sitovien talousarviotavoitteiden toteuttamiseen, strategisten kärkihankkeiden edistämiseen ja johtamisen kehittämiseen. Tavoitteet toteutuivat kokonaisuutena myönteisesti: noin 65 prosenttia tavoitteista toteutui täysin tai osittain. Toteutumatta jääneet tavoitteet liittyivät pääosin talouteen, erityisesti maanmyyntitulojen merkittävään alitukseen ja asuntotuotannon jäämiseen tavoitteesta. Myös pientaloasuntojen valmistumismäärät jäivät selvästi tavoitelusta.

Talouden toteutuminen

Talousarvion toteutumaa tarkastellaan brutto- ja nettoyksiköittäin. Bruttoyksikön sitova taloustavoite asetetaan lautakuntatasolla (kaupunkitilalautakunta), kun taas nettoyksikössä sitova tavoite on toimintakate. Talousvertailut vuosilta 2023–2025 esitetään taulukoissa A ja B.

Taulukko A: Kiinteistöt ja tilat palvelualueen bruttoyksikön talousvertailu (1 000 euroa).

	2023	2024	2025	TA2025
Toimintatulot	18 493	22 115	14 092	34 296
Toimintamenot	-29 773	-29 864	-32 297	-31 483
Toimintakate	-11 280	-7 749	-18 205	2 813

Taulukko B: Kiinteistöt ja tilat palvelualueen nettoyksikön talousvertailu (1 000 euroa).

	2023	2024	2025	TA2025
Toimintatulot	191 256	206 947	216 912	225 258
Toimintamenot	-89 355	-100 385	-103 458	-108 237
Toimintakate	101 901	106 562	113 454	117 021

Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna tulot jäivät selvästi odotettua heikomiksi tonttimyynnin vähäisyyden vuoksi: bruttoyksikössä tulot alittuivat 20,2 miljoonaa euroa ja menot ylittyivät 0,8 miljoonaa euroa. Nettoyksikössä tulot alittuivat 8,3 miljoonalla eurolla ja menot 4,8 miljoonalla eurolla, mikä johti 3,5 miljoonaa euroa tavoiteltua heikompaan toimintakatteeseen. Kaupungin taloustilanne edellyttää toimialalta vuodelle 2026 yhteensä kahdeksan miljoonan euron sopeutusta, joka sisältää lisätuloja (hulevesimaksut, taksankorotukset), menoleikkauksia sekä toiminnan priorisointia ja toimintatapojen uudistamista. Tämä vaikuttaa väistämättä myös palvelutasoon.

Keskeisiä tunnuslukuja

Toiminnan tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat keskeiset tunnusluvut vuosilta 2023–2025 on koottu taulukoihin C ja D.

Taulukko C: Toiminnan tunnuslukuja (bruttoyksikkö).

Tunnusluku	2023	2024	2025	TA2025
Valmistuneet asunnot	3 115	901	573	1 010
Valtion tukemia vuokra-asuntoja (sisältyy valmistuneiden asuntojen yhteismäärään)	440	164	174	221
Maanmyyntivoitot, 1 000 euroa	8 790	11 714	3 398	24 500
Maanvuokratulot, 1 000 euroa	7 232	8 458	8 657	8 000
Tonttijaon laadinnan kesto-aika, vuorokautta	55	55	54	50
Uudisrakentaminen ^{*)} , brm ²	7 249	5 477	8 135	9 330

^{*)} Ei sisällä leasing- ja vuokrapaviljonkihankkeita. Tilinpäätökset 2023–2024 eivät sisällä pysäköintirakennuksia ja väistötiloja.

Valmistuneiden asuntojen määrä laski voimakkaasti vuodesta 2023 vuoteen 2025. Valtion tukemien vuokra-asuntojen määrä väheni, mutta niiden suhteellinen osuus valmistuneista kasvoi. Maanmyyntivoitot vaihtelivat voimakkaasti ja laskivat selvästi vuonna 2025. Maanvuokratulot pysyivät vakaalla tasolla. Tonttijaon laadinnan kesto lyheni hieman vuosien 2023–2025 aikana.

Taulukko D: Toiminnan tunnuslukuja (nettoyksikkö).

Tunnusluku	2023	2024	2025	TA2025
Toimitilamäärä, m ²	812 304	818 605	853 205	839 908
Konserniyhtiöiltä vuokrattuja tiloja	139 790	137 829	160 554	155 174
Konsernin ulkopuolelta vuokratut tilat	71 791	81 123	76 555	76 604
Vuokrattavissa olevat tyhjät tilat, m ²	5 909	8 581	10 751	6 628

Toimitilamäärä kasvoi tarkastelukaudella tasaisesti ja tyhjiä tilojen lisääntyminen korostaa käyttöasteen seuranta. Vuokrattujen tilojen määrässä oli vuosittaisia vaihteluita, erityisesti konserniyhtiöiltä vuokratuissa tiloissa.

Henkilöstö

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys ovat parantuneet, vaikka vaihtuvuus on tavanomaisella tasolla. Uudet etätölinjaukset ja muutto uusiin toimitiloihin ovat lisänneet työhyvinvointia parantuneen sisäilman ja lisääntyneiden kohtaamisen kautta. Samalla vetäytymistilojen puute ja työrauhan heikentyminen ovat aiheuttaneet haasteita. Syksyllä 2026 toteutettava Kunta10-kysely ohjaa tulevia kehittämistoimia.

Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset

Kaupunginvaltuuston vuonna 2022 hyväksymät maa- ja asuntopoliittiset linjaukset ohjaavat Vantaan vastuullista ja taloudellisesti kestävästä maankäytöstä sekä asuntotuotantoa. Linjausten tavoitteena on tukea vetovoimaisia asunto- ja työpaikka-alueita sekä varmistaa tasapuolinen ja kilpailua edistävä tontinluovutus. Toimenpiteitä on yhteensä 74, joista vuosina 2020–2024 toteutui kokonaan 76 prosenttia ja osittain 19 prosenttia. Vain viisi prosenttia jäi toteutumatta, pääosin matalasuhdanteen ja heikon markkinatilanteen vuoksi asuntorakentamiseen liittyvissä toimissa. Muut osa-alueet, kuten maapolitiikka, kaavoitus ja tontinluovutus, etenivät pääosin suunnitellusti.

Lunastuslain muutos

1.8.2025 voimaan tullut lunastuslain uudistus nosti lunastuskorvauksia huomattavasti. Markkina-arvon lisäksi maksettava kiinteä 25 prosentin korotus kasvattaa suoraan kaupungin maanhankinnan kustannuksia ja heikentää talousarvion ennustettavuutta. Muutoksella on laajat vaikutukset investointiohjelmiin sekä kaavoituksen ja infrarakentamisen aikatauluihin. Käytännössä kustannusnousu on näkynyt esimerkiksi Vantaan ratikan katualueiden maanhankinnan lisäkuluna.

Kiinteistöjärjestelyt hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueuudistus muutti kaupungin tilatarpeita ja edellyttää laajojen kiinteistöjärjestelyjen toteuttamista. Valmistelu tehdään tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Pitkäaikaisten vuokrasopimusten valmistelu jatkuu, mutta osa sopimuksista viivästyi vuonna 2025. Niiden odotetaan valmistuvan kevään ja kesän 2026 aikana, mikä on edellytys kaupungin kiinteistöjen tehokkaalle myynnille ja parhaiden mahdollisten myyntihintojen saavuttamiselle. Valmistelutyö tuottaa samalla tarkemman kokonaiskuvan hyvinvointialueen palveluverkon tulevista tilatarpeista.

Yhteistyö ja asiakaspalautteen hyödyntäminen

Kiinteistöihin ja tiloihin liittyvä yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on kokonaisuutena vakiintunutta ja toimivaa, vaikka yksittäisillä osa-alueilla on edelleen kehittämistarpeita. Myös rakennuttajien kanssa tehtävä yhteistyö jatkuu heikosta markkinatilanteesta huolimatta, ja sitä kehitetään osapuolten tarpeiden ja toimintaympäristön muutosten mukaisesti.

Kaupungin palautekanavaan saapuu vuosittain yli 10 000 palautetta, joista suuri osa kohdistuu kaupunkiympäristön toimialaan. Palaute tukee päätöksentekoa ja asukasvuoropuhelua, ja sitä täydennetään rakennuttajilta vuosittain kerättävällä palautteella. Palauteaineistoa hyödynnetään suunniteltaessa koulutuksia ja muita kehittämistoimia.

Vuonna 2025 käynnistettiin asiakkuuksien kehittämisprojekti, jossa kartoitettiin sisäisten asiakkaiden ja kumppanuuksien nykytilaa haastattelujen, kyselyjen ja toimialafoorumien avulla. Projektin tavoitteena on vahvistaa asiakasymmärrystä, yhdenmukaistaa yhteistyökäytäntöjä ja luoda asiakaslähtöinen toimintamalli. Kehittämistoimet sisältävät johdon ja esihenkilöiden työpajoja, palvelualuekohtaisia tilaisuuksia sekä toimialafoorumeja. Kiinteistöt ja tilat -palvelualueella on keskeinen rooli kokonaisuuden edistämisessä.

Yritysten houkuttelu Vantaalle

Yritysten houkuttelemisen sijoittumaan Vantaalle on keskeinen osa kaupungin elinvoiman vahvistamista. Tämä edellyttää riittävää ja yritysten tarpeisiin sopivaa tonttitarjontaa. Uusi kaavoitusohjelma tukee tavoitetta avaamalla uusia työpaikka-alueita. Työpaikkatonttien tiedot ovat selkeästi löydettävissä kaupungin verkkosivuilla, ja tonttikyselyihin vastataan nopeasti sekä yritysten tarpeisiin ratkaisuja etsien. Lisäksi varmistetaan asiakaspalvelun riittävät resurssit. Tavoitetta edistetään tiiviissä yhteistyössä asemakaavoituksen, infrarakentamisen ja elinvoimapalvelujen kanssa, ja oma toiminta tukee Vantaan myönteisen imagon vahvistamista.

Digitalisaatio

MATTI-järjestelmä on palvelualueen digitalisaation keskeinen kehittämiskohde. Se yhdistää paikkatiedon ja toiminnanohjauksen, vähentää päällekkäistä työtä ja parantaa prosessien tehokkuutta sekä sidosryhmäviestintää. Järjestelmä tukee myös ajantasaisen tilannekuvan muodostamista ja vahvistaa tiedolla johtamista.

Uusi investointien ohjausmalli

Kaupungin kasvunhallintaa haastavat muun muassa asuntotuotannon hiipuminen, muuttajien sosioekonomisen rakenteen painottuminen alempiin tuloluokkiin sekä investointien jääminen jälkeen väestönkasvusta. Lisäksi yritystontteja kaavoitetaan niukasti ja palveluverkon ohjauksessa on ollut puutteita. Aiemmin investointeja on tarkasteltu toisistaan erillisinä kokonaisuuksina, mikä on johtanut ratkaisuihin, joissa konserniyhtiöitä ja ulkoisia vuokrahankkeita on käytetty investointikattoa kiertävinä vaihtoehtoina.

Uuden investointien ohjausmallin tavoitteena on ohjata kaupungin kasvua aiempaa ennakoivammin ja kestävämmiin sekä lisätä investointien vaikutusta ja yhteiskäyttöä. Malli kokoaa yhteen kaupungin omat investoinnit, konserniyhtiöiden hankkeet ja ulkopuoliset vuokravastuut, mikä mahdollistaa kaupunkitasoisen ja läpinäkyvän kokonaiskuvan investointitasosta.

Strategiakaudella 2022–2025 valmisteltu malli on otettu vuoden 2026 osalta laaja-alaisesti yhteistyön pohjaksi. Mallia kehitetään edelleen valtuustokauden 2026–2029 aikana.

Vuosisuunnittelua uudistetaan siten, että rakennushankkeita johdetaan jatkossa yhtenä kokonaisuutena riippumatta toteutusmuodosta. Hankkeet priorisoidaan uuden mallin avulla ja niille valitaan taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisin toteutustapa. Jatkossa palvelut määrittävät kaupungin kasvun suunnan ja sen reunaehdot. Palveluverkon suunnittelussa korostuvat alueellinen tarkastelu ja tiivis yhteensovittaminen kaavoituksen ja infran suunnittelun kanssa. Hankkeita tarkastellaan aiempaa laajempina kokonaisuuksina, ja tiedolla johtaminen vahvistuu ajantasaisen tilannekuvan avulla.

Johtopäätökset:

Tuloskorttitavoitteista noin 65 prosenttia toteutui täysin tai osittain. Talouden toteumaa heikensivät epävarma markkinatilanne ja tonttikysynnän jyrkkä lasku, mikä vaikutti merkittävästi tulojen kertymiseen. Vuodelle 2026 asetettu kahdeksan miljoonan euron sopeutustarve edellyttää sekä lisätuloja että menoleikkauksia, mikä korostaa toiminnan priorisointia, palvelutason tarkastelua sekä toimintatapojen uudistamista ja työn organisoinnin kehittämisen tarvetta. Hyvinvointialueen kanssa valmistellaan edelleen pitkäaikaisia vuokrasopimuksia, joiden valmistuminen on edellytys kiinteistöjen tehokkaalle myynnille ja parhaiden mahdollisten myyntihintojen saavuttamiselle.

Uudet etätyölinjaukset ja muutto uusiin toimitiloihin ovat lisänneet työhyvinvointia parantuneen sisäilman ja lisääntyneiden kohtaamisten myötä, mutta samalla vetäytymistilojen puute ja työrauhan heikkeneminen ovat tuoneet haasteita. Syksyllä 2026 toteutettava Kunta10-kysely ohjaa tarvittavia jatkotoimia.

Lunastuslain muutos on lisännyt yksityisen maan lunastuskustannuksia ja heikentänyt talousarvion ennustettavuutta, mikä kasvattaa maanhankinnan riskejä ja vaikuttaa investointiohjelmien toteutukseen sekä kaavoituksen ja

infrarakentamisen aikatauluihin. Kustannusten nousu näkyy jo esimerkiksi Vantaan ratikan katualueiden maanhankinnan lisäkuluina.

Vuonna 2025 käynnistettiin asiakkuuksien kehittämisprojekti, jonka tavoitteena on vahvistaa asiakasymmärrystä ja yhdenmukaistaa yhteistyökäytäntöjä. Yritysten houkuttelevuus Vantaalle edellyttää riittävää ja yritysten tarpeisiin soveltuvaa tonttitarjontaa. Riittävät asiakaspalveluresurssit sekä tiivis yhteistyö asema-kaavoituksen, infrarakentamisen ja elinvoimapalvelujen kanssa on keskeistä. Lisäksi kaupungin oma toiminta, kuten nopea vastaaminen tonttikyselyihin, tukee myönteisen imagon vahvistamista.

Digitalisaation merkitys kasvaa, ja MATTI-järjestelmä parantaa prosessien tehokkuutta yhdistämällä paikkatiedon ja toiminnanohjauksen. Järjestelmä tuottaa reaaliaikaisen tilannekuvan, joka vahvistaa tiedolla johtamista ja tehostaa sidosryhmäviestintää.

Aiemmin investointeja on tarkasteltu toisistaan erillisinä kokonaisuuksina, mikä on johtanut ratkaisuihin, joissa konserniyhtiöitä ja ulkoisia vuokrahankkeita on käytetty investointikattoa kiertävinä vaihtoehtoina. Uusi investointien ohjausmalli kokoaa yhteen kaupungin omat investoinnit, konserniyhtiöiden hankkeet ja ulkopuoliset vuokravastuut, mikä mahdollistaa kaupunkitasoisen ja läpinäkyvän kokonaiskuvan investointitasosta. Mallia kehitetään edelleen kuluvan valtuustokauden aikana.

Suosituks:

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talouden sopeutustarve sekä lunastuslain muutoksesta aiheutuvat kustannusvaikutukset edellyttävät kaupungilta vahvaa taloudenhallintaa ja investointien selkeää priorisointia. Henkilöstön työhyvinvointia tulee tukea suunnitelmallisesti, ja palautetietoa on hyödynnettävä johdonmukaisesti toiminnan kehittämisessä.

Lautakunta korostaa myös digitalisaation, erityisesti MATTI-järjestelmän, laajempaa hyödyntämistä prosessien tehostamiseksi sekä yhteistyön tiivistämistä hyvinvointialueen ja muiden keskeisten kumppaneiden kanssa palvelujen yhteensovittamiseksi.

Lisäksi lautakunta suosittaa varmistamaan yritysten tarpeisiin soveltuvan tontti- ja sujuvat verkko- ja asiakaspalvelut sekä vahvistamaan kaupungin sisäistä yhteistyötä asemakaavoituksen, infrarakentamisen ja elinvoimapalvelujen välillä, jotta yritysten sijoittumisedellytykset ja kaupungin myönteinen imago vahvistuvat. Kaupungin omistamien tyhjillään olevien tilojen käyttömahdollisuuksia esimerkiksi pienyritystoiminnassa tulee tarkastella.

12. Koulujen ja päiväkotien sisäilmatilanne

Koulujen ja päiväkotien sisäilmasta huolehtiminen

Kiinteistöjen sisäilma-asioista vastaa Vantaan kaupungilla kiinteistöt ja tilat - palvelualue, joka toimii kaupungin toimitilojen omistajana ja vuokranantajana.

Sisäilmaongelmien ratkaisemisesta vastaa erityisesti sisäilmatiimi, johon kuuluu sisäilma-asiantuntijoita sekä LVI-asiantuntija. Yhden vakanssin (LVI-asiantuntija) täyttämättä jääminen on hidastanut reagointiaikoja sisäilmailmoituksiin.

Hyvin monenlaiset asiat vaikuttavat sisäilman laatuun, joten sisäilmaongelmien syiden selvittäminen ja ongelmien hoitaminen vaativat monialaista yhteistyötä. Sen lisäksi on tärkeää, että sisäilman aiheuttamia oireita hoidetaan terveydenhuollossa. Sisäilma-asioihin liittyvää toimintaa koordinoidaan ja kehitetään kaupunki- ja toimialakohtaisissa ryhmissä.

Kaupungin sisäilmaryhmässä on edustajat kaikilta toimialoilta. Ryhmä koordinoi koko kaupungin sisäilmatilannetta, kehittää yhteisiä toimintatapoja ja

prosesseja sisäilma-asioissa sekä vastaa yleisestä tiedottamisesta. *Toimialan sisäilmaseurantaryhmä* koordinoi toimialansa toimitilojen sisäilmatilannetta sekä seuraa korjausten ja muiden toimenpiteiden vaikuttavuutta. Toimialan sisäilmaseurantaryhmä voi päättää *kohdekohtaisen ryhmän* perustamisesta. Näin voidaan tehdä, jos tilanteeseen liittyy voimakas oireilu, poikkeuksellisen laajat vauriot tai olosuhdehaitat tai jos aikataulu tutkimusten, korjausten tai väistötilojen järjestelyn osalta on erityisen pitkä.

Kaupungin sisäilmaprosessi

Tavoitteena on, että kaupungin toimitilat ovat terveellisiä ja turvallisia. Kaupungilla on vuonna 2023 hyväksytty menettelytapaohje sisäilma-asioissa, johon on koottu yhteisesti hyväksytyt menettelytavat. Kaupungin sisäilmaprosessi voidaan jakaa työpaikan, terveydenhuollon ja tilahallinnan vastuulla oleviin osaluaisiin.

Sisäilmaongelmien ehkäisy lähtee *ennakoivista toimista*. Ennakoiviin toimiin kuuluu:

- riskien huomioiminen uudisrakennus- ja korjaussuunnittelussa, materiaali- valinnoissa sekä rakentamisen eri vaiheissa,
- tilojen kuntotarkastukset ja olosuhdeseuranta,
- sisäilmakatselmoinnit kaupungille vuokrattavissa tiloissa,
- käyttäjäpalautteen kerääminen sekä
- huollon ja siivouksen ylläpito ja kehittäminen.

Työpaikalla ilmoitus esihenkilölle käynnistää sisäilmaongelman selvittämisen.

Esihenkilö ohjaa oireilevat terveydenhuoltoon ja tekee tarvittaessa kirjaukset työturvallisuuden ilmoitusjärjestelmään. Jos ongelma ei ratkea tilojen huoltotoimenpiteillä, tehdään sisäilmailmoitus. Tarvittaessa tehdään henkilö- tai ryhmäkohtaisia tilajärjestelyjä.

Terveydenhuollossa kouluterveydenhuolto seuraa oireilua oppilaitoksittain ja toimii yhteyshenkilönä sisäilmaterveydenhoitajan kautta. Oireilevat ohjataan tarvittaessa terveysasemalle jatkotutkimuksiin. Varhaiskasvatuksessa lapsen sisäilmaoire-epäilyissä huoltajia kehoitetaan ottamaan asia esille terveydenhoidossa lääkärin kanssa ja kertomaan asiasta päiväkodinjohtajalle. Henkilöstön osalta työterveyshuolto arvioi oireiden ja rakennuslöydösten välistä yhteyttä, ohjaa jatkotutkimuksiin ja tukee työjärjestelyissä. Sisäilmaoire-epäilyjä seurataan työpaikkaselvitysten yhteydessä.

Kiinteistöt- ja tilat palvelualueelle tehty sisäilmailmoitus käynnistää toimenpiteet. Ensikartoituksessa arvioidaan riskejä, tarkastellaan ilmanvaihdon toimivuutta ja määritellään tutkimustarve. Reagointiaika sisäilmailmoitukseen on ollut noin kaksi viikkoa mutta syksyllä 2025 sisäilmatiimin henkilöstövaje on aiheuttanut viivästymisiä. Tarvittavat olosuhde- ja rakennetutkimukset tilataan kaupungin kilpailuttamilta sopimuskumppaneilta. Tutkimusten perusteella päätetään kiireellisistä turvaavista toimenpiteistä, jotka usein liittyvät huollon tai pienkorjausten toteuttamiseen. Tutkimukset vievät aikaa 2–12 kuukautta. Laajemmat sisäilmakorjaukset käynnistyvät yleensä 1–5 vuoden kuluessa tutkimuksista, medianin ollessa noin 20 kuukautta. Korjausten suunnittelussa ja priorisoinnissa hyödynnetään tutkimustuloksia, tietoa vaurioiden laajuudesta sekä työterveyshuollon arvioita oireilijoista. Sisäilmailmoituksia tehdään vuosittain noin 50–60 eri kohteesta. Vuosina 2020–2025 tutkimuksia on aloitettu 38 koulussa ja 60 päiväkodissa. Sisäilmakorjauksiin osoitettu määräraha on vaihdellut 3,25–5 miljoonan euron välillä vuosina 2020–2025. Vuoden 2025 sisäilmakorjauksiin budjetoitiin 3,5 miljoonaa euroa. Laajojen korjausten tarve on viime vuosina vähentynyt.

Kaupunki toteuttaa sisäilma-asioissa laajaa ja systemaattista viestintää. Sisäilmaan liittyvien tutkimusten ja korjaustoimenpiteiden eri vaiheista (tutkimusten

aloitus, tulokset, käyttöä turvaavat toimet, korjausten aikataulut ja valmistuminen) laaditaan tiedote. Vuosittain laaditaan 150–200 tiedotetta lähes sataan kohteeseen. Tiedotteet jaetaan henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille Wilman kautta tai sähköpostitse. Tiedotteet julkaistaan myöhemmin vanta.fi-sivustolla. Tarvittaessa järjestetään henkilöstöinfoja ja huoltajainfoja. Koulujen ja päiväkotien sisäilmatiedotteet ja raportit ovat luettavissa Vantaan verkkosivulla.

Korjaustoimenpiteiden vaikuttavuus

Korjausten jälkeen tiloihin asennetaan hyvin usein olosuhdeseurantajärjestelmä, jonka avulla voidaan varmistaa korjauksen onnistuminen ja havaita mahdolliset uudet viat. Vuosina 2021 ja 2022 yhteistyössä työterveyshuollon kanssa toteutettiin hankeseurantakyselyt tilojen käyttäjille ennen ja jälkeen sisäilmakorjauksen. Kyselyiden tulosten perusteella sisäilmaan liitetty oireilu ja koetut olosuhdehaitat yleisesti vähenivät. Viime vuosina tilojen käyttäjien kokemuksia olosuhdehaittoihin on kysytty, mutta terveystiedoiksi luokiteltavat oireet eivät enää ole mukana kyselyssä. Kyselyt on kohdistettu vain niihin kohteisiin, jotka ovat olleet kokonaisuudessaan korjauksessa. Valtaosa kyselyihin vastanneista on pitänyt työpaikan sisäilmaa hyvänä tai neutraalina. Kyselyissä on tuotu esille myös yksittäisiä tiloja, joissa vielä koetaan haittoja. Näitä on voitu lähteä selvittämään saadun palautteen perusteella tarkemmin.

Sisäilmakorjausten onnistuminen vaatii huolellisuutta kaikissa vaiheissa tutkimuksista toteutukseen. Pääsääntöisesti sisäilman laatu ja olosuhteet paranevat aina tiloissa, joihin korjaukset ovat kohdistuneet ja merkittävää parannusta on saavutettu, kun toimenpiteet ovat olleet riittävän laajoja.

Sisäilman laadun seuranta

Terveystieteiden tutkimuskeskus tekee kaikkiin kouluihin ja päiväkoteihin muutamaa vuoden välein valvontasuunnitelman mukaisen säännöllisen tarkastuksen.

Tarkastuksessa käsitellään muun muassa tilojen terveydellisiä olosuhteita. Työterveyshuolto tekee työpaikkaselvitykset kaikkiin työpaikkoihin ja ohjaa tarvittaessa sisäilmaprosessin käynnistämiseen. Jos tarkastuksissa tulee esille puutteita tai sisäilmaan liittyvää huolta, kiinteistön johtajaa ohjeistetaan tekemään sisäilmailmoitus, jonka jälkeen varsinainen sisäilmaprosessi käynnistyy.

Vuodesta 2021 lähtien rakennusten sisäolosuhteita on seurattu noin sadassa kohteessa, joista pääosa on kouluja ja päiväkoteja. Mittaukset kattavat lämpötilan, suhteellisen kosteuden, hiilidioksidipitoisuuden ja paine-eroa sisä- ja ulkoilman välillä. Havaittuihin vikoihin on reagoitu nopeasti ja mittaustulosten kautta on voitu seurata myös korjaustoimen onnistumista. Sisäilman radonpitoisuutta mitataan Vantaan kaupungilla suunnitelmallisesti, Säteilyturvakeskuksen ohjeistuksen mukaisesti yleensä 5–10 vuoden välein mittaustuloksesta riippuen. Viitearvojen ylitykset ovat harvinaisia.

Tilojen tarkoituksenmukaisuus

Arvioinnin yhteydessä sivuttiin myös tilojen tarkoituksenmukaisuuden varmistamista. Vantaan kaupunki huomioi suunnittelu- ja rakennusohjeissaan koulu- ja päiväkotitilojen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvät asiat: toiminnallisuuden, muunneltavuuden, teknisen kunnon, ilmanvaihdon, lämmityksen, esteettömyyden ja turvallisuuden. Uusissa rakennuksissa pyritään tilojen muuntojoustavuuteen ja talotekniikka mitoitetaan riittävän väljästi, jotta erilaisia tarpeita voidaan toteuttaa myös jälkikäteen. Vanhemmissa rakennuksissa talotekniikan uudistaminen ja esimerkiksi esteettömyyden huomioiminen on haastavampaa, mutta peruskorjausten yhteydessä vanhempien tilojen toimivuutta parannetaan mahdollisimman kattavasti.

Johtopäätökset:

Sisäilma-asioihin liittyvää toimintaa koordinoidaan ja kehitetään kaupungissa kaupunki- ja toimialakohtaisissa ryhmissä. Sisäilma-asioiden hoitamiseen on laadittu menettelytapaohje, jossa on kuvattu sisäilmaprosessin menettelytavat sekä eri tahojen tehtävät sisäilmaongelman havaitsemisesta korjausten vaikutusten seurantaan. Sisäilmaprosessi vaatii tiivistä yhteistyötä eri alojen ammattilaisilta. Korjatuissa tiloissa sisäilman laatu ja olosuhteet ovat pääsääntöisesti parantuneet. Prosessin eri vaiheista tiedotetaan kohderyhmille.

Koulu- ja päiväkotitilojen sisäilman aiheuttamia terveydellisiä ongelmia hoidetaan hyvinvointialueella ja työterveyshuollossa.

Korjausten jälkeen tiloihin voidaan asentaa olosuhdeseurantajärjestelmä, joka auttaa myös monen muun huoltokorjauksen onnistumisen todentamisessa. Viime vuosina tilojen käyttäjien kokemuksia olosuhdehaittoihin on kysytty, mutta terveystiedoiksi luokitellut oireet eivät enää ole mukana kyselyssä. Valtaosa kyselyihin vastanneista on pitänyt työpaikan sisäilmaa hyvänä tai neutraalina.

Sisäilmailmoituksia on tehty 2023–2025 noin 50–60 eri kohteesta, joista suurin osa on kouluja ja päiväkoteja. Vuoden 2025 sisäilmakorjauksiin budjetoitiin 3,5 miljoonaa euroa. Korjausmääräraha on tämän hetken korjaustarpeisiin ja niistä vastaaviin resursseihin nähden riittävä. Laajempaa korjausta vaativien kohteiden määrä on viime vuosina vähentynyt.

Kaupungissa tehdään säännöllisesti erilaista tilojen terveydellisiä olosuhteita käsitteleviä tarkastuksia ja selvityksiä, joissa käsitellään myös sisäilma-asioita. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tekee valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia kaikkiin kouluihin ja päiväkoteihin, ja työterveyshuolto tekee työpaikkaselvitykset kaikkiin työpaikkoihin. Rakennusten sisäilmaolosuhteita on seurattu vuodesta

2021 alkaen jatkuvatoimisten mittausten avulla. Mittauksissa havaittuihin vikoihin on reagoitu nopeasti ja mittaustulosten kautta on voitu seurata myös korjaustöiden onnistumista.

Vantaan kaupungin suunnittelu- ja rakennusohjeet tukevat hyvin tilojen tarkoituksenmukaisuutta. Tilojen toiminnallisuutta ja muunneltavuutta sekä huollettavuutta toteutetaan erilaisilla ratkaisuilla. Vanhempiin rakennuksiin toteutetaan mahdollisuuksien mukaan korjausten yhteydessä tarkoituksenmukaisuutta parantavia ratkaisuja.

Suosituksset:

Lautakunta pitää myönteisenä viestintään panostamista ja kaupungin systemaattista menettelytapaa sisäilmaongelmien selvittämisessä. Myönteistä on lisäksi, että laajempia sisäilmaan liittyviä korjauksia vaativien kohteiden määrä vähenee. Huolestuttavana tarkastuslautakunta näkee kaupungin sisäilmatiimin resurssivajeen, joka pitkittää sisäilmaongelmien selvittämistä.

Sisäilman aiheuttamien terveyshaittojen minimointi on oleellista tilan käyttäjien hyvinvoinnin kannalta. Käyttäjien kokemasta terveyshaitasta tarvitaan ajantasaista tietoa, joten on tärkeää, että toimijoiden välisestä tiedonkulusta huolehditaan.

Tiedottamista on kehitettävä edelleen luottamuksen lujittamiseksi.

Lautakunta korostaa myös, että väistötilojen soveltavuuteen opetus- tai päiväkotitiloiksi on kiinnitettävä erityistä huomiota.

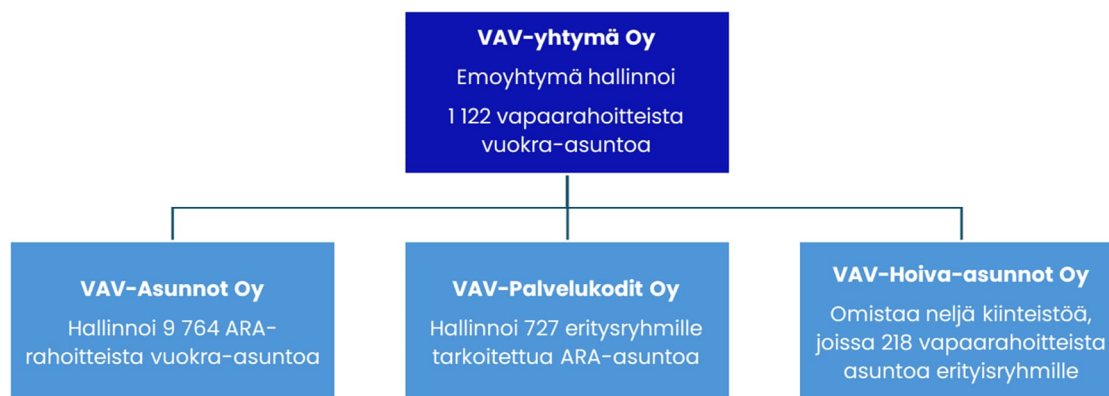
13. VAV-konserni

Kuva: Jyri Huhtala

VAV-konserni koostuu Vantaan kaupungin 100-prosenttisesti omistamasta emoyhtiö VAV Yhtymä Oy:stä sekä kolmesta tytäryhtiöstä: VAV Asunnot Oy, VAV Palvelukodit Oy ja VAV Hoiva-asunnot Oy. VAV Palvelukodit Oy:n ja VAV Hoiva-asunnot Oy:n asunnot on vuokrattu Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle, joka tekee asukasvalinnat kyseisiin kohteisiin.

Oheisessa kuvassa VAV-konsernin rakenne.

Talouden ja toiminnan tavoitteet

VAV-konsernin liikevaihto on viime vuosina ollut tasaisessa kasvussa ja nousi myös vuonna 2025 ollen yli 113 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 VAV-konsernin tulos, 4,9 miljoonaa euroa, oli talousarviossa ennakoitua parempi. Parempaa tulosta selitti yhden suuren peruskorjaushankkeen ja muutaman pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmaan kuuluvan korjaushankkeen siirtyminen vuodelle 2026. Rahoitusasemaa kuvaava omavaraisuusaste oli 22,8 prosenttia, tavoitetasona oli 20 prosenttia. Pitkäaikainen lainakanta oli vuoden 2025 lopussa noin 521 miljoonaa euroa. Konsernin lainakanta on suurimmalta osalta valtion korkotukemia lainoja, mikä madaltaa korkoriskiä. Talouden kannalta olennainen asuntojen käyttö/vuokrausaste oli 98,6 prosenttia, joka oli yli tavoitetason. Taloudessa pyritään pitkäjänteisellä taloudenpidolla pitämään kustannustaso tasapainossa, jotta pystytään turvaamaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta.

Vantaan kaupunki asetti vuodelle 2025 VAV-konsernille yksitoista tavoitetta.

Oheiseen taulukkoon on koottuna tavoitteet ja niiden toteumat vuodelta 2025.

Taloustavoitteet				
<i>Tavoite</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Mittarin toteuma</i>	<i>Toteutuminen</i>
Kestävä ja vastuullinen taloudenpito	VAV Asunnot Oy:n keskivuokrasuhteessa markkinavuokraan Vuokrausaste (%) konserni Omavaraisuusaste (konserni)	Vähintään 30 % alle markkinavuokran 98,50 % 20 %	Keskivuokra oli 30 % alle markkinavuokran 98,6 % 22,8 %	Tavoite toteutui täysin
Asuntotuotanto	Asuntotuotanto vuodessa	174 asuntoa	174	Tavoite toteutui täysin
Ylläpidon hoitokulujen muutos	Ylläpidon hoitokulujen kustannusindeksi (2015=100)	Maksimi indeksin nousua vastaava kustannustason nousu	Kustannustason nousu oli alle indeksin.	Tavoite toteutui täysin
Toiminnallisuuden ja laatuun liittyvät tavoitteet				
<i>Tavoite</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Mittarin toteuma</i>	<i>Toteutuminen</i>
Asuntokannan arvon ja vuokratavuuden säilyminen (2 mittaria)	PTS:n toteuttaminen. Toteutuneet kustannukset suhteessa budjetoituun % Laajuus asuntoina: toteutuneet suhteessa budjetoituun	95–105 %	Kulujen mukainen toteuma 71 %. Sopimukset tehty kaikista vuodelle 2025 budjetoiduista PTS-töistä 75 %	Tavoite toteutui osittain
Asiakastyytyväisyys	NPS (Net Promoter Score)	39	34,2 %	Tavoite ei toteutunut lainkaan

Henkilöstöön liittyvät tavoitteet				
<i>Tavoite</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Mittarin toteuma</i>	<i>Toteutuminen</i>
Työtyytyväisyys	Yli kiinteistötoimialan vertailuaineiston keskiarvon (Työeläkevaikuttajan tutkimus)	Yli kiinteistötoimialan vertailuaineiston keskiarvon 3,84	3,57	Tavoite ei toteutunut lainkaan
Terveysperusteiset poissaolot	Prosenttia henkilöstöstä	3,5 %	2,3 %	Tavoite toteutui täysin
Vastuullisuuteen liittyvät tavoitteet				
<i>Tavoite</i>	<i>Mittari</i>	<i>Tavoitetaso</i>	<i>Mittarin toteuma</i>	<i>Toteutuminen</i>
Segregaation torjuminen tarjoamalla kohtuuhintaista asumista ja tukemalla asumisen haastavissa tilanteissa.	VAV Asunnot Oy:n keskivuokra suhteessa markkinavuokraan	Vähintään 30 % alle markkinavuokran	VAV Asunnot Oy:n keskivuokra oli 30 % alle markkinavuokran	Tavoite toteutui täysin
Hiilineutraali VAV	Hiilineutraali VAV 2030	Vuoden aikana tehdään ilmastotiekartta, jossa polkuja kohti hiilineutraaliutta tunnustetaan ja mitaroidaan.	Ilmastotiekartan päästövähennyspolkuja on tunnustettu ja mitaroitu	Tavoite toteutui täysin
Lämmitysenergian kulutuksen vähentäminen	Lämmitysenergian kulutus kWh/m ³	38,9	37,4	Tavoite toteutui täysin
Vastuulliset hankinnat	VAV kehittää vastuullisia hankintoja yhdessä kumppaniverkostonsa kanssa	Kestävyys ja vastuullisuus-teema nostetaan erikseen esiin kaikissa VAV:n markkinavuoropuheluissa.	Kestävyys ja vastuullisuus on nostettu erikseen esiin kaikissa VAV:n markkinavuoropuheluissa	Tavoite toteutui täysin

Asetetuista 11 tavoitteesta talouteen ja vastuullisuuteen liittyvät seitsemän tavoitetta toteutuivat täysin. Henkilöstön sairauspoissaoloihin liittyvä tavoite toteutui, työtyytyväisyyteen liittyvä tavoite ei. Toiminnallisuuteen ja laatuun liittyvistä tavoitteista asiakastyytyväisyys oli parantunut edellisestä mittauksesta, mutta ei saavuttanut asetettua tavoitetasoa. Asuntokannan arvon ja vuokrattavuuden säilyttämiseen liittyvä tavoite toteutui osittain.

Asuntotuotanto ja kiinteistöjen kunnossapito

VAV:lle valmistui 174 uutta ARA-rahoitteista asuntoa. Vuonna 2025 oli käynnissä urakkakilpailut kolmesta uudiskohteesta, joihin valmistuu sekä ARA-rahoitteisia että vapaarahoitteisia asuntoja. Lisäksi VAV Palvelukodit Oy:llä on rakenteilla Tikkurilan vanhustenkeskus, jonka rakentaminen on edennyt aikataulussa. Vanhustenkeskus tulee valmistumaan arvion mukaan alkuvuodesta 2027.

VAV:n uusasuntotuotantotavoitteet ovat tulleet Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksista. Vuosina 2017–2024 tavoite on vuosittain ollut 320–350 valtion tukemaa asuntoa ja 50–100 vapaarahoitteista asuntoa. Tavoite on ollut vaativa ja siihen on päästy tällä aikavälillä vain kahdesti. Yhtiön keskimääräinen asuntotuotanto on ollut viimeisenä 15 vuotena noin 180 asuntoa. Vuosien 2024–2035 MAL-sopimus ei enää sisällä ARA-asuntotuotannon vähimmäisosuustavoitetta. Keskeisin hidaste asuntotuotannolle on ollut tonttien saatavuus. Parina viimeisenä vuotena rakennusalan heikentynyt tilanne on hieman suosinut yhtiötä, sillä VAV on saanut urakkatarjouksiinsa enemmän kohtuuhintaisia tarjouksia ja myös onnistunut hankkimaan yksityisiltä omistajilta tontteja.

VAV on varautunut kiinteistöjen kunnossapitoon jokaiselle kiinteistölle laaditulla pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmalla (PTS). Pitkän tähtäimen korjaussuunnitelman vuosittaisten korjausmenojen on arvioitu vaihtelevan vuosina 2025–2030 hieman yli 20 miljoonasta hieman yli 25 miljoonaan euroon. Vuonna 2025 suunnitellut korjausmenot jäivät ennustettua alemmaksi, koska kaikkia suunniteltuja korjauksia ei ehditty aloittamaan vuoden 2025 puolella.

Vuokrataso ja asunnonhakijat

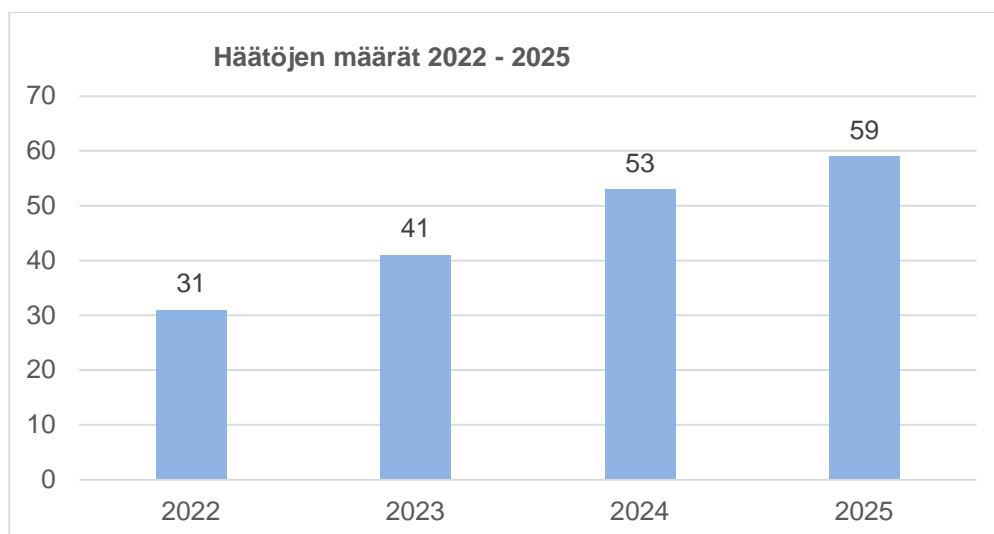
VAV Asunnot Oy:n ARA-rahoitteisten asuntojen vuokria korotettiin vuonna 2025 keskimäärin 3,6 prosenttia vuonna 2025 johtuen huolto- ja korjausmenojen hintojen noususta. Keskimääräinen vuokra yhtiön ARA-asunnoissa vuonna 2025 oli 13,39 euroa/neliömetri.

VAV:n asuntoihin on jatkuvasti hakijajonossa yli 4 000 hakijaa ja uusia hakemuksia tulee yli 1 000 kuukaudessa. Eniten hakemuksia tuli pieniin asuntoihin, yksiöihin ja kaksioihin. Valtio kiristi asumisen tukia vuonna 2024, mutta tämä ei ole juurikaan näkynyt VAV:n asuntojen hakijamäärissä. Myös tulorajat asukasvalinnassa otettiin taas käyttöön vuoden 2025 alusta. Tällä ei ole ollut merkittävää vaikutusta asukasvalintaan, asunnot ovat kohdistuneet jo ennen tulorajojen käyttöönottoaakin oikeille kohderyhmille.

Vuokravelat ja häädöt

Vuokravelkojen ja häätöjen osalta tilanne on vuonna 2025 huonontunut. Poismuuttavien vuokravelat ovat vuoteen 2024 verrattuna tuplaantuneet ja myös muiden asukkaiden vuokravelat ovat kasvussa. Oheisessa kaaviossa on vuosittaiset häätöjen määrät VAV:in asunnoista vuosilta 2022–2025.

Kaavio: VAV:n häätöjen määrät 2022–2025.

Häätöjen määrä kasvoi vuonna 2025 noin 11 prosenttia vuodesta 2024 ja on kasvanut tarkastelujaksolla vuosittain. Häätöön päädytään myös aiempaa nopeammin, sillä lähes 40 prosenttia häädöistä tulee alle vuoden asuneille asukkaille.

VAV hakee jatkuvasti uusia keinoja häätöjen ehkäisemiseksi. Yhtiön asumisneuvojat auttavat asukasta taloudellisen tilanteen selvittämisessä ja auttavat tukien hakemisessa. VAV-vuokravalvonta on helposti tavoitettavissa. Vuokravalvonta yrittää tavoittaa maksuvaikeuksissa olevat asiakkaat mahdollisimman nopeasti ja auttaa etsimään ratkaisua vuokranmaksuongelmiin ennen kuin tilanne pahenee.

VAV tekee yhteistyötä myös Kelan kanssa. Jos asukkaalla on esimerkiksi rästissä kahden kuukauden vuokrat, VAV pyytää vuokranantajana Kelaa maksamaan asumisen tuet suoraan sille. Yhtiö tekee yhteistyötä myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa maksuvaikeuksissa olevien asiakkaiden tukemiseksi, jotta asiakkaiden asuminen ja vuokranmaksu voidaan turvata. Jos näyttää siltä, että asuminen on vaarassa päättyä, VAV tekee aina huoli-ilmoituksen sosiaalityöhön.

Omistajaohjaus

Omistajaohjauksella tarkoitetaan niitä periaatteita ja käytäntöjä, joilla kaupunki ohjaa ja valvoo omistamiensa yhtiöiden toimintaa. Vantaan kaupunki on asettanut VAV Yhtymä Oy:n toiminnalle tavoitteet konserniohjeistuksessaan omistajaohjauksen mukaisesti ja niiden pohjalta laaditaan yhtiön hallituksen hyväksymä strategia sekä talous- ja toimintasuunnitelma. Yhtiö raportoi vuosittain kaupungin osavuosikatsausten yhteydessä ja tilinpäätöksessään taloustilanteestaan ja tavoitteiden toteutumisesta. Lisäksi VAV käy vuosittain omistajaohjauskeskustelun kaupungin kanssa. Keskustelussa on tarkoituksena varmistaa omistajanäkökulman välittyminen tytäryhteisön toimintaan osana konserniohjausta ja -valvontaa sekä saavuttaa luottamuksellinen ja keskusteleva yhteys kaupungin ja tytäryhteisön välillä.

Ajankohtaista

Valtion Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus ARA lakkautettiin vuoden 2025 alusta. ARA:n tehtävät siirtyivät Valtion tukeman asuntorahoittamisen keskukselle (Varke). Muutos oli hallinnollinen ja toiminta jatkui keskeytyksettä. Valtion asuntorahasto, josta korkotukilainojen korkotuet on maksettu, lakkautetaan 2026 ja korkotuet lainavaltuusmääreineen siirtyvät valtion budjettitalouteen.

Valtion korkotukilainoihin on tulossa muutoksia. Vireillä olevan lakiesityksen mukaan korkotukilainoihin tulee vuonna 2026 alkava 0,5 prosentin takausmaksu, mikä hieman lisää lainakuluja. Lisäksi vuodesta 2027 lähtien valtion tukeman asuntotuotannon vuotuista korkotukilainavaltuutta ollaan leikkaamassa yli 300 miljoonalla eurolla. Tämä tulee vähentämään selvästi korkotuettujen asuntojen rakentamista.

Johtopäätökset:

VAV-konserni koostuu neljästä yhtiöstä, joista kaksi hallinnoi ja rakennuttaa kohtuuhintaisia tai valtion korkotuella rakennettavia asuntoja. Kaksi yhtiötä hallinnoi palveluasuntoja ja palvelukiinteistöjä. Palveluasunnot ja palvelukiinteistöt on vuokrattu Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle, joka myös tekee niihin asukasvalinnat.

Vantaan kaupungin VAV-konsernille asettamat talouden ja toiminnan tavoitteet vuodelle 2025 toteutuivat suurelta osin. Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksissa asetetut asuntotuotannon tavoitteet ovat olleet korkeat ja niihin on päästy vain harvoin. Vuonna 2025 valmistui 174 korkotuettua asuntoa ja alulle on saatu kolme kohdetta, joihin tulee sekä korkotuettuja että vapaarahoitteista asuntoa. Asuntotuotannon suurin hidaste on ollut tonttipula.

VAV Asunnot Oy:n ARA-asuntojen keskivuokrat ovat selvästi alle keskimääräisen markkinavuokran. Yhtiön asuntoihin on pitkät jonot ja vain pieni osa hakijoista saa asunnon. Vuonna 2025 huolestuttavaa on ollut häätöjen ja vuokravelkojen kasvun jatkuminen. VAV on kehittänyt prosessejaan ja lisännyt eri tahojen

kanssa yhteistyötä tukeakseen maksuvaikeuksissa olevia asukkaitaan. Yhtiön asumisneuvojat ja vuokravalvonta auttavat asukkaita taloudellisen tilanteen selvittämisessä ja maksuongelmiin yritetään aina etsiä joustava ratkaisu. VAV tekee myös yhteistyötä Kelan sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa häättöjen ja vuokaravelkaisten asukkaiden tilanteen auttamiseksi. Lautakunta pitää toimenpiteitä hyvinä häättöjen, vuokaravelkojen ja asunnottomuuden kasvun hillinnässä.

Valtion antamaan asuntotuotannon tukeen on tulossa leikkauksia vuoden 2027 alusta. Tämä tulee vähentämään korkotuettujen asuntojen rakentamista. Tarkastuslautakunta on huolissaan muutoksen vaikutuksesta segregatioon ja asunnottomuuteen.

14. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tehtävät ja kokoonpano

Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on huolehtia Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta. Lautakunta valmistelee kaupunginvaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä valvoo kuntalaissa määritellyn sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden täyttymistä.

Hallintosäännön mukaan lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja. Muiden lautakunnan jäsenten tulee olla valtuutettuja tai kunkin valtuustoryhmän varalletulojärjestyksessä ensimmäisiä tai toisia varavaltuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimesi 16.6.2025 tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2025–2029. Lautakunnassa on 13 jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Jäsen

Seppänen Tia, puheenjohtaja

Suoniemi Juha, varapj.

Borg Patrik

Eklund Tarja

Järä Juha

Kauppinen Sirpa

Klllokoqi Drilon

Kopra Ulla-Maija

Kotiranta Matti

Lehmuskallio Paula

Nykyri Elina

Orpana Anitta

Phull Manav

Varajäsen

Tawasoli Eva

Karhu Suvi

Kaira Lauri

Kiljunen Kimmo

Liukkonen Pasi

Alasuutari Jenni (KV 26.1.2026 asti)

Norrena Vaula (KV 26.1.2026 alkaen)

Kähärä Sirkka-Liisa

Shire Mohamuud

Hynninen Mari

Holmberg Hanna

Eerola Antero

Liutu Topi

Raja-Aho Maarit

Esteellisyysvuoksi käsittelyyn ja päätöksentekoon eivät ole osallistuneet seuraavat jäsenet ja varajäsenet: Juha Suoniemi Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:n, Tarja Eklund, Matti Kotiranta ja Vaula Norrena kaupunkiympäristölautakunnan, Sirpa Kauppinen, Hanna Holmberg, Pasi Liukkonen ja Mohamuud Shire kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan, Drilon Klllokoqi kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan, Mari Hynninen kaupunkitilalautakunnan ja Suvi Karhu kaupunkitilalautakunnan ja VAV-yhtymä Oy:n osalta.

Tarkastuslautakunnan toiminta

Arvioinnin suunnittelu ja toteuttaminen

Edellisen kauden tarkastuslautakunnan tehtäväkausi päättyi, kun kaupunginvaltuusto 12.5.2025 merkitsi arviointikertomuksen vuodelta 2024 tiedoksi ja hyväksyi tilinpäätöksen. Uusi tarkastuslautakunta hyväksyi arviointisuunnitelman vuodelle 2025 kokouksessaan 13.8.2024. Vuotuinen arviointisuunnitelma on osa valtuustokauden arviointisuunnitelmaa. Tarkastuslautakunta perehtyy arviointityössään kaupungin eri toimialojen toimintaan ja palvelutuotantoon. Perehtyminen tapahtuu tutustumalla asiakirjoihin, kuulemalla vastuuhenkilöitä, käymällä tutustumiskäynneillä toimialoilla sekä haastatteleamalla virkamiehiä. Tarkoituksena on arvioida sitovien tavoitteiden sekä strategisen ohjauksen toteuttamista. Samalla selvitetään toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Arviointi on toiminnan ohjausta ja kehittämistä. Tarkoitus on, että arviointia hyödynnetään osana taloussuunnittelu-, toiminta- ja strategiaprosessia. Tarkastuslautakunta on strategisen ohjauksen, demokratian sekä tilivelvollisuuden toteutumisen väline. Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma on toteutunut suunnitelman mukaisesti.

Tilintarkastus

Kuntalain mukaan valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi JHT-tilintarkastaja. Kaupungin tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi on valittava kaupungin tilintarkastusyhteisö, jollei poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä. Kaupungin ja konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilintarkastaja on KPMG Oy Ab ja kaupungin vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHT, KHT Juha Huuskonen.

Sidonnaisuusilmoitukset

Tarkastuslautakunta on valvonut kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattanut ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kunnanhallituksen ja alueidenkäyttölaissa tai rakentamislaisissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä ja varajäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajia ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää ja esittelijän sijaista. Jaostojen osalta ilmoitusvelvollisuus määräytyy samoin kuin sen toimielimen, jonka alaisia ne ovat.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä luottamushenkilön tai viranhaltijan johtotehtävistä sekä luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä. Lisäksi ilmoitus tehdään merkittävästä varallisuudesta ja muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- tai virkatehtävien hoitamisessa.

Muu toiminta

Tarkastuslautakunta on jatkanut PKS-kaupunkien Helsingin, Espoon ja Kauniaisten kanssa yhteistyötä koulutuksen merkeissä. Toimintaa koordinoi tarkastuslautakunnan puheenjohtajista koostuva ohjausryhmä. Kaupunkien yhteinen iltapäiväseminaari järjestettiin 30.10.2025 Vantaalla. Vuonna 2025 ei tehty yhteistä arviointia.

Vantaan ja Keravan kaupunkien sekä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tarkastuslautakuntien yhteisen iltaseminaarin aiheena 5.11.2025 oli työllisyydenhoidon resurssit ja palvelujen yhdyspinnat.

Tiedotus

Vantaan kaupungin verkkosivuilla osoitteessa [Ulkoinen tarkastus | Vantaa](https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen-) (<https://www.vantaa.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/organisaatio/ulkoinen->

tarkastus) esitellään kaupungin tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus sekä sen vuosittaiset arviointikertomukset toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tarkastuslautakunnan esityslistat ja pöytäkirjat ovat saatavilla osoitteessa www.vantaa.fi/paatoksenteko. Tarkastuslautakunta raportoi ja tiedottaa tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti kaupunginvaltuustolle. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginhallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita kaupungin tiedottamisen periaatteista.

Vantaalla 6.5.2026

Tarkastuslautakunta

Lyhenteet ja termit:

Ansiopäiväraha	Maksetaan työttömälle, joka on työttömyyskassan jäsen. Maksajana toimii työttömyyskassa. Ansiopäiväraha koostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja hakijan palkan mukaan määräytyvästä ansio-osasta.
ARA	Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
CEB	Euroopan neuvoston kehityspankki
CES	Customer Effort Score eli Kuinka helppoa asiointi on ollut asiakkaalle.
EIB	Euroopan investointipankki
HR	Henkilöstöhallinto
HYTE	Hyvinvointi ja terveys
EU	Euroopan unioni
Funa-testi	Toiminnallisten laskutaitojen arviointi (functional numeracy assessment)
JHT	Julkishallinnon ja -talouden tarkastaja
Karvi	Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Kela	Kansaneläkelaitos
KHT	Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja
KouluPT	Kouluilla toimiva henkilökohtainen valmentaja (personal trainer)
KTK	Kouluterveyskysely
Kunta10	Työterveyslaitoksen toteuttama valtakunnallinen seurantatutkimus, joka selvittää kunta-alan henkilöstön työhyvinvointia, työoloja ja niissä tapahtuvia muutoksia
Lainanhoitokate	Mittaa tulorahoituksen riittävyyttä velkojen korkoihin ja lyhennyksiin (todellinen kassavirran tilanne)
Laskennallinen lainanhoitokate	Lainanhoitokatteeseen verrattuna laskennallinen versio tasoi- taa lyhennysten heilahtelua ja antaa kuvan pitkän aikavälin kestävyydestä
Likviditeetti	Kuvaa kuinka nopeasti varat voidaan muuttaa käteiseksi

Lukuseula	Digitaalinen lukutaidon arviointiväline
LVI	Lämmitys, vesi ja ilmanvaihto
Maksuvalmiussuhde	Kuvaa yrityksen lyhyen aikavälin maksuvalmiutta
MAL	Maankäyttö, asuminen ja liikenne
MATTI	Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä
MEK	Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma
Move	Perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä
NEET	Nuori, joka ei ole työelämässä, opiskele tai suorita ase- tai siviilipalvelusta (Not in Employment, Education or Training)
NPS-luku	Palvelun nettosuosittelemisindeksi (net promoter score)
Omahankintameno	Investoinnit vähennettynä saaduilla rahoitusosuuksilla
Omavaraisuusaste	Kuvaa yrityksen vakavaraisuutta
Oy	Osaakeyhtiö
Palkkatuki	Työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu harkinnanvarainen tuki, jonka myöntää ja maksaa työvoimaviranomainen.
Pela	Pelastustoimi
Peruspäiväraha	Maksetaan työttömälle, joka ei ole työttömyyskassan jäsen. Maksajana toimii Kansaneläkelaitos.
PKS	Pääkaupunkiseutu
PTS	Pitkän tähtäimen suunnitelma
RYTJ	Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä
S1	Suomi äidinkielenä
S2	Suomi toisena kielenä
Segregaatio	Alueellinen eriytyminen tarkoittaa kaupungin asuinalueiden väestörakenteen demografista, sosioekonomista tai etnistä eriytymistä
Sote	Sosiaali- ja terveystoimi
Starttiraha	Aloittavalle yrittäjälle suunnattu harkinnanvarainen tuki, joka tukee toimeentuloa päätoimisen yritystoiminnan alkuvaiheessa.

Suhteellinen	
velkaantuneisuus	Tunnusluku, joka ilmaisee kunnan velan määrän suhteessa sen toimintatuloihin
TAS-vaihe	Toteutusvaiheen allianssisopimus
TE	Työ- ja elinkeino
Topten-verkosto	Suomen kymmenen suurimman kaupungin muodostama verkosto
TYM	Työllistymistä edistävä monialainen yhteistoimintamalli
Työmarkkinatuki	Työttömän toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, jolla edistetään tuen saajan työmarkkinoille hakeutumisen tai palautumisen edellytyksiä
UKK-instituutti	Valtakunnallinen terveystieteiden tutkimus- ja asiantuntijakeskus
Vantti	Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy
Varia	Vantaan ammattiopisto Varia
Varke	Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus
VAV	Vantaan vuokra-asunnot
VTK	Vantaan teollisuuskiinteistöt
Wilma	Tietojärjestelmä, jota käytetään kodin ja koulun väliseen tiedonvaihtoon
Yleistuki	Uusi, Kelan maksama työttömyysturvaetus, joka korvasi työmarkkinatuen ja peruspäivärahan 1.5.2026 alkaen.

Julkaisija

Vantaan kaupunki

5/2026

Tarkastuslautakunta/Ulkoinen tarkastus

Kannen kuva: Aliisa Alatossava

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus tarkastuslautakunnalle

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua tarkastuslautakunnalta eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettamisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Tarkastuslautakunnan yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa (Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihe)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Muutoksenhakuohje 5. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

5.2 Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)